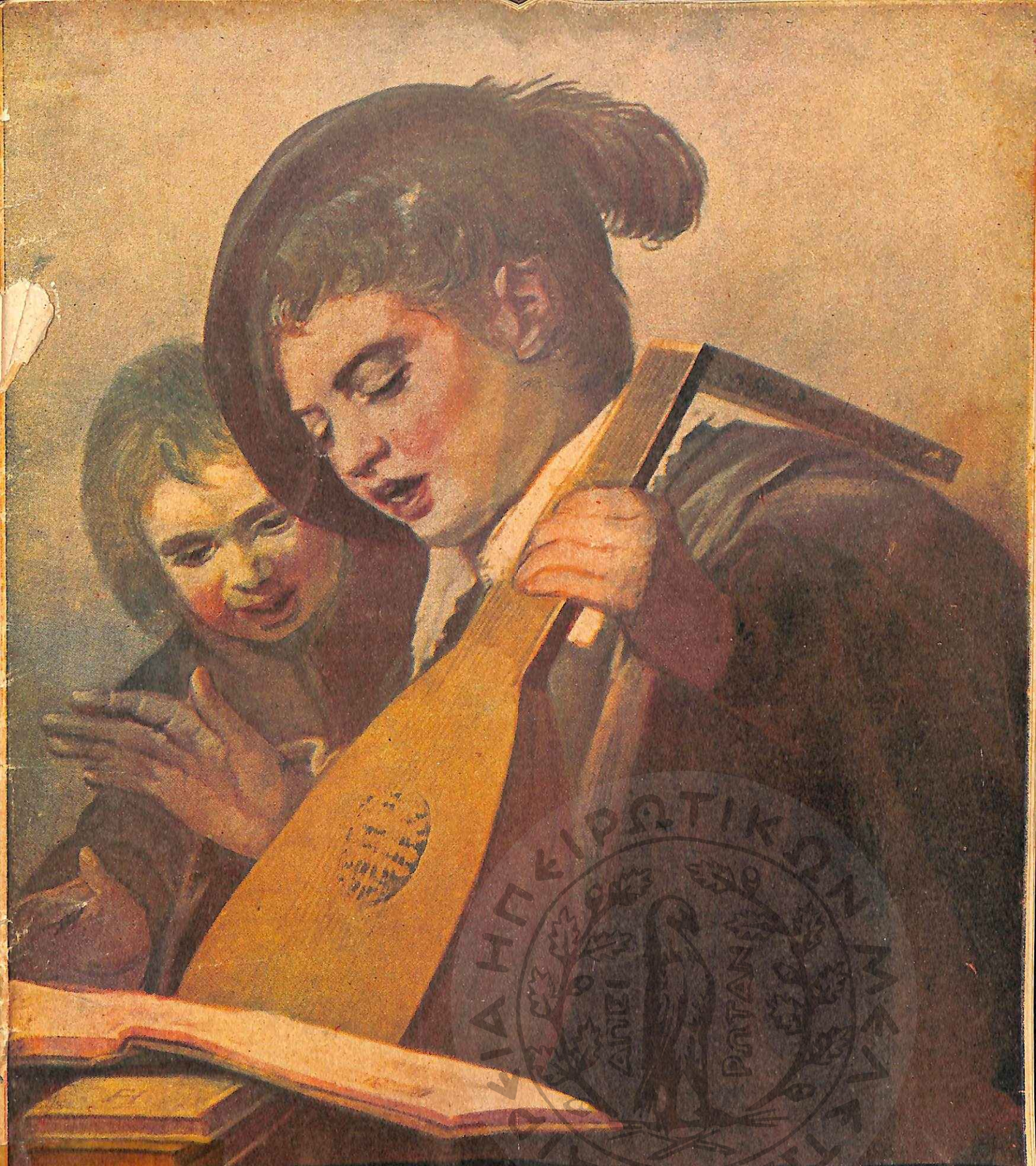

ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΣΑΣ
Η ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Είδατε ωραία με την
ELIDA

Μαλλιά ζωηρά και σάν
μετάξι μόνον με το
SHAMPOO ELIDA
Το σαπούνι τὰ βλάπτει.
Είς τὸ κουρείον, εἰς τὸ
σπίτι, πλένετε τὰ μαλ-
λιά σας μόνον με
SHAMPOO ELIDA
τὸ ὁποῖον δὲν περιέχει
σόδα.

Μετά τὸ πλύσιμον ἀφί-
νει θαυμάσιον ἄρωμα.
ΤΙΜΗ ΦΑΚΕΛΛΟΥ ΔΡΑΧ. 8
Δύο πλυσίματα

Shampoo

Η δοντιόκρεμα ΚΟ-
ΛΥΝΟΣ καθαρίζει
τοὺς ὀδόντας, τὰ οὖλα
τὸ στόμα δλόκληρον. Τὰ
ἀντισηπτικά της συστα-
τικά καταστρέφουν τὰς
ἐπιμυιδύνους νοσογενεῖς
ἐστίας καὶ διατηρεῖ τὸ
στόμα εὐχάριστον, καθα-
ρὸν καὶ ὑγιεινὸν ἐπὶ ὥρας.

Ἀρχετὰ οἰκονομικὴ ἄλ-
λωστε ἀρκεῖ ἡ κάλυψις
τοῦ ἑνὸς τρίτου ξηρᾶς
ψήκτρας.

ΚΟΛΥΝΟΣ
ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

ΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙ ΤΟΜΟΙ
Α. Β. Γ. ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΟΛΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΣ ΔΡΑΧ. 100 ΕΚΑΣΤΟΣ
ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΜΑΓΕΡ 29

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 56
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ
Β. ΜΑΛΑΤΑΚΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησίᾳ Δρ. 200
Ἐξαμηνίᾳ » 100
Τρίμηνος » 50
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Λίρα 1

MAURICE BARRES

ΟΙ ΧΗΡΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Τὸ κείμενο αὐτὸ ἀξίζει νὰ διαβασθῇ ἀπὸ ὅλες τὶς Ἑλληνίδες

Ἡ πεγαλοπρεπὴ εἰκόνα
παρουσίαζε, τὸ περα-
ρασμένο πρωῒ, ἡ ἐκκλη-
σία τῶν Καρμηλιτῶν,
στὸ καθολικὸν Ἰνστι-
τούτον, τὴν ὥρα πού ὁ
ὁ σεβασμιώτατος Μπω-
τριγιάρ ἱερουργοῦσε
μπροστὰ στὸν ἀρχιεπί-
σκοπο τῶν Παρισίων, κί' εὐλογοῦσε τὰ
ἐγκαίνια τῆς Προστασίας τῶν χηρῶν τοῦ
πολέμου! Ἀπάνω στὸ φόντο τοῦ μαύ-
ρου μαρμάρου πού ἐσχημάτιζαν οἱ τοί-
χοι καὶ οἱ κολῶνες, ἡ φλόγα καὶ ὁ χρυ-
σὸς τοῦ βωμοῦ ἐναρμονισμένα μετὰ τὰ
τελετουργικὰ ἄμφια τοῦ ἱερουργοῦ, ἀφη-
νᾶν μιά ἁρμονία βαθεῖα, πού τὴ συμ-
πλήρωνε ἀριστερὰ ἡ πλατύπτυχη πορ-
φύρα τοῦ καρδινάλιου, πού ἐπεφτεν
ἀπάνω τῆς μιά δέσμη ἡλιακῶν μαρμα-
ρυγῶν, καὶ δεξιὰ ἕνας ὄμιλος μ' αὐστη-
ρὲς ἀποχρώσεις ἀπὸ νεαροὺς λευτε-
ρες ψαλμωδοῦς. Ἡ εὐλόγια τοῦ ἱερουργοῦ,
ἡ πατρικὴ συγκίνησή τοῦ ἐπιφανοῦς
ιεράρχου, ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ τελετάρ-
χου πού διηύθυνε τὸ χορὸ κρατῶντας
τὸ ρυθμὸ μετὰ τὰ δύο του χέρια, τὰ καθά-
ρια σχήματα τῶν ὡραίων αὐτῶν ψαλ-
τῶν τέλος, ὁ πόνος τῶν τριακοσίων ἢ
τετρακοσίων γυναικῶν, πού ἐστέκοντο
γονατισμένες κί' ἐσχημάτιζαν σὰ μιὰν
ἀσάλευτη θάλασσα ἀπὸ μαύρους πέπλους
καὶ λευκοὺς κεφαλόδεσμοις, ἦσαν ἕνα
ἀριστοῦργημα σοδαροῦ καὶ ἀπλοῦ μεγα-
λείου, ἕνα ἀπὸ τὰ συγκινητικώτερα

θεάματα πού θὰ μπορούσε νὰ δῇ ἕνας
Γάλλος, τὸ συμπλήρωμα τῶν πεδίων μας
τῶν μαχῶν.
Ἡ νεαρὲς αὐτὲς χήρες τοῦ πολέμου,
πού τις συνώδευαν παιδάκια χλωμά κί'
ἔβου προσηύχοντο κλαίοντας, τί νὰ
ἐσκέπτοντο τάχα; Ἐνόμισα πὼς κατὰ-
λαβα τὴ σημασία τῆς ἁρμονίας αὐτῆς
τῆς ὁμορφίας, τῆς αὐστηρότητος καὶ
τῆς θλίψεως. Ἡ σκέψις τοὺς δὲν διεσκορ-
πίζετο σ' ὄνειροπολήματα πού θὰ τὴν
ἀλάφρωναν ἀπὸ κάθε προσπάθεια. Συ-
νεκέντρωναν τὴ θέλησή τους κί' ἀναζη-
τοῦσαν ἕνα σκοπὸ, ἄξιο γιὰ τὸ ὑπερή-
φανο θάρρος τους. Ἡ εὐλαδικὴ μας
συμπάθεια ὀδηγοῦμενη ἀπὸ τοὺς κυμα-
τισμοὺς τῆς ἡρωϊκῆς αὐτῆς ἀτμοσφαι-
ρας, μπόρεσε νὰ διαβάσῃ μερικὲς συλ-
λαβὲς ἀπὸ τὸ ποίημα τῆς γενναιοῦτος
καὶ τοῦ πόνου πού ἐφφρισε παντοῦ μέ-
σα στὴν ὁμήγου αὐτῇ. Ἀλλὰ τί θὰ
μπορούσαν νὰ προσθέσουν οἱ ἐντυπώ-
σεις μας στὶς σκέψεις πού μᾶς ἐδόθηκε
νὰ γνωρίσουμε ἄμεσα ἀπὸ πληθὺς ὑπέρ-
ροχες ἐκμυστηρεύσεις.
Ἐγὼ λάβει, ἀπὸ παντοῦ, πληθὺς τέ-
τοιες ἐπιστολὰς. Θέλετε ν' ἀκούσουμε
μιὰ ἀπὸ τὶς καρδιὲς αὐτῆς πού τις ἐξευ-
γένισε ἡ λύπη. Θέλετε νὰ δῆτε ἕνα ἀπὸ
τὰ ἀδύνατα αὐτὰ πλάσματα, πού λυγί-
ζονε ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ πόνου, πὼς
ἐντλοῦνε ἀπὸ τὸν πόνο τὴ δύναμη γιὰ
νὰ πετάξουνε σὲ φωτεινότερες σφαῖρες;
Νὰ τί νόμισα ὅτι ἄκουσα, μέσα στὴν
ἐκκλησιά, πού ἦταν ντυμένη σὰ μαῦρα,

τὴν ὥρα πού ἐφέλναν οἱ χοροὶ τοὺς
ψαλμοὺς τῶν νεκρῶν.
«Ἡ ζωὴ ἀνοίγονταν τόσο ὡραία
μπροστὰ μας! Ἐργαζόμεσθε μαζί, ἀνα-
θρέψατε τὰ παιδιά, ἐγχορτάξαμε σὲ κάθε
νέα γέννηση, ἐδλέπαμε τὸ δρόμο τὸν
εὐθὺ λουλουδοστρωμένο δὲν εἶχαμε παρὰ
νὰ ζήσουμε, πιά, γιὰ νὰ πραγματοποιή-
σουμε τὰ ἀγαπημένα μας σχέδια ἕνα
πρὸς ἕνα. Ἐγνοῖθαμε τοὺς ἑαυτοὺς μας
ἐκανοὺς νὰ δώσουμε στὸν τόπο πολλὰ
παιδιά, καὶ νὰ τὰ ἀναθρέψουμε καλὰ,
κί' ἠθέλαμε νὰ ἰδρῦσουμε μιά ἀληθινὴ
οἰκογένεια ἀπομένουμε μετὰ ἕνα μονάχα
ἢ δύο, κί' ἡ προσπάθειά μας φαίνεται
ἀνώτερη ἀπὸ τὶς δυνάμεις μας εἶναι
γιατί ὁ ὁδηγὸς μας, ὁ στυλὸς μας, ἐκεῖ-
νος πού μᾶς ἔκανε τὰ πάντα ἄκουπα καὶ
εὐκόλα, πού μᾶς ἔδειχνε τὸ δρόμο πού
ἐπρέπε ν' ἀκολουθήσουμε, δὲν ὑπάρ-
χει πιά...
«Ἀλλὰ δὲ μᾶς φαίνεται πὼς καὶ
τώρα ἀκόμα, ἀόρατος στὸ πλευρό μας,
μᾶς σιγολέει «θάρρος»: Δὲν ξέρουμε
πὼς ὅσο μεγαλειότερη εἶναι ἡ θυσία μας,
τόσο ὡραιότερη εἶναι, κί' ὅτι ἡ ἀγάπη
μας πρέπει νὰ μετρηθῇ μετὰ τὴ γενναί-
οφυα μᾶς, καὶ ὅχι μετὰ τὰ δάκρυά μας;
«Δὲν πρέπει νὰ σκεπτόμαστε τὴ δική
μας τὴν εὐτυχία, αὐτὴ δὲν ὑπάρχει, δὲ
θὰ ξαναγυρίσῃ πιά. Πρέπει νὰ σκεπτώ-
μαστε τὰ παιδιά.
«Τὰ παιδιά τους! Οἱ σύζυγοί μας ἀπέ-
θαναν γι' αὐτὰ, ὀφείλουμε νὰ ζήσουμε γι'
αὐτὰ, καὶ τὸ τόσο ἐπιτακτικὸ αὐτὸ κα-

θήκον, πρέπει να το αποδεχθούμε ολοκληρωτικά. Πρέπει να ζήσουμε για να τους πούμε ποιόν είχαν πατέρα, πόσο ήταν καλός, ευγενικός, γενναίοκαρδος, πόσο θα τα καθοδηγούσε καλά, και θα τα έκανε άντρες, χρήσιμους στην πατρίδα τους.

»Το καθήκον μας διαγράφεται τόσο καθαρά όσο και το δικό σας, ή αποστολή μας θα είναι ολιγώτερο σύντομη, αλλά το ίδιο επικίνδυνη και οδυνηρή. Θάχουμε φρικτές στιγμές λιποψυχίας, απελπισίας, στιγμές αμφιβολίας για την απόφαση που πρέπει να λάβουμε, για το δρόμο που πρέπει να ακολουθήσουμε, αλλά, πιστεύω, θα τα υπερπηδήσουμε όλα γιατί θα έχουμε πάντα τη σκέψη αυτή που θα μας δίνει θάρρος στις δύσκολες στιγμές. Εκείνος υπέφερε πολύ και έζησε ώρες οδυνηρές κι' ακόμα δεν είχε εκείνος, όπως εγώ, για να τον στηρίξει, το χαμέγελο των παιδιών; κι' έπειτα, προ πάντος, θα σκεπτόμαστε: «Εκείνος έχασε, εγώ πρέπει να τους κάμω αληθινούς πολίτες καλούς, ενεργητικούς, μ' ένα πνεύμα πλατύ και μια ακριβοδίκαιη συνείδηση. Εμείς πρέπει να τ' αναθρέψουμε τώρα σύμφωνα με τις προτιμήσεις και τις αρχές του πατέρα τους. Πρέπει να τα καθοδηγή πάντοτε στη ζωή ή ανάμνησι εκείνου που τόσο τ' αγάπησε».

«Υπάρχουν ήλιθοι που θα σās πουν: «Ω! τα μικρά δεν θα υποφέρουν, είναι πολύ μικρά για να θυμηθούν» θα ξεχάσουν γρήγορα»!

«Αλλά δεν πρέπει να ξεχάσουν ποτέ... Πρέπει να έχουν από τον πατέρα τους μια ανάμνηση φωτεινότητας, ζωντανή, πρέπει να ξέρουν ότι έπειδή είχαν ένα πατέρα νέο, γενναίο και δυνατό, γι' αυτό δεν τον έχουν πιά· ότι αν ο πατέρας τους ήταν ένας πατέρας με λιγώτερο ξυπνητή τη συνείδηση, ένας πατέρας περισσότερο φιλόζωος και δειλός θα μπορούσε να προσπέσει σε μια θέση ολιγώτερο επικίνδυνη στα μετόπισθεν, και θα γύριζε απ' τον πόλεμο σφός και άδολαδής. Πρέπει τα παιδιά μας να ξέρουν ότι είναι προτιμώτερο γι' αυτά που δεν έχουν πατέρα παρά να είχαν έναν πατέρα ανάνδρo—άρκει που έχουν μια μητέρα γενναίοκαρδη.

«Ε, ναι, πρέπει τα παιδιά μας να

ανατραφούνε χαρούμενα—ο πατέρας τους μάς το είχε συστήσει—γιατί ή ευτυχία και ή χαρά είναι απαραίτητα στη ζωή του παιδιού. Πώς θέλετε—ένα παιδί να αναπτυχθή ελεύθερα σε μιάν ατμόσφαιρα σκυθρωπή; Δεν σκοπεύετε, βέβαια, να κάμετε τα παιδιά τους νέους πρόωρα γερασμένους, νικημένους της ζωής; Δε θέλετε βέβαια, αργότερα στη ζωή, εξ αιτίας σας, να είναι λιγώτερο προετοιμασμένα για τον αγώνα, λιγώτερο όπλισμένα από τα παιδιά των κουραμπιέδων, με τα όποια θα διεκδικήσουν τις θέσεις, στο λύκειο στην αρχή, και αργότερα στα μεγάλα σχολεία, στους διαγωνισμούς της Ιατρικής και της νομικής.

«Δεν πρέπει ποτέ να λέτε μπροστά στα παιδιά σας: «Α! δυστυχισμένο μου παιδί, δεν έχεις στήριγμα στη ζωή, δύσκολα θα πετύχης. Πόσο αξιολύπητοι είμαστε! «Αν ζούσε ο πατέρας σου, όλα θα ήτανε διαφορετικά». Αλλά όχι, πρέπει να δώσουμε στα παιδιά μας μια ακατανίκητη έμπιστοσύνη στον εαυτό τους, χωρίς μάταιαν οίηση πρέπεινα σκέπτονται: «Με ένα πατέρα σαν το δικό μας, πάντα πετυχαίνει κανείς» αυτός δεν είχε πτυχίο παρά μόνο με την εργασία του, χωρίς προστασίες, χωρίς καμμία υποστήριξη» το ίδιο θα πτυχώ και γώ». «Όταν θάρθη, γι' αυτόν στη ζωή, ή ώρα των δύσκολων δοκιμασιών, θα σκεφθούν: «Τί είναι αυτό μπροστά στη δοκιμασία που επέρασαν με γενναϊότητα οι γονείς μου;»

«Ας εργαστούμε ακούραστα για να μείνι ανεξίτηλη στην καρδιά και το πνεύμα τους, ή σφραγίδα του πατέρα τους. Ας διαφυλάττουμε με κάθε φροντίδα, μ' αγάπη τους φίλους του πατέρα τους, τις επιστολές του, το πιο παραμικρό ένθυμο. Ας μιλάμε γι' αυτόν συχνά και χαρούμενα ως ανασκαλεύουμε τις αναμνήσεις μας, ως έρωτούμε τη μητέρα μας, θα τους διηγηθούμε ένα σωρό ανέκδοτα, ένα σωρό μικροπεισάδια, χωρίς ενδιαφέρον για τους άλλους, παρά μόνο γι' αυτά και για μας. Μοιλάμε με χιλιάδες μικρολεπτομέρειες θ' αποκτήσουν συνείδηση ότι ο πατέρας τους έζησε πραγματικά, θα γνωρίσουν πραγματικά τις ιδέες του, τις προτιμήσεις του, τις αρχές του.

«Η κυριαρχούσα σκέψη μας είναι πάντοτε, σήμερα όπως και πρώτα, να

αρέσουμε σ' εκείνον που τον αγαπήσαμε περισσότερο κι' από τον ίδιο τον εαυτό μας. «Ε λοιπόν! ή μόνη απόδειξη της αγάπης που θα μπορούσαμε ακόμα να του δώσουμε είναι να κάμουμε τους γιους μας γενναίους σαν τον πατέρα τους» τις κόρες μας γυναικες ικανές να γίνουν οι αξίοι συνεργάτες και σύντροφοι συζύγων που θα τους εκτιμούσαν εκείνος».

«Από αγάπη προς τους νεκρούς μας και τα παιδιά μας, ως υπερνικήσουμε την απελπισία μας. Σ' ένα αποχαιρετιστήριο γράμμα, γραμμένο προτού φύγη για τον πόλεμο, από ένα νεκρό πατέρα στο μεγαλύτερο από τα παιδιά του, υπήρχαν οι συμβουλές αυτές, που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως υπόδειγμα: «Δε θέλω ή ανάμνηση του πεθαμένου πατέρα τους να βαρύνει απάνω στα παιδιά μας και να τους γίνη εμπόδιο στην ανάπτυξη του πνεύματος και της ευθυμίας των. Ο θάνατος του πατέρα τους δεν πρέπει να τους ελαττώσει τη ζωτικότητά τους. Οφείλουν απεναντίας να εύρουν σ' αυτόν ένα λόγο περισσότερο για να δράσουν και να γίνουν για σέ μια παρηγοριά, και αργότερα ένα στήριγμα».

«Έτσι μιλούν οι γαλλίδες γυναίκες και σε τέτοιο ιερό καταφύγιο συγκεντρώνετ' ή σκέψη τους. Ενόμισα πως μπορούσα να μεταφέρω (χωρίς να αλλάξω τίποτε), εδώ, την εκμυστήρευση μιας ψυχής, που την έκαμε ο πόνος ήρωική, γιατί ένθυμούμεθα τη φράση αυτή ενός αυτόπτη μάρτυρος Αμερικανού: «Στη Γαλλία, την ώρα αυτή, δεν υπάρχει ένας άνθρωπος ή μια γυναίκα που να μην έχη κάτι ενδιαφέρον να πη. Οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν γίνει περισσότερο άνθρωποι κατά έναν τρόπο καταπληκτικό και λαμπρό».

Προσπαθώ να συλλέξω κάθε τι που αφορά τη δόξα του Έθνους μας. Πολλαπλασιάζει κανείς της ήθικες όταν τις τοποθετη ενόπιον όλων ως πρόσωπα. Συχνά ή ευτυχία σημειώνει ένα σταμάτημα της καρδιάς, αλλά δικαίως κάνει τον καθένα να καταβάλει βελούτερ, να κυττάξει βαθύτερα στην ψυχή του παρ' ό,τι έκνιτταζε ποτέ. Κι' ευχαριστώ ολοφύχως τον αγαπημένο μου φίλο Φρενδερίκο Μασώ που μ' εκάλεσε να συνεργασθώ μαζί του στο έργο που έδρασε για να εξυπηρετήση τις ήρωίδες αυτές.

MAURICE BARRES

Δούλευε μεροκάματο στα ξένα χέρια

ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

ΤΡΑΤΑ ΚΟΥΛΟΥΡΙΩΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΜΑ

άντα πικραμένος συλλογιόταν στο κατώφλι και πάντ' αποσταμένος ο δόλιος. Σκυλοζωή ή μαγκούφα.

Δούλευε μεροδοϋλι στην τράτα μεροδοϋλι λείει; μεροτικό κι' αν σ' άρεση. Και νάναι σαν φέση. Κάθε πέτσι και καλλίτερα. Έφτα καλάδες απ' τη νύχτα, τριάντα δυο δκάδες μαρίδα κι' άλλες εξήμιση καθαρά, αυτά ούλα—ούλα. Αναψαριά και των γονέων' έννηα νομάτοι αυτοί ένα μεροτικό, κι' ένα ο καπετάνιος με την τράτα, μιάμιση δκά μαρίδα ο πάσα ένας κι' δξω από την πόρτα.

«Αντε τώρα βοές να την πουλήσης» έφτα δεκάρες ή δκά κι' ο κόσμος ούλος' έξ—έφτα δεκάρες και μια τηγανιά για το κονάκι' ούτε τον καπνό και το καρβέλι.

«Αντε ζήσε. Δουλεύεις τα παραγάδια σου, τα ίδια' ούτε το δόλωμα δε

βγαίνει. Ρίχτα ούλη νύχτα κι' άμε μπονάρα να τα σηκώσης για να πάρης τα σχορία' ούλο χάνω και σαλιάρες' που και που κάνα καθερό' κάνα λιθορίνι.

Θες και δυο δκάδες καλαμάρι να δολώσης χίλια ακίστρια' και που να τάρβης' πās στην τράτα περναλώντας. Χασομεράς μισή μέρα' αν βγάλουμε κανένα κι' αν στο δώσουν' τα καπαργου τους' προ πάντων κείνος ο κύρος Βίκος τρελαίνεται λείει για δαύτα' σου λείει αν θες και πώς γινόνται. Θες τη γανιτά, θες με σπανάκι, θες πιλάφι' όπως θες, όπως αγαπάει ή ψυχή σου. Μηδά κυττάει κανείς τη φτώχεια σου' νέχτης' προτιμάει να τα δίνη στους δασκάλους για τη γούλη πέρι σ' έμένα για δουλειά, για το ψωμί.

«Ας είν' καλά πώς την τράτα μου και τη χαιρέται' και τί τράτα! Κουλουριώτικη! Αχ! τέτοιο σκαρί, τέτοια τράτα...»

Σα νάχη τη γυναίκα σου στην αγκαλιά του άλλος...

Βαθειά πικραμένος τα σκεφτόταν. Είχε και δικίο ο δόλιος. Φουκαράς φτωχαδάκι, τον είχε πάρ' ή κάτω βόλτα.

Φαράς, χταποδάς και τρετάρης, κι' αργάτης ακόμα κι' δξωμάχος' όπως λάχαινε, όπως έρχόταν.

Κυνηγός του καρβελιού και του μπακέτου, όπου νάταν βρισκούμενο, στο γιολό, στη στεριά και στ' άστέρια.

Με μια σαπόβαρο παιδεύονταν για το ψωμί, για το καρβέλι. Δύσκολο πράμα όμως. Το χειμώνα λιοτρουβιάρας ούλη μέρα και τη νύχτα δούλευε το παραγάδι' και σαν έπιανε ο Απρίλης πάγαινε στην τράτα. Στην ίδια κείνη ποϋταν αυτός νοικοκύρης και καπτάνιος, ποϋταν αυτός ψυχή και καύχημά της και που τώρα του τη χαιρόνταν ο δχτροός του.

Πεντάμορφη σκλάβα χριστιανή

αὐτὴ σ' ἀφέντη Τοῦρκο. Σκλάβος κι' αὐτὸς ὁ ἔρμος... ἀδερφός της.

Ἄχ! τύχη κακιά, μαγκούφα...

Πικρὰ τὰ συλλογιόταν οὐλα.

Τὸν κατάλυσαν τὰ βάσανα καὶ τὸ μεράκι, τσάκισε καὶ τὸ κορμάκι του τὸ δόλιο καὶ τὰ πόδια του ἀρχίσαν νὰ σβαρνᾶνε.

Κακομοίρη, ταπεινὸ τὸν εἶχε κάμει ἡ φτώχεια. Χρόνια ἔχε νὰ κοιμηθῇ μὲ κοσπεντάριχο στὴν τσέπη, ψωμί καὶ δάχτυλο κι' αὐτὸς κι' ἡ δόλια ἡ γρηά του.

Μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἦταν ἔτσι.

Ὅταν παντρεύτηκε, δῶ καὶ εἰκοσπέντε χρόνια, —σάν ψές τὸ θυμόταν— ἦταν οὐλὸς λαβεντιά καὶ οὐλὸς νειάτα εἶχε τὴ μέση δαχτυλίδι καὶ τὴν πορπατησιὰ περήφανη καὶ κορδημένη. Πολύτιμη ἀντίκα—κειμήλιο τοῦ μακαρίτη τοῦ πατέρα του—ἀστραφτετοὺ μικρὸ δαχτυλάκι τοῦ ξεροβοῦ χεριοῦ του κι' δλόχρυσο ρολοὶ δούλευε πάντα στὸ τσεπάκι τοῦ γελέκου του. Μίλαγαν τὰ κοστούμια του καὶ τὰ παπούτσια του ἐτρίζαν πάντα. Τέτοιον, γιομαῖτον λεβεντιά κι' ἀρχοντικό ἀέρα, τὸν δέχτηκε γαμπρὸ στὸ πλάϊ της—κνούκα κι' αὐτὴ καὶ καλόμοιρη—ἡ Βιελέττα, ἡ γυναικοῦλα του.

Νὰ ἐκεῖ μέσα—στὴν κρεβατοκάμαρη—πάνω ἀπ' τὸ κρεβάτι τους, μέσα σὲ κάρινη κορνίζα, ἦταν τὸ κάδρο του. Δέκα μερῶν γαμπρὸς μὲ τὴν κυρά του.

Ἄχ, τί χρόνια χουσαῖ κι' εὐτυχισμένα.

Πόσες φορὲς βουβὸς καὶ κρύος στῆλωνε ἀπάνω της ἐπίμονη τὴ ματιά του ὁ δόλιος.

Ἐνα τραπέζακι μὲ γλάστρα ἦταν στὸ πλάϊ κι' αὐτὸς καθισμένος στὴν πολυθρόνα μὲ λευκὸ λαιμοδέτη γαμπριάτικο, μὲ μαῦρο κοστούμι καὶ μυτερὰ χρωματιστὰ—λαδιά—παπούτσια· ἀστραφτετὴ ἡ νηόφορη βέρα στὸ χέρι του—ἀπὸ Ἑγγλέζικη λίρα—καὶ τὰ χρυσὰ μπιχλιμπίδια τῆς καδένας στὸ γελέκο του.

Ὅμοια κι' αὐτὴ, ἡ Βιελέττα του, γοργόνα παχουλὴ καὶ πασίχαρη, στέκονταν δλόρη στὸ πλάϊ του· τὸ παχουλὸ χεράκι της ποῦχε ἀκουμπισμένο στὸν ὄμο του τοῦ φαίνονταν πὼς ἀκόμα τὸ αἰσθάνονταν ἀπάνω του.

Ἄχ! τί χρόνια χουσαῖ κι' εὐτυχισμένα!

Μοσκοβόλαε τὸ σπιτάκι τους ἀπ' τὸ μαγέρεμα κι' ἀστραφταν τὰ μάτια τῆς Βιελέττας του σάν ἀπομέναν οἱ δυὸ τους. Φίλοι, μουσαφιοῦχοι ποτὲς δὲν τοῦ ἀπόλειπαν ἀπ' τὸ τραπέζι· πότε ὁ

κουνιάδος του, πότε ὁ πεθερός του, πότε τὰ ξαδέρφη. Καλόκαρδη καὶ προκομμένη τοὺς ἔφερνε ὅλους βόλτα ἡ Βιελέττα. Καμάρωνε κι' αὐτὸς μέσα του καὶ ἡ καρδιά του φούσκωνε ἀπὸ ἔρωτα. Μαγνήτη εἶχ' ἡ ματιά της καὶ τὸν γήτευε, μαγνήτη εἶχε τὸ σπῖτι καὶ τὸν τραβοῦσε.

Ἄχ! ποῦναι κεῖνα τὰ χρόνια τὰ χουσαῖ τὰ βλογημένα. Εἶχε καὶ τὴ Φλώρα του, τὴν τράτα, αὐτὴ ποῦ τὴν πούλησε γιὰ τὸν υἱὸ του καὶ τὴν εἶχε ὁ ὀχτρός του τώρα καὶ τὴν χαίρονταν.

Ἄχ! τί τράτα ἦταν κείνη, τί θαλασσοπούλα γλυκοθώρητη. Σκαρὶ Κουλουριώτικο ἦταν ἡ Φλώρα του, μπακίρι μοναχὸ ἦταν τὸ καρφί της.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδόνας ἦταν σκαλισμένος στὴν πλώρη της.

Σπαθιάτη ἦταν μπρὸς—πίσω—σπαθιάτη, γοργατάξειδη, σάτια. Ὁμόρφαινε δ' ἡ γιάλδς ἀπὸ τὰ νειάτα της, μάγια ἦχαν τ' ἄρματά της καὶ τὰ δίχτυα της· ἄχ, ἀταγιάντιστος καὶ μὸς τοῦχε μείνει ἡ Φλώρα του. Μ' ὀχτὼ νομάτους κι' αὐτὸς ἐννὴα κι' ἄστα νὰ πάνε... «νὰ γλέπ' ὁ γιάλδς νὰ χαίρεται νὰ γλέπ' ἡ στεριά νὰ χαιρετάη...». Φτεροὺ τὸ κουπί της, λεπίδι κοφτεροὺ ἡ πλώρη της· ἄχ! τύχη μαγκούφα... τί νὰ σοῦ πρωτοθυμηθῇ καὶ τί νὰ πρωτοκλάψη.

Κι' αὐτὸς δλόρη στὴν πρύμη της, μὲ τὰ βρακιά ἀνασκουμπωμένα καὶ τὸ διάκι περασμένο στὰ σκέλια του, ἔδινε τίς διαταγὰς του.

—Μόλα, μόλα, καλὸ παιδί, μόλα σκονὶ καὶ δόστου νᾶχη.

Κι' ὅταν πᾶσα βραδάκι—τὸ λιοβασίλεμα—μὲ τὴ γλυκεῖα ἀνάμνηση τῆς Βιελέττας στὴν καρδιά του, μὲ τὴ νοστιμάδα τῶν φιλιῶν της στὶς φλέβες του, ἔμπαινε σ' ἀπάνεμο λιμανάκι τῆς Ἀβαθης, πόσο προαπολαυστικὰ ἀτένιζε τὸ ντεροσέκι καὶ τὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ του καὶ πόσο γαργαλιστικὰ τοῦ ἐρέθιζε τοὺς πόθους τῆς καρδιάς του τὸ ὄκνὸ τραγουδάκι τῶν τρατάρηδων:

Ἔ γιὰ μόλα
ἔ γιὰ λέσα
ἄντε ὅλοι
ὅλοι μαζί.....

Μὰ τὸν εἶχε πάρει ἡ κάτω βόλτα. Πούλησε καὶ τὴν τράτα του—τί τράτα—κι' ἀπὸ κοντὰ καὶ τὰ δίχτυα πούλησε καὶ τ' δλόχρυσο ρολοὶ κι' ἔλυσαν κι' οἱ φρεσιές του οἱ ἔρμες. Δὲν ξαναφόρεσε πὺδ παραγγελιά παπούτσια, ἔτσι σάν πρῶτα ἀπὸ τελατίνι χρωματιστὰ, μὲ μύτες,

παρὰ ἔτοιμα παληοβακέτα, γόβες, ποῦ πλεαν τὰ καφαρὰ τὰ πόδια του μέσα· πᾶν καὶ τὰ μεταξοτὰ ζωνάρια του καὶ κεῖνα, ἔλυνε καὶ τὸ κορμάκι του τὸ δόλιο. Μόνο—τὸ κειμήλιο τοῦ πατέρα του—ἡ ἀντίκα ποῦχε ἀπομείνει ἀπ' τὴν παλιὰ ἀρχοντιά του, μὰ καὶ δαύτη βολεμένη στοῦ σεντουκιοῦ τὰ κατάβαθα ντρέπονταν ὁ ἔρμος νὰ τὴ φορέσῃ.

Ἄς ἦταν καλὰ ὁ Παμῖνος ὁ υἱός του· χασομέρης ὁ κιαρατᾶς, τζερεμές, γρουσουζης· τὸν εἶχε βουλιάζει τὸν κουρούνη.

Ἀπὸ γρουσουζιά σὲ γρουσουζιά τὸν εἶχε καταντήσῃ πέννη· ἀπ' αὐτόνε ἐπούλησε τὴν τράτα καὶ τὸ βιό του.

Τρίω μηνῶν στρατιώτης ἔκαμε τὸ πρῶτο του θᾶμα· πάνω στὴ θεωρία σκάει δυὸ φρούσκους στὰ μοῦτρα τοῦ λοχαγοῦ του, γιὰτὶ λέει τὸν ἔβαλε μιὰ ἀγγαρία στὸ καζάνι. Ἄχ, τύχη μαγκούφα· τρέξε στὶς Ἀθήνες σὲ ὑπουργούς, σὲ βουλευτάδες· γιὰ μουσκέτο τὸν εἶχαν, ἂν δὲν προόφτανε· ἔξ μηνες τὸν ἔδίκασε τὸ Στρατοδικεῖο· τότε ἀποθῆκεψε τὴ Φλώρα του· ἄς εἶναι, πέρασε καὶ κείνο.

Ἦοτε—ποῦ νὰ μὴν ἔσωνε—στὴν Ἀβαθὴ ἄλλο θᾶμα.

Κλέβει ὁ Προϊόβολος τὴ θυγατέρα τοῦ παπᾶ, πάει κι' αὐτὸς μαζί του παληκαρᾶς κι' ἀντάρτης· τρεῖς μηνες φευγόδικοι στὰ ὄρη, εἶδε κι' ἔπαθε νὰ τὸν γλυτώσῃ· ἀθωώθηκε, μὰ τί τὸ θέλεις· πάει ἡ τράτα του ἀφωλήτῃ· τοῦ τὴν ψωμόφαγαν τὰ ὄρη, οἱ δικαστὲς κι' οἱ χωροφυλάκοι.

Ὅπου ντουφεκιές κι' ἀντάρτα, ὅπου καυγάς, ὅπου μεθῦσι, πάντα μπροστὰ, πάντα καλλίτερος ὁ γυνὴς τοῦ Καπαθάνου ὁ Παμῖνος· τοῦ χωριοῦ φόβος καὶ τρόμος εἶχε γίνει.

Ἄχ, ἔρχονται κι' οἱ ἐκλογὲς γιὰ βουλευτάδες, ἄλλο θᾶμα.

Κάνει μιὰ δεμούλα μὲ δυὸ-τρεῖς ἄλλους, ἀναποδογυρίζει τίς κάλπες τῶν ἀντίθετων, χύνει τὰ σφαιρίδια στὸ σοκάκι... ὁ ἄτιμος! Μπατλντισε ὁ δόλιος ὁ πατέρας του, βαρυγκόμισ' ἡ ψυχούλα του· χαῖρ' ὁ κιαρατᾶς νὰ μὴν ἔγλεπε· στάχτη καὶ κουρνιαχτὸς νὰ τοῦχε γίνοι... ἄς τὸν ἔκοβαν...

Μὰ γιὰ χατῆρι τῆς Βιελέττας τῆς μάνας του τί νᾶκανε· πάει καὶ τὸ ρολοῖ, πᾶνε καὶ τὰ δίχτυα.

Τρέξε στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν πόλη, φίλησε ποδιές κατορημένες.

Τώρα ἐκεῖ ἦταν π' ἀνάθεμά τον. Νύχτ'αμπαινε στὸ σπῖτι καὶ νύχτα

ἔφυγε· κι' ἄλλοτε τοὺς ὀρχόταν τὰ χαράματα καὶ κοιμόταν οὐλὴ μέρα.

Ξεπορτίζοντας πέταγε κάπου κάπου κᾶνα διπλὸ στὴ μάνα του... «Νὰ πάρε γιὰ ταμπάκο, καφοκοῦτι...» τῆς ἔκανε. Ποῦ στάχτη καὶ κουρνιαχτὸς νὰ τοῦχε γίνοι τοῦ Καπαθάνου. Οὐλο μὲ μιὰ κουμπούρα διμούτσουνη εἶχε νὰ κάμη καὶ μὲ μιὰ κάμα δίκωπη καὶ κείνη· ξυπνὸς τὰ εἶχε πάντα στὸ ζωνάρι του, πεσμένος στὸ προσκέφαλο· εἶχε καὶ κείνο τὸ μεράκι, τὴ σαρόνικα. Μπελιάς τῶν μεσημεριῶν καὶ τῶν μεσάνυχτων, μπελιάς τῶν ποντικῶν καὶ τοῦ κόσμου· τὴν εἶχε σπουδάσει στὴ φυλακή, στὰ Παραπήγματα. Ἐρχόντας ἀπ' τὴν Ἀθήνα τὴν κουβάλησε μαζί του στὸ χωριό, αὐτὴ καὶ τὴν κουμπούρα τὴ διμούτσουνη· ὀλομερὶς ἀντήχασε τὸ καιροκόναχο ἀπ' τοὺς στριγγλιάρικους ἤχους τῆς· τὰ κεραμίδια πάγαιναν νὰ σπάσουν. Ἐκεῖ νὰ σ' ἔχω ν' ἀκοῦς καὶ νὰ θαμᾶζης· τί θές, τί ἀποθυμᾶει ἡ ψυχούλα σου ν' ἀκούσης· οὐλοὺς τοὺς χαβάδες καὶ τὰ νοῦμερα. Θές χασάπικα, θές ζεῖμπέκικα, θές χασικλίδικα, θές ἀμανέδες· τὸ νοῦ τοὺς εἶχε ἀσηκώσει τοῦ καιροθάνου καὶ τῆς μανούλας του· μήτε νὰ συλλοῖστούν μήτε νὰ μιλήσουν ἐδύνονταν οἱ δόλιοι.

Τὸ ἴδιο καὶ τίς νύχτες· τοῦτος καὶ κᾶνα δυὸ ἄλλοι ὅμοιοι του καὶ προκομένοι· οὐλο τὸ χωριό κι' οἱ δρόμοι, τὰ καλντερίμια καὶ ἡ πλατεῖα ἀντήχασε ἀπὸ τοὺς ἤχους τῆς ξεφουσαράς του. Ἐκαναν καντάδες καὶ χτυποῦσαν καὶ σιδεράκια γιὰ τὸ ἴσιο· ὀλονυχτὶς ὡς τὰ χαράματα.

Πρόγκαγαν τὰ πράματα στὶς μάντρες, ξεφάντωναν τὰ κοτερὰ μεσ' στὰ κοτέτσια, οὐρλιαζαν οἱ σκύλοι· ἄσε τίς βρυσιές καὶ τὰ βαρυγκόμια ποῦτρωγαν πίσ' ἀπ' τὰ παράθυρα, τὰ κερατηλίκια καὶ τίς κατάριας κι' ὄχι σπάνια καὶ καμμιὰ κανάτα σαπουνάδες μεσ' στὰ μοῦτρα. Ποῦ στάχτη καὶ κουρνιαχτὸς νὰ τ' οὔχε γίνοι, πόσες φορὲς τοὺς ὀρχόταν μουσκεμένους...

Μὲ τρόπο τὸν ἐξύγωνε καμμιὰ φορὰ ὁ Καπαθάνος καὶ πάντα μὲ τὸ καλὸ καὶ τὴν ὁρμήνεια.

Σάν τὸν πετύχαινε στὸ σπῖτι νὰ λαδῶνῃ τὴ διμούτσουνη ἢ νὰ ζουρίζεται, τοῦ κατανάσχαε πάντα καὶ τὰ ἴδια.

«...Πὼς κάνει ἄσκημα νὰ σκοτώνῃ τὸν καιρό του ἔτσι καλοκαθοῦμενος· πὼς ἔπρεπε νὰ στρώσῃ ν' ἀπαγκᾶ καὶ αὐτὸς τὸ καρβέλι τοῦ σπιτιοῦ ποῦ λῆμαξε τὸ ψωμάκι, πὼς ἀργὰ θὰ συλλοῖσῃ τὰ λόγια τοῦ πατέρα καὶ τῆς μά-

νας του· πὼς γδύθηκαν κι' ἀρρώστησαν ἀπ' τὴν ἀναφαγιά καὶ τὴν ξεραῖλα, πὼς οἱ φίλοι του, αὐτοὶ οἱ σγαρήληδες, θὰ τὸν ἔπαιρναν στὸ φινάλε στὸ λαιμό τους· πὼς μόνο αὐτόνε, τὸν υἱὸ τοῦ Καπαθάνου καὶ τῆς Βιελέττας, ἔδειχναν στὸ χωριὸ μὲ τὸ δάχτυλο καὶ τὸν ἀπόφευγε ὁ κόσμος· νὰ πάψῃ πλεὶς νὰ νυχοπορπατῇ καὶ νὰ νταῖζῃ· πὼς εἶχε γίνοι βάσανο τοῦ κόσμου καὶ πὼς ἔτσι θὰ τὸν ξάπλωναν καμμιὰ νύχτα καὶ θὰ πάγαινε σάν σκυλὶ στὸν τράφο· πὼς αὐτὸς κι' ἡ καφιομάνα του θ' ἀπόθαιναν ἀπὸ τὸ σικλέτι τὸ δικό του»....

Αὐτὸς ἀφρουγκαζόταν—ξακολουθώντας τὴ δουλειά του—χωρὶς νὰ βγάγῃ τσοῦτα.

Ἦταν αὐτὸ ἓνα καλὸ ποῦ εἶχε σεβόταν πάντα τὸν πατέρα του μπροστὰ του.

Γιάννης Σκαρίμπας

Κι' ὁ Καπαθάνος ἔξακολουθᾶε τὰ ἴδια.

«...Δυὸ ἄντρες αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ πορπατοῦν καὶ νὰ θαμᾶζουν. Μοναστήρι ἔπρεπε νάταν τὸ σπῖτι· κερακαπατάνισσα ἔπρεπε νὰ λέγαν τὴ μάνα του τὴν καφαρὴ ποῦ τὴν κατάλυσαν τὰ βάσανα κι' οἱ φτώχειες. Καπατάνιος ἦταν αὐτὸς κι' ἔγινε τρατάρης γιὰ ἐλόγου του· ἄλλος ἔχει τὴν τράτα, τὴ Φλώρα τους, καὶ χαίρεται τὰ κάλλη της καὶ τ' ἀγαθὰ της· ἄχ, αὐτὸ τὸ σαράκι θὰ τὸν ἔτρωγε. Ἄχ τέτοιο σκαρί... τέτοια τράτα»...

Ἔτσι σιγὰ σιγὰ κι' ἀδέλφητα ἔφερνε τὴν κουβέντα πάντα στὰ ἴδια καὶ στὰ ἴδια.

«...Τί κάθεσαι μωρὲ κι' ὀλονυχτᾶς στὰ σοκάκια μὲ μιὰ ξεφουσαρά φυσαρ-

μόνικα· οἱ καλὲς κοπέλλες δὲν ξεπαίζουνται ἀπὸ κουμποῦρες καὶ δεμπέτες· οὐλον τοῦ κόσμου τὰ παιδαρέλια ξεπετάχτηκαν παληκαράκια σεμνὰ καὶ φρόνιμα κι' οὐλο τίς καλλίτερες κοπέλλες καταρώνουν καὶ παντρεύονται· ποῦσαι σὺ μωρὲ κι' ἡ προκοπὴ σου· ποῖος γυρίζει νὰ κυττάξῃ τὸ κονάκι μας;

Ἄν ἦθε εἶχες σὺ προκοπὴ καὶ χαῖρι, θάχα κι' ἐγὼ ἄλλον ἄερα στὸν κόσμο τοῦτο. Θᾶμουν κι' ἐγὼ ὁ ἔρμος πάλι καπετάνιος· τὴν καλλίτερη νύφη θάχαμε σπῖτι μας καὶ τὴν πρώτη τράτα στὸ λιμάνι· ναί, μωρὲ Τοῦρκο, νύφη ἀρχόντισσα καὶ τράτα Κουλουριώτικη...

Ἄχ, τί κακὸ ποῦ μοῦχεις καμωμένο· κρῖμα στὰ νειάτα σου καὶ στὴ λεβεντιά σου... κρῖμα στὴν ἐξυπνάδα σου...

Ὁ γιὸς τῆς Σουράβλως μὲ τὸνομα παντρολογεῖται μὲ τιμὴ καὶ μὲ δόξα· ποῖος; αὐτὸ τὸ θρασυῖ.

Ἐκαμε προκοπὴ ὅμως κι' ἔλαβ' ἀξία· πᾶν κι' ἔρχονται οἱ συμπεθεριές στῆς θειᾶς Σουράβλως· τώρα λέν καὶ γιὰ τὴ θυγατέρα τοῦ Τουρκογιαννοῦ· τῶχει πάρει κι' αὐτὸς ἀπάνω του καὶ μετροᾶει καὶ λογαριάζει· θὰ πάρῃ τράτα λέει τοικουβερετῇ. Σὰ γίνῃ θὰ ζητήσῃ τὴ Τουρκογιαννοπούλα καὶ βέβαια θὰ τὴν πάρῃ· ἄς εἶν' καλὰ ἡ προῖκα.

Ἄντε τότε νὰ πᾶμε κι' οἱ δυὸ μας νὰ τραβήξουμε τὸν κορδὸ στὴν τράτα του γιὰ μιὰ κουραμάνα πᾶσα μέρα καὶ μιὰ τσανάκα ψαρόσουπα»....

Μόνο σάν ἔφτανε στὸ σημεῖο τοῦτο τῆς γχορίνας τοῦ ὁ Καπαθάνος ἀντίκριζε πάντα τὸ βλοσυρὸ βλέμμα τοῦ γιοῦ· τὸν κι' ἀκούγε καὶ τὴ φωνή του: «...Ἐρεῖς καλὰ πὼς ἡ Σταυρούλα τοῦ Τουρκογιαννοῦ δὲν τότε θέλει μήτε νὰ τὸν ἰδῇ μήτε νὰ τὸν ἀκούσῃ. Τότε γιατί κάθεσαι καὶ χολοσκᾶς καλὰ καθῶντας;...».

Καὶ χαμηλώνοντας ἀπότομα τὴ φωνή του—ποῦπαρνε ἔτσι μιὰ συρτὴ βραχνάδα—ἔξακολουθᾶε σφίγγοντας τὰ δόντια του καὶ τὸ κοντάκι τῆς διμούτσουνης:

«...Καλὰ θὰ κάνῃ τὸ πσογλάνι νὰ μὴν πολυμελετᾷ τὴ θυγατέρα τοῦ Τουρκογιαννοῦ ποῖόνε θὰ πάρῃ αὐτὴ, θὰ τὸ ἰδῇ κι' αὐτὸς κι' ὁ κόσμος οὐλος»....

Τότε ὁ Καπαθάνος σώπαινε· ἡ γλώσσα του ἔπαυε νὰ λαλῇ καὶ νὰ λῆ· κύτταζε μόνο σιωπηλὸς, θλιβερός, ἀκίνητος. Μέσα του ὅμως ἓνας νοερὸς λογοχείμαρρος—τρυφερὸς τοῦτος, στοργικὸς, γλυκοεῖπωτος—ἐρέθιζε ἥδω

νικά τὸ νευρικό του σύστημα, τὸ ἀποσκληρωμένο, τὸ χοντρό, τὸ δυσερέθιστο. Δὲν ἐννοιῳθε καλὰ τ' ἦταν ἐκεῖνο πού τὸν ἐπινγε. Μόνο τοῦρχόταν, ἔτσι, μιὰ διάθεση, σὰ νᾶθελε ν' ἀρπάξῃ τὸ γιό του νὰ τὸν σφίξῃ στὴν ἀγκαλιά του, νὰ τὸν φιλήσῃ· δὲν τῶκανε ποτέ του ὅμως συγκρατιόνταν κι' ἔφευγε· ἔφευγε σκυφτός, βαρεῖός, μερακωμένος· ὅξω στὸ δρόμο ἔπαιρνε τὸ μονοπάτι· ἦταν ἓνας δρομάκος φειδωτός, ἀλαφροπατημένος, δυσδιάκριτος, πού φειδοσέρονταν σύρριζα ἀπὸ κᾶτι μάντρες καὶ φράχτες· πήγαινε κατ' εὐθειαν· ἤξερε πού πήγαινε· ἦταν βέβαιος. Βάδιζε ἀργά, σκεφτικά, ἴσα γιὰ τὴν ταβέρινα τοῦ Χιώτη. Ἐκεῖ χωνότουσαν μέσα γοργὰ καὶ κάθονταν σὲ μιὰ ἀπ' τὶς πάντα μισοσκότεινες ἄκρες τῆς ἀνάπνευ λαίμαργα τῆ βαρεῖας τῆς ἀτμόσφαιρα πού πεντεβόλαε ἀπ' τὴν ξυνίλα τοῦ κρασιοῦ καὶ τῆς μάκας.

Κι' ἄρχιζε νὰ πίνη μὲ δίψα· ἔπινε ὅσα λεφτὰ εἶχε, ἔπινε βερσέ, ἔπινε καὶ τὰ βιδάνια.

Κι' ὅταν — τὰ γλυκὰ σουρουπώματα — ὅλα γινόσαν ὥραϊα, χαρωπά, εὐτυχισμένα, ἀσηκωνότουσαν κι' αὐτὸς γιὰ τὸ κονάκι.

Μιὰν ἀγάπη βαθεῖα, πλατεῖα, ἀπέραντη ἦταν κείνη πού ἐνοιῳθε στὰ στήθεια του γιὰ οὐλα τὰ πράματα, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τὶς πόρτες, γιὰ τὰ δέντρα. ...

Τράβαγε στρεκλῶντας, μονολογῶντας καὶ στέκονταν. Μονολογοῦσε ἀγάλη, στοχαστικά μεροδεμένα.

Περίχαρη γαλιάντου ἡ γλῶσσα του ἄλεθε λόγια πολλὰ καὶ τὰ στερνά λόγια τοῦ γιοῦ του τοῦ Παμίνου.

Αὐτὰ πάντ' ἀνάδευαν μέσα του, πάντα δούλευαν σὰ βαριές ἀκατάπανστα, ἐπίμονα, κάτου ἀπ' τοὺς γλυκοὺς διαλογισμοὺς τοῦ μυαλοῦ του, κάτου ἀπὸ τὴν πλατεῖα χαρὰ πού ἐνοιῳθε μέσα του.

«... ποῖος θὰ πάρῃ τὴ Σταυρούλα, θὰ τὸ μάθῃ κι' αὐτὸς κι' ὁ κόσμος οὐλός...» ... «Κι' ὁ κόσμος οὐλός...». ἔκανε ἔπειτα φωναχτὰ καὶ προχωροῦσε. ... Θεέ μου πῶς, πορπατοῦσε· ἄλλου πάταγε, ἄλλου βρισκόταν, μονολογοῦσε, χειρονόμαε.

Ἀντίκρουα στὸ λιμάνι ἐστέκονταν.

Ἦταν ἐκεῖ πάντα ἡ Φλόρα του, φουνταρισμένη, ἀλυσσοδεμένη, σκλάβα παντοτεινὴ καὶ σεμνὴ τοῦ ὀχτροῦ του.

Τότε στήλωνε τὰ πόδια του στὴν ἀμμουδιά καὶ τὴ θολὴ ματιά του ἀπάνω τῆς.

...«Τέτοιο σκαρί... τέτοια τράτα...» Φούσκωνε ἡ καρδιά του ἡ ἀπλή, ἡ γενναία.

Τὴν θεωροῦσε καταμπρός του καὶ τῆς ἔλεγε, τῆς μιλοῦσε γλυκὰ, παιητικὰ μεροδεμένα.

Πότε φωναχτὰ, πότε τραυλά, ποτ' ἀπ' ἀγάλη, τὴ προσφωνοῦσε μὲ λόγια, μὲ χειρονομίες, μὲ νοήματα. Πατοῦσε ἓνα βῆμα ὀμπρός, ἓνα πίσω.

Ἐκανε λὲς καὶ τὴν ὀρμήνευε καὶ τὴν

πονοῦσε κι' ἄλλοτε λὲς καὶ τὴ φοβέριζε...

Κι' ἐνῶ αὐτὴ τὸν θεωροῦσε μὲ τὰ γλαρὰ τῆς τὰ ὅκτα περίσκιφτη, αὐτὸς καλαναρχοῦσε πάντα τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια...

«.... Ἀχ, τέτοιο σκαρί... τέτοια τράτα...».

Χαλκίδα, Ἰούλιος 1923.

ΓΙΑΝΝΗΣ Ε. ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

EMILE VERHAREN

LES HUPES D'APRÈS - MIDI

XXVI

*Οἱ χρυσὲς βάρκες, πού ἔφυγαν, τοῦ ὥραίου καλοκαιριοῦ, τραλλές
Γιὰ τᾶπειρο, ξανάθιαν κοινρασμένες
Ἀπ' τὰ αἱματένια μάκροτα καὶ μὲ μονότονες κομπιές
Τραβᾶν ἀπάνου στὰ νερά, θλιμένες,*

*Σὰ λίμνα πού κοιμώντουσαν λουλούδια χινοπωριανά.
Κοίτονται, χρυσοστέφανα τὰ κοῖνα, λυπημένα
Καὶ μόνα τὰ τριαντάφυλλα, πὺδ' ἀπὸ τὸ θάνατο
Νὰ ζήσουν, πολέμῳ ἀπελπισμένα.*

*Τὶ γνωρίζει, κι' ἂν στὰ κάλλη τους φέγγουν, χινόπωρο, ἀνοιξή;
Ρουφᾶν οἱ πόροι τους οἱ ἀπλοὶ πλέγια τὴν κάθε λάμψη
Κι' ὅταν πεθαίνει ὁ οὐρανὸς κάτου ἀπὸ μύδρας σὺννεφα
Σὲ μεθυσίου κατάνοιξη, βυθίζονται, ὡς ἀστράφει.*

*Κι' ἐσεῖς ψυχές μας, μοιάζετε, κι' εἰστε ὅαν τὰ τριαντάφυλλα:
Τῶν κοῖνων τὴν περηφανία δὲν ἔχουνε ἀποχτήσει,
Μὰ ὅμως κρατᾶν στὰ φύλλα τους ἀνάμεσα
Τὸ θάνατο καὶ τὸ ἱερό μεθύσι.*

XV

*Νόμιζα ναοκομένη πιά τὴ χαρὰ μας, αἰώνια,
Σὰν ἔταν ἥλιο πρὶ νυχτώσει μαραμένο,
Τὴ μέρα πού μὲ τράβηξε, βαριά, στὴν πολυθρόνα
Τῆς πλήξης, μὲ τὸ μπράτσο τῆς, ἡ ἀρρώστια, μολυβένιο.*

*Κῆπος, λουλούδι, σκιόχτρα εἶταν καὶ δολερὰ γιὰ μένα,
Πονοῦσα, βλέποντας νὰ καὶν λευκὰ τὰ μεσημέρια,
Ζαὶ κοινρασμένα ἦταν πολὺ κι' ὅλας τὰ δνὸ μου χέρια
Γιὰ νὰ κρατήσουν τὰ πουλιά τῆς εὐτυχίας, κλεισμένα,*

*Τὰ πᾶδια μου δὲν ἦταν πιά παρὰ φτωχὰ βλαστάρια
Ποῦ σὰν ἀγκάδια δαγκανόντουσαν στὸν ἄερα,
Κι' ἐνοιῳθα τὴν καρδιά μου ἐγώ, πάγο μαζὺ καὶ χόβολη
Καὶ στὴ συνγνώμη, ἀντάρτια καὶ στέργα πέρα ὡς πέρα.*

*Μὰ μοῦ ἔλεγε ἐνὶ τῇ λέξῃ πού ὁμορφα παρηγορεῖ
Μεσ' τὴν ἀπέραντη ἀγάπῃ ψάχνοντάς τὴν,
Καὶ μὲ τὴ φλόγα τῆς καρδιάς σου ζοῦσα καὶ ζεσταίνουσα
Τὴ νύχτα, ὡς ὅταν ἡ μέρα ἐρχόταν διώχνοντάς τὴν.*

*Ὁ τιποτένιος ἄνθρωπος πού αἰσάνομου
Πῶς ἤμουν γιὰ ὅλους καὶ γιὰ μέ, δὲν ἤμουν γιὰ σένα,
Μοῦ ἔκοβες ἀπὸ τοῦ παραθυριοῦ τὴν ἀκρὴ λούλουδα
Καὶ στὴν ἡμέρα μαζὺ σου ἐγώ πίστευα φτερωμένα,*

*Καὶ μοῦ ἔφερνες τὸν ἄνεμο τῶν χωραφῶν καὶ τῶν δασῶν,
Τὸ φρέσκο ἀγέρι, στίς πτυχές μέσα στὸ φόρεμά σου,
Καὶ τοῦ βραδιοῦ, καὶ τῆς αἰγῆς τὶς εὐωδίες,
Κι' ὅλο τὸν ἥλιο στὰ βαθεῖα καὶ δροσερὰ φιλιὰ σου.*

Ἀθήναι 1929 Μεταφραστής: Ξ. Π.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΣΠΑΤΑΛΑ

ΑΠΟ ΝΥΦΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥΧΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἀ πὺδ' τραγικά, τὰ πὺδ' κωμικά καὶ τὰ πὺδ' παρᾶξένα περιστατικά παρουσιάζονται σ' ἐμᾶς τοὺς δικηγόρους. Κι' ἂν πῶ πῶς ἡ κάθε δίκη πού μᾶς παρουσιάζεται κρύβει μέσα της καὶ μιὰ σοβάρην ὑπόθεσι γιὰ δρᾶμα, κωμωδία, μυθιστόρημα ἢ διήγημα, δὲ λέω καμμιὰν ὑπερβολή.

Προχτὲς μοῦ παρουσιάστηκε μιὰ γυναίκα μεσόκοπη, μπασμένη στὰ σαράντα μὰ νοστιμούλα, καὶ μοῦ ἀνάθεσε νὰ προστατέψω τὰ συμφέροντά της στὰ δικαστήρια.

Κάποιος ἐπέθανε καταμόναχος, κι' αὐτὴ ἐπροστάτεψε τὴν περιουσία πού βρέθηκε στὸ σπῆτι του, καὶ δὲν ἄφησε τρίτους νὰ τὴ σφετεριστοῦνε μὲ πλεχτάνες καὶ πλαστογραφίες, μὰ εἰδοποίησε τὴν Ἀστυνομία. Καὶ τώρα ζητάει νὰ λάβῃ τὰ νόμιμα ποσοστά της.

Ὡς ἐδῶ τὸ πρᾶμα εἶναι ἀπλὸ καὶ φυσικό. Γειτόνισσα τοῦ ἀνθρώπου, θὰ πῆτε, πού πέθανε καταμόναχος, κι' ἀπὸ φιλοδίκαια αἰσθήματα κινούμενη, δὲν ἄφησε τοὺς ἄρπαγες νὰ διαγοιμίσουν τὴν ξένη περιουσία.

Πράξη ἀξιοπαίνετη, πού θανμάσια ἔκαμε ὁ νομοθέτης καὶ τὴν ἀντάμειψε, μὰ πού φαίνεται πῶς δὲν τὴν ἀναγνωρίζουνε κ' οἱ κληρονόμοι, πού προτιμᾶνε νὰ πέσουνε στὰ δικαστήρια καὶ στὰ ἔξοδα, παρὰ νὰ δώσουνε στὴ γυναίκα μὲ τὸ καλὸ τὰ τιποτένια ποσοστά πού δικαιούται.

Τώρα νὰ ἐξηγοῦμαι: αὐτὸ τὸ προσθέντο ἀκαδημαϊκὸ, γιὰτὶ ἂν δὲν εἶτανε τέτοιον οἱ ἄνθρωποι, νὰ τοὺς ἀρέσουν οἱ ἀδικίες, οἱ πονηρίες, οἱ ἀπάτες καὶ κάθε κακὸ, νὰ μὴν ἀναγνωρίζουνε τὸ δίκιο τοῦ διπλανοῦ τους καὶ συχνὰ νὰ νομίζουνε πῶς ἔχουν ὅλα τὰ δίκαια, καὶ τὴ στιγμή ἀκόμη πού ἔχουν ὅλα τὰ ἀδίκαια, ἐμεῖς οἱ δικηγόροι θάμαστε σχεδὸν τελείως ἄχρηστοι, ἐνῶ τὴν πραγματικότητα ἀκμάζουμε καὶ βασιλεύουμε. Τέτοιο

εἶναι τὸ περιεχόμενο τῆς ζωῆς, κ' ἐμεῖς οἱ δικηγόροι, μέσα στὴν ἀπέραντη ποικιλία τῶν ἀντιθέσεων, προσφέρουμε τὶς ὑπηρεσίες μας σὲ δίκαιους καὶ σὲ ἀδίκους, ἀπαράλλαχτά ὅπως προσφέρει κι' ὁ Μεγαλοδύναμος τῆ βροχῆ του.

Μ' ἂς ἀφήσουμε τὶς θεωρίες, γιὰτὶ ὁ καθένας, σύμφωνα μὲ τὰ συμφέροντά του, ἔχει καὶ τὶς ἰδέες του, κι' ἂς

Κι' ἀδερφός της νᾶταν ὁ μακαρίτης θὰ κρατοῦσε περισσότερο τὸν πόνο της. Ὑποψίαστικα κάποιον παλαιὸν ἐρωτικό δεσμό, καὶ τὴν ἐρώτησα:

— Τὸν ἤξερατε ἀπὸ πολλὰ χρόνια τὸ μακαρίτη;

— Δυστυχῶς ὄχι—μοῦ ἀπήντησε.— Δὲν τὸν ἐγνώρισα παρὰ κατακοιτάμενον ἄρρωστο στὸ κρεβάτι, λίγες ἡμέρες πρὶν πεθάνῃ.

Καὶ τὰ λόγ' αὐτὰ τᾶπε μὲ τόσο σπαραχτικὸν τόνο, πού μ' ἔκαμε νὰ σαστίσω ἀκόμη περισσότερο.

Ἡ περιέργεια πού μοῦ βάλε μ' ἔκαμε νὰ παίζω τὸ ρόλο τοῦ ἀνακριτῆ, κι' ἀπὸ κουβέντα σὲ κουβέντα, κι' ἀπὸ λόγο σὲ λόγο, ἐβγάλα μιὰν ὀλόκληρη ἱστορία, πού ἂν μοῦ τὴ λέγανε θὰ τὴν ἔπαιρνα γιὰ παραμῦθι.

Ὁ Νίκος ὁ Πετσᾶς, δάσκαλος, πρόσφυγας ἀπὸ τὴν Πόλη, ἀπόκληρος ἀπὸ χρόνια κι' ἄτεκνος, μπασμένος πιά στὰ πενήντα καὶ σκεπτόμενος τὰ γερατεῖα, πού τᾶβλεπε νὰ πλησιάζουνε μ' ὅλες τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς ἀνάγκες τους, εἶχε ἀποφασίσει νὰ ξαναπαντρευτῇ.

Ἐξητοῦσε γυναίκα μεστομένη, εἴτε χήρα, εἴτε μεγαλοκοπέλα, τοῦ εἶταν ἀδιάφορο, κ' ἔτιχε νὰ τοῦ προσεξένουνε μιὰ προσφυγοπούλα μὲ τὴ φωτογραφία της. Νόστιμη ἀρεκέτι, στὴν ἡλικία πού τὴν ἤθελε, γραμματισμένη ὅπωςδὴποτε, νοικοκυρὰ καὶ μαθημένη ἀπὸ τὶς προσφυγικὲς περιπέτειες νὰ μὴν ἔχη καὶ μεγάλες ἀξιώσεις ἀπὸ τὴ ζωὴ, εἶταν ὅπως τὴν ὀνειροδύσαν ὁ δάσκαλος, πού κι' αὐτὸς δὲν ἐξητοῦσε προίκες καὶ μετροητά.

Ἐπειτ' ἀπὸ τὶς πρώτες συστάσεις κι' ἀπὸ τὴν προσεξία μὲ τὴ φωτογραφία, ὁ δάσκαλος ἐκίνησε ἀπὸ τὴν ἐπαρχία πού εἶτανε διορισμένος, ἤρθε στὴν Ἀθήνα, ἐζήτησε πληροφορίες γιὰ τὴ νύφη, ἐυναντήθηκε μὲ τοὺς γονεὺς της, ἔμειν' εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴ γνωριμία τους, κι' ἀφοῦ ἐμίανανε σ' ὅλα σύμφωνοι, ἐδώσανε ὑπόσχεση τελειωτική. Μόνο πού τὸ κορίτσι ἔλειπε προσωρινὰ στὴ Θεσσαλο-

Ξαγρυπνοῦσε κοντὰ στὸν ἄρρωστο.

γνωρίσουμε στὴν πελάτισσα πού λέγαμε.

Μοῦ φερε τ' ἀποδεικτικά της, τοὺς μάρτυρές της καὶ μοῦ ἐξιστόρησε τὸ περιστατικό. Μὰ μοῦ τὸ διηγήθηκε μὲ τόση συγκίνηση, μὲ τόση λύπη, δακρύζοντας κι' ἀναστενάζοντας κάπου-κάπου, πού μ' ἔκαμε νὰ ξαφνιστῶ.

νίκη, όπου είχε πάει για λίγο διάστημα να καθίσει με μια θειά της, αδερφή της μητέρας της, που ήταν αποκαταστημένη εκεί.

Ο δάσκαλος δεν ξεστοχωρήθηκε καθόλου· δεν είχε ανάγκη να ιδεί πια το κορίτσι για να πειστή· μάλιστα, επειδής βιαζότανε να ξαναγυρίσει στη θέση του, δεν ήθελε να της γράφουνε νάρθη βιαστικά μόνο και μόνο για να την ιδεί. Σε κανένα μήνα που θα κάνανε τα σχολεία ξετάσεις θα γύριζε κι' αυτός, και τότε θα γνωρίζοντανε αναμεταξύ τους καλύτερα, και θα κάνανε και τους γάμους τους.

Οι γονέοι όμως του κοριτσιού του γράφαν άμέσως τα ευχάριστα νέα, και το είδοποίησαν να γυρίσει γρήγορα στην Αθήνα για να έτοιμασει τα χρεαστά για το γάμο του. Κ' ενώ εκείνη αναχωρούσε από τη Θεσσαλονίκη άμέσως, γεμάτη χαρά και συγκίνηση, φτάνοντας στην Αθήνα εύρηκε το δάσκαλο άρρωστο βαριά.

Ο δάσκαλος, πρὶν ακόμα αναχωρήσει για τη θέση του, άρρώστησε από γρίπη, κι' από μέρα σε μέρα έπληγαινε όλο και χειρότερα. Κ' επειδής εΐτανε μόνος, και χωρίς άνθρωπο να τον περιποιηθῇ, η νέα έθδεώρησε υποχρέωσή της να πάει εκείνη, θέλοντας έτσι να γνωρίσει κι' από κοντά το μελλούμενον άντρα της και να του δείξει συγχρόνως και το ενδιαφέρον της για κείνον.

Όταν η γυναίκα έπῃγε στο δωμάτιό του, ο μελλούμενος άντρας της εΐτανε σβυσμένος από την εξάντληση κι' από τον πυρετό. Την έδέχτηκε με κάποια χαρά, που δείχτηκε στα μάτια του και στα χείλη του φευγαλέα, μα που δεν έμπόρεσε να εκδηλωθῇ και με λόγια. Η γυναίκα έμεινε πια μαζί του, και δεν έφευγε από το προσκέφαλό του μήτε μέρα μήτε νύχτα. Η βαρεία κατάρσωση του ανθρώπου που της είχε στείλει η μοίρα να της ξεπλερώσει τόσα και τόσα όνειράτα, που από μι- κούλα έπλαθε μονάχη ετοιμάζοντας τα προίκια της, μα και τόσες και τόσες πίκρες και μαράζια που της έμαραίνανε την ψυχή, βλέποντας πια τον εαυτό της να συναριθμείται με τις γεροντοκόρες, της είχε αναπτύξει ένα ζῆλο, που δεν την άφηνε να φύγει από κοντά του.

Ποιός ξέρει μια σαραντάρα μεγαλοκοπέλα, που δεν εΐτανε κι' άσχημη, και που την εποχή της νεαρῆς ηλικίας της ξετεκόταν οικονομικῶς καλά, ποιός ξέρει στο κεφάλαιο του ξωτα ποιές περιπέτειες και ποιούς καημούς νάχε γνωρίσει! Και ποιός ξέρει ποιές αδικίες να της είχε κάμει ο πόλεμος με

τη Μικρασιατική μας καταστροφή, ποιός ξέρει ποιές ελπίδες να της είχε κάψει, που τώρα μαζί με την κάποια της οικονομική στενοχώρια και με το προχώρημα της ηλικίας της, να την εκάνανε να δεχτῇ με λαχτάρα τον ώριμο καρπό που της έστειλεν η μοίρα!

Κι' ο μελλούμενος άντρας της, μ' όλη την εξάντληση της άρρώστιας και μ' όλα τα πενήντα του χρόνια, έδειχτε πῶς εΐδιαιτρούσε κάποιαν ανηρότητα. Εΐταν ένας καϊδάνθρωπος, μ' ευγενική φυσιογνωμία και με νόστιμα χαρακτηριστικά, κι' όσο να μὴν εΐτανε το πλάσμα του όνειρου της, δεν εΐτανε και δυσάρεστος. Η μόνη δυσάρεσκεια εΐτανε πῶς τον έπροωτογνώρισε σ' εκείνη την κατάσταση, και δε μπορούσε ν' αλλάξει και δυό λόγια μαζί του.

Το όλο του νοσοκόμας τον έπαιξε για κάμποσες ημέρες, μα ο άρρωστος που ένοσήλευε από κακά έπήγαινε όλο και χειρότερα, ντύνοντας πένθιμα και τις ελπίδες και τα όνειρα της ώριμης γυναίκας επάνω στο άνθισμα τους.

Ποτέ αδερφή, ποτέ μητέρα δε θα περιποιηθῇκε άρρωστο με μεγαλύτερο χτυποκάρδι από το δικό της. Η μοίρα της έχαμογέλασε, για να την κάμη νοσοκόμα του άντρα που δεν έγνώρισε, και για να την κάμη χήρα πρὶν της φροσῆς του στεφάνι!

Κ' εκείνη αγωνιζόταν εναντίον της άδυσώπητης μοίρας, παλεύοντας να πάρη από τα νύχια του Χάρου τις ελπίδες και τα όνειρά της.

Μένοντας όλη τη νύχτα και πολλές ώρες την ημέρα μαζί του, πῶτ' έκοίταζε την εξάντληση του μελλούμενου άντρα της με χτυποκάρδι πῶτ' έπαραιορούσε την ευγενική φυσιογνωμία του, την ξευγενισμένη ακόμη περισσότερο από το λυώσιμο της άρρώστιας, κι' έμελετοῦσε προσεχτικῶς ένα-ένα τα χαρακτηριστικά του, αρχίζοντας έτσι να βρίσκη σ' εκείνα θέλητρα εξαίρετικά, και να τα ζωγραφίζει μ' έρωτα μέσ στην ψυχή της· πῶτ' έπαραιοκούλουθῇσε ανήσυχη την ανησυχία του και τ' άνεβοκατέβασμα του πυρετού του, νοιώθοντας να καίη κι' αυτή, σά νάχε πυρετό· πῶτ' έσυλλογιζόντανε σκη- νές μελλοντικές, γεμάτες τρυφερότητα, όπου εκείνη θα του μιλούσε για τους καημούς της και για την άρρώστια του, και διαρκῶς εΐζητοῦσε ν' ανακαλύψη σημεία καλύτερου, μα που η άλλη στιγμή απόδειχτε για χαμένα.

Και χαμένες έπῃγαν όλες της οι προσπάθειες, οι αγωνίες, τα χτυποκάρδια, οι δέηρες. Σε λίγες ημέρες ο άνθρωπος ύπόκυψε στο μοιραίο του τέλος,

αφίνοντας πάλι ελεύτερο κορίτσι τη μελλούμενή του γυναίκα.

Οι γονέοι της άπαρηγόρητης κόρης και μερικοί γειτόνοι φρόντισαν από υποχρέωση πια για την κηδεία του παντέρμου άνθρώπου.

Άνοιξαν το μαοῦλο του για να βρῶνε τα καθαρά του άσπρόρουχα και τα φορέματα που θα του βάζανε για σάβανα. Κ' εκεί που ψάχνανε, ποιά έκπληξη! ο δάσκαλος, ο Νίκος ο Πετσάς, εύρέθηκε πῶς εΐταν εκατομμυριοῦχος.

Μέσα στο μαοῦλο του εύρέθηκε το βιβλιάριο μῆς Τράπεζας, όπου έδειχτε πῶς είχε καταθέσει έναμιση εκατομμύριο δραχμές, όλο σ' όμολογίες!

Η ανακάλυψη του θησαυροῦ έκामε κατάπληξη, και μερικοί, νικημένοι από τον πειρασμό, έπροτειναν να τον κάμουνε μοιρασά έκεί γρήγορα - γρήγορα. Μα ο θησαυρός εύρισκότανε στην Τράπεζα, και το βιβλιάριο, χωρίς την ύπογραφή του Νίκου του Πετσά, εΐτανε χαρτί άχρηστο.

Μόλις έβγῆκε ο λόγος, δεν άργησε να παρουσιαστοῦνε μερικοί για ψευτο-συγγενείς και ψευτοκληρονόμοι. Ζητούσαν να τους παραδοθῇ το βιβλιάριο και το μαοῦλο του πεθαιμένου. Και για να διευκολυνθῇ η κατάσταση, και να μπορέσουνε να πάρουνε τα χρήματα χωρίς χρονοτριβές κ' εμπόδια, ζητήσανε να κάμουνε πλαστό παραιοχωρητήριο του μακαρίτη σ' αυτούς. Μα η μελλούμενη γυναίκα του πεθαιμένου άπόριψε με άγανάκτηση την πρότασή τους, λέγοντας πῶς θα βεβαιώση για το αντίθετο τη δικαιοσύνη.

Και βλέποντας τον κίνδυνο έπῃγε κ' εκατάγγειλε το πρῶμα στην Αστυνομία, παραδίνοντας και το βιβλιάριο.

Όλο εκείνο το χρηματικό ποσό έπρόκειτο να γίνη δικό της· αν είχε την έξυπνάδα να κάμη ένα πρόχειρο στεφάνωμα με τον άρρωστο, θάταν η μισή του παρουσία δική της· αυτή εξαγρύπνησε, βασανίστηκε, ξεδεύτηκε, κακοπάησε κ' είχε μείνει στο δωμάτιό του σά νάταν γυναίκα του με στεφάνι πῶς μπορούσε να επιτρέψη να πάρη ξένος την κληρονομία; Και ποιά θάταν η ανάγκη να γίνη αυτή συννοχη μαζί τους, τη στιγμή που θάταν άδύνατο να μὴν είχε κι' αυτή τα νόμιμα της δικαιώματα, αυτή που εΐτανε πια δικιά και παραδικιά με τα όσα είχε κάμει για το μακαρίτη;

Μέσα στη μεγάλη της συμφορά, οι σκέψεις αυτές εκλειούσανε τη μόνην ανακούφιση και τη μόνη παρηγοριά της.

Η άγάπη της για τον άνθρωπο που έπρόκειτο να κάμη άντρα της, ο πό-

νος της για το χαμό του, η παραμονή της μέσα στο δωμάτιό του νύχτα και μέρα, όλα, της έδῶσανε την έντύπωση πῶς είχε συνδεθεί μαζί του όχι μόνο με φυσικούς δεσμούς, μα και με νομικούς. Κ' η πίστη της αυτή, της έδινε την ελπίδα πῶς, αν έχασε τον άντρα της και την εξαίρετική τύχη που της έπαρουσιάστηκε, πάντα κάτι θαχε να κληρονομήσει, που θα της έκανε τουλάχιστο πῶς άνετη τη ζωή. Η νομική εξέταση του ζητήματος την έπεισε γρήγορα πῶς απ' αυτή τη μεριά δεν είχε τίποτε να κερδίσει. Το μόνο που δικαιούτανε, εΐτανε το δύο τα εκατό, που ώριζεν ο νόμος για ποσοστά σ' εκείνους που προστατεύανε ξένη περιουσίαν από χαμό.

Αν έμετάνοιωσε γιατί δεν έσυνενώθηκε με τους ψευτοδικούς κ' έπῃγε κ' έπαράδωσε το βιβλιάριο του πεθαιμένου στην Αστυνομία, δεν το ξέρω. Εκείνο που κατάλαβα καλά είναι πῶς είχε άγαπήσει σοβαρά τον άντρα που γνώρισε σά νοσοκόμα. Όμως, σάν ειρωνία της τύχης, οι πραγματικοί κληρονόμοι, ξαδέφρια τρίτου βαθμοῦ, δεν της άρνοῦνται μονάχα τα νόμιμα ποσοστά, μα την κατηγοροῦνε πῶς εκμεταλλεύτηκε και την εύκαιρία που βρέθηκε μόνη με τον άρρωστο και του πήρε τα πράματα και τα χρυσαστικά του. Και ψάχνουνε να βρῶνε στοιχεία και μάρτυρες, για να τη σύρουνε στα δικαστήρια.

Νομίζει κανένας πῶς τα θερμά συναισθήματα του ανθρώπου το μόνο όλο που παίζουνε στη ζωή είναι ν' άφοπλίζουνε τον ευαίσθητο και να τον παραδίνουν ανυπεράσπιστο στη διάθεση του πονηροῦ.

Και τώρα ήρθε να ζητήση με τη δικαιοσύνη τα κατακαμένα εκείνα πεσοστά, που για να τα πάρη—καμμία τριανταριά χιλιάδες δραχμές,—θα χρειαστῇ να ξεδέψη τα μισά στα δικαστήρια. Μα το πείσμα της είναι τέτοιο, που για να τα πάρη δεν τη μέλει και να τα ξεδέψη δλόκληρα. Άρκεῖ να μὴ μέινουνε στους εγωιστές κληρονόμους. Επάνω σ' αυτό της έδωσα, σά δικηγόρος που ξέρει καλά τη δουλειά του, την πῶς άψευτην ύπόσχεση. Μπορεί να μὴν τα πάρη και καθόλου, μα θα μεταχειριστῶ τόσα δικολαβικά μέσα, που θα κάμω τους κληρονόμους να τα ξεδέψουνε διπλά και τριδιπλά.

Και τώρα σῶς ρωτάω: Έχω ἢ δεν έχω δικίο να λέω πῶς τα πῶς τραγικά, τα πῶς κωμικά και τα πῶς παράξενα περιστατικά παρουσιάζονται σ' εμάς τους δικηγόρους;

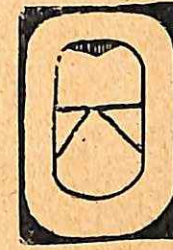
ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

Η ΑΡΑΧΝΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Έρμολάι Μακόβ ήταν ένας γέρος άρχαιοπάλης, ένας άνθρωπος ψηλός, λιγνός κι' ίσιος σάν τη- λεγραφόξυλο. Εβράδιζε καρφώνοντας παντού τα μεγάλα σά βωδιού μάτια του, που το θολωμένο τους φῶς το γκριζογά-

λανο είχε κάτι το θλιβερό κι' αλλοίθωρο. Άπ' τις παράξενες πλευρές του χαρα- χτήρα του μια προπάντων είχε φανε- ρωθῇ: έφερνε για πούλημα κανένα γρα- φείο, κανένα παλιό ποτήρι, ἢ άρχαιο νόμι- σμα, συζητοῦ- σε μ' επιμονή, υποχωροῦσέ κ' έπειτα έλεγε με το λαούγ- γι:

— Όχι, δε θέλω.

— Γιατί;

— Δεν έχω διάθεση.

— Τότε για- τί φλυαροῦσα- με τόσην ώρα;

Έχωνε σιω- πηλά το αντι- κείμενο μέσα στη δίχως πάτο

τσέπη του σακκαίου του, αναστέναζε βαθεία κι' έφευγε χωρίς να άποχαιρε- τίση, σάν ένας άνθρωπος ύπερβολικά θλιμμένος. Άλλά την άλλη μέρα, και κάποτε ύστερα από μια ώρα, παρου- σιαζόταν ξαφνικά κι' απόθετε το αντι- κείμενο στο τραπέζι:

— Πάρ' το.

— Μα γιατί δε μου το πούλησες την άλλη φορά;

— Δεν είχα διάθεση.

Δεν ήταν πλεονέχτης· δειχνόταν πολὺ

κουβαρντάς σ'τους ζητιάνους. Μα δε φρόντιζε καθόλου για τον εαυτό του· χειμῶνα - καλοκαίρι φοροῦσε ένα πα- λιό κουρελιασμένο σακκάκι, ένα τσα- λακωμένο κασκέτο, τρυπημένα ποδή- ματα. Δεν είχε κατοικίό, πηγαίνοντας από πόλη σε πόλη, από το Νιζνί στο Μουρόμ, απ' το Μουρόμ στο Σου- τζντάλ, στο Ροστόβ, στο Γιαροσλάβ και ξαναρχίζοντας απ' το Νιζνί· στα- ματοῦσε και στους οίκους άνοχῆς του Μπουμπνὸβ όπου συχνάζαν έμποροι

καναρινιών, πουλητέσκού- φων κι' αν- θρώποι κάθε λογῆς που γυ- ρεῖαν την εὔ- τυχία ξαπλω- μένοι σέ βα- θουλωμένα ντιβάνια, μές σέ σύγνεφα κα- πνοῦ. Ανάμε- σα σ'αὐτὰ τ'αν- θρώπων συν- τριμία ο Μα- κόβ χαιρόταν μια εξαίρετική εκτίμηση γιατί ήταν κοσμογυ- ρισμένος και διηγόταν ὡ- μορφα. Άγα- ποῦσε να μι- λῇ για την

Κυριεύτηκα από μια άγνωστη θλίψη...

καταστροφή των παλιών τσακιών, των ευγενών. Μιλούσε μ' έναν υπόκωφο και θλιβερό έρεθισμό επιμένοντας ξε- χωριστά στην αναισθησία των ιδιο- κτητών.

— Κυλούσαν τόπια. Τους άρεγε πολὺ να κυλοῦν τόπια με έύλινα σύ- νεργα. Είναι καλὸ παίγνιδο αυτό. Έγιναν λοιπόν κι' αὐτοὶ τόπια. Κυ- λοῦν ἐδῶ κι' ἐκεῖ, κάτω στο χῶμα, με ἡλίθιο τρόπο.

Μια ανταριασμένη φθινοπωρινή νύ-

χτα αντίμασκα τὸ Μακόβ στὸ καράβι καθὼς πήγαινα γιὰ τὸ Καζάν. Τὸ καράβι ποὺ οἱ μηχανές του μὲ δυσκολία δουλεύαν γλυτροῦσε φρόνιμα, πασπατευτά, μὲς ἀπὸ τὴν καταχνιά, ἀκολουθώντας τὸ ρέμα. Μὲς στὸ σταχτι νερὸ καὶ μὲς στὴ σταχτιά καταχνιά τὰ φῶτα του βυθίζονταν, χανόνταν· ἡ σειρήνα ἔβγαζε ἓνα πνιχτὸ κι' ἀδιάκοπο οὐρλιασμα. Ἐνοιωθε κανένας μιὰν ἀγωνία, σὰ σ' ὕπνο βαθῖν. Ὁ Μακόβ εἶταν καθισμένος στὴν πρύμνη, μοναχός, σὰ νάθελε νὰ κρυφτῇ. Πιάσαμε κουβέντα καὶ νὰ τι μοῦ διηγήθηκε:

— Εἴκοσι χρόνια τώρα ζῶ μ' ἓναν ἀτέλειωτο φόβο ποὺ δὲ μοῦ ἀφήνει ἀναπαύ. Κι' αὐτὸς ὁ φόβος, ἀφέντη, δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους: μιὰ ἀλλόκοτη ψυχὴ κατοίκησε στὴ σάρκα μου. Ἦμουν, ἀφέντη, καμμιὰ τριανταριά χρονῶν κι' εἶχα πιάσει κάποια φιλενάδα: μάγισσα θάταν χωρὶς ἄλλο. Ὁ ἄντρας της, ὁ σύντροφός μου, ἦταν ἓνας ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἄρρωστος, ἐτοιμοθάνατος. Τὴ νύχτα ποὺ πέθανε, τὴν ὥρα ποὺ ἐγὼ κοιμώμουν, αὐτὸ τὸ ἀφορεσμένο θηλυκὸ μοῦβγαλε ἀπ' τὸ κορμὶ τὴν ψυχὴ μου κι' ἔκλεισε μὲς στὴ σάρκα μου τοῦ ἀνδρός της τὴν ψυχὴ. Εἶχε τὸ λογαριασμὸ της αὐτῇ, γιατί ὁ ἄντρας της ἦταν πιὸ τουφεκοῦς ἀπὸ μένα γιὰ κείνη τὴν καταραμένη γυναῖκα! Ἀμέσως, ὕστερα ἀπ' τὸ θάνατό του, παρατήρησα πὼς δὲν ἤμουν πιά ὁ ἴδιος. Θὰ σὰς πῶ πὼς αὐτὴ τὴ γυναῖκα δὲν τὴν ἀγαποῦσα καθόλου· ἀπλούστατα ἔκανα γοῦστο μαζί της. Μὰ νὰ ποὺ νοιώθω τὴν ψυχὴ μου νὰ μὲ σέρονη πρὸς αὐτῇ. Τί τρέχει λοιπόν; Αὐτὴ ἡ γυναῖκα δὲ μοῦ ἄρεγε· νὰ μὲ τραβοῦσε πρὸς τὸ μέρος της ἀδύνατο! Ὅλα τὰ καλὰ μου συνήθια σκορπίστηκαν σὰν καπνός, κυριεύτηκα ἀπὸ μιὰ ἄγνωστη θλίψη, ἔγινα δευλὸς ἀπέναντί της κι' ὅλα μοῦ φαινόταν γύρω μου σταχτιά καὶ σὰ μὲ στάχτη σκεπασμένα—ἄ, τὴ γυναῖκα τοῦ διαβόλου! Ἡ νύχτα παίζει μαζί μου σέρονοντιάς με στὴν ἁμαρτία! Τότε κατάλαβα: μοῦ εἶχε ἀλλάξει τὴν ψυχὴ. Ζῶ μὲ τὴν ψυχὴ ἐνὸς ἄλλου. Μὰ ποῦ εἶναι ἡ δική μου ἡ ψυχὴ, ἡ ἀληθινή μου ἡ ψυχὴ ποὺ μοῦ δόθηκε ἀπ' τὸ Θεό; Τὰ χρειάστηκα. . .

Ἡ ἀνήσυχη σειρήνα οὐρλιαζε, τὸ ὑπόκοφο βογγητό της χτυποῦσε ἀπάνω

στὴν καταχνιά· τὸ καράβι, σὰ δειμένο σὲ μάγγανο, σάλευε τὴν πρύμνη του ποὺ κάτω της τὸ νερὸ, σκοτεινὸ καὶ παχὺ σὰν πίσσα, ἀπλάζε καὶ γουργούριζε. Ὁ γέρος, μὲ τίς πλάτες ἀκουμπισμένες στὸ θωράκιο τοῦ πλοίου, κουνούσε τὰ πόδια του μὲ τὰ βαρεῖα ποδήματα, κυττάζοντας τριγύρω του ἐρευνητικὰ καὶ λέγοντας μὲ φωνὴ σιγανή:

— Τὰ χρειάστηκα. . . Πῆγα στὸν ἀρχοντα, ἔφτιασα μιὰ θηλειά, τὴν κρέμασα σ' ἓνα δοκάρι· μιὰ πλύστρα μὲ κατάλαβε, ἔβαλε τίς φωνές καὶ μὲ βγάλαν ἀπ' τὴ θηλειά. Κι' ἔπειτα παρουσιάστηκε μπροστά μου ἓνα κακό-θωρο πλάσμα, μιὰ ἀράχνη μ' ἔξι πόδια, μεγάλη σὰ μικρὸ τραγί, μὲ γένεια καὶ μὲ κέρατα, μὲ μαστοὺς γυναικας καὶ τρία μάτια: τὰ δυὸ στὸ κεφάλι καὶ τὸ τρίτο ἀνάμεσα στοὺς μαστοὺς ποὺ κυττάζει τ' ἀχνάρια μου κάτω στὴ γῆ. Κι' ὅπου πάω μ' ἀκολουθαί, βῆμα μὲ βῆμα, μαλλιαρὴ μὲ τὰ ἔξι πόδια· θὰ τὴν ἔλεγα ἴσκιό τοῦ φεγγαριοῦ. Καὶ δὲν τὴν βλέπει ἄλλος κανένας ἀπὸ μένα· νὰ τὴν, εἶναι ἐκεῖ καὶ δὲν τὴν βλέπεις ἐσύ. Νά τὴν!

Ἀπλώνοντας τὸ χέρι πρὸς τὰ ξερβιά ὁ Μακόβ χαίδεψε κατὶ στὸν ἀέρα, καμμιὰ δωδεκαριά μέτρα πάνω ἀπ' τὴ θάλασσα, κι' ἔπειτα εἶπε σφουγγίζοντας τὸ χέρι στὸ γόνατό του:

— Εἶναι μουσκεμένο!

— Ζῆς λοιπὸν εἴκοσι χρόνια μὲ μιὰν ἀράχνη; ρώτησα.

— Εἴκοσι τρία. Μὲ περναῖς γιὰ τρελὸ; Εἶναι ἐδῶ ὁ φύλακός μου, ἡ ἀράχνη.

— Καὶ δὲν ἐμίλησες γι' αὐτὴ στὸ γιατρό;

— Τί λές, ἀφέντη, τί μπορεῖ νὰ κάνῃ ὁ γιατρός; Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπόστημα, δὲν τρυπιέται μὲ νυστέρι, δὲ φεύγει μὲ τριψιμο, δὲ χάνεται μὲ ἀλοιφή. Ὁ γιατρός δὲν τὴ βλέπει τὴν ἀράχνη.

— Καὶ σοῦ μιλάει ἡ ἀράχνη;

— Ὁ Μακόβ μὲ κύτταξε· παρεξενεμένος:

— Κοροϊδεύεις μὲ μένα; Πὼς μπορεῖ νὰ μιλήσῃ μιὰ ἀράχνη; Μοῦ δόθηκε νὰ μὲ φοβίξῃ γιὰ νὰ μὴν τὸ παίρνω ἀπάνω μου καὶ νὰ μὴ χάσω μιὰ ψυχὴ ποὺ δὲν εἶναι δική μου. Γιατὶ ἔχω μέσα μου μιὰ ψυχὴ ποὺ δὲ μοῦ ἀνήκει, ψυχὴ κλεμμένη νὰ ποῦμε. Ἐδῶ

καὶ δώδεκα χρόνια θέλησα νὰ πνιγῶ· οἰχτήκα ἀπὸ μιὰ βάρκα στὸ νερὸ, μὰ ἡ ἀράχνη κρεμάστηκε ἀπὸ τὴν ἄκρη μὲ τὰ πόδια της καὶ μὲ κράτησε. Βρέθηκα πιασμένος ἀπὸ πάνω. Μοῦ φάνηκε σὰ νάχα πέσει ἀπὸ ἀπροσεξία. Οἱ βαρκάρηδες μοῦ λέγαν ὕστερα πὼς τὸ σακκάκι μου ἦταν πιασμένο καὶ μὲ τραβῆξαν....

Κι' ὁ γέρος ἄγγιξε ξανά, χαίδεψε μὲ τὸ χέρι του τὸν ὑγρὸν ἀέρα. Ἐγὼ σάπαινα, μὴν ξέροντας τί νὰ πῶ σ' ἓναν ἄνθρωπο ποὺ δίχως νάναί ὁλότελα τρελλὸς ζοῦσε πλάι—πλάι μ' ἓνα τόσο ἀλλόκοτο πλάσμα τῆς φαντασίας του.

— Εἶναι πολὺς καιρὸς ποὺ ἤθελα νὰ σοῦ μιλήσω γι' αὐτὴ τὴν ὑπόθεση, ἔλεγε ἡσυχὰ καὶ μ' ἓναν τόνο παρακλητικό. Ἐσὺ ἀνακατεύεσαι μὲ ὅλα σοῦ ἔχω ἐμπιστοσύνη. Πές μου, σὲ παρακαλῶ, θαρρεῖς πὼς αὐτὴ τὴν ἀράχνη μοῦ τὴν ἔβαλε ὁ Θεὸς ἢ ὁ Διάβολος;

— Λέν ξέρω.

— Γιὰ σκέψου... Νομίζω πὼς μοῦ τὴν ἔβαλε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ μὲ φυλάῃ, νὰ προσιατεῦτὴ τὴν ψυχὴ ἐνὸς ἄλλου. Λέ θέλησε νὰ μοῦ δώσῃ ἓναν ἄγγελό, ἤμουν ἀνάξιος. Μιὰ ἀράχνη ὅμως, αὐτὸ ἦταν φρόνιμο. Ὡστόσο εἶναι φοβερό. Πολὺν καιρὸ δὲ μπορούσα νὰ τὸ συνηθίσω.

Βγάζοντας τὸ κασκέτο του ὁ Μακόβ σταυροκοπήθηκε κι' εἶπε χαμηλόφωνα, μὲ θέρη:

— Μέγας καὶ πανάγαθος ὁ Κύριος, κυβερνήτης καὶ πατὴρ τοῦ νοῦ, ποιμὴν τῶν ψυχῶν μας. . .

Λίγους μῆνες ἀργότερα, μιὰ νύχτα μὲ φεγγάρι, ἀντάμωσα τὸ Μακόβ σ' ἓναν ἐρημικὸ δρόμο τοῦ Νιζνί-Νοβγκορόντ. Περπατοῦσε στὸ πεζοδρόμιο, κολλητὰ στὸν τοῖχο, σὰ νὰ ὑποχωροῦσε μπροστά σὲ κάποιον.

— Ἐ, τί νέα! Ἡ ἀράχνη ζῇ ἀκόμα; Ὁ γέρος χαμογέλασε, ἔσκυψε, ἄπλωσε τὸ χέρι στὸν ἀέρα κι' εἶπε μὲ στοργή:

— Νά τη! Δὲν τὴ βλέπεις;

Ὑστερα ἀπὸ τρία χρόνια ἔμαθα πὼς στὰ 1905 ὁ Μακόβ εἶχε ληστευθῇ καὶ σκοτωθῇ κάπου, κοντὰ στὸ Μπαλαχνά.

Ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Γκόρνυ
Ἐνανήσεις καὶ ἐντυπώσεις
ποὺ ἐξεδόθη τελευταίως.

ΤΟΥ ΛΟΥ ΣΙΟΥΝ

KON Y KI ΔΙΗΓΗΜΑ

Τὰ καμπαρέ τῆς κωμόπολης Λοῦ εἶχαν μιὰ πολὺ περιεργὴ διαρρύθμιση: στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου ἦταν στημένος ἓνας μεγάλος μπουφές,

σὲ σχῆμα ὀρθογώνιο, ὅπου εἶχαν ζεστὸ νερὸ γιὰ νὰ ζεσταίνουν τὸ κρασί, κατὰ τὴν ἐπιθυμία τῶν πελατῶν. Κατὰ τὸ θράδι, ὕστερα ἀπ' τὴ δουλειά τους, οἱ ἐργάτες πηγαίναν ἐκεῖ νὰ πιοῦν, μὲ πέντε σάπεν (1)—αὐτὴ ἡ τιμὴ ἦταν ἐδῶ κι' εἴκοσι χρόνια, τώρα ἔχει δεκαπλασιασθῇ—, ὁλόρθοι μπροστά στὸ μπουφέ, ἓνα ποτήρι καλοζεσταμένου κρασιοῦ ποὺ τοὺς ζαπόστεινε:

μ' ἓνα σάπεν παραπάνω μπορούσαν νὰ προμηθευθοῦν, γιὰ κολατσὶ νὰ ποῦμε, ἓνα πιὰτο βλαστάρια μπαμποῦ ψημένα μ' ἄλατι, ἢ φασόλια μὲ μάραθο, καὶ μὲ καμμιὰ δωδεκαριά σάπεν μιὰ πλούσια μερίδα κρέας.... Μὰ οἱ περισσότεροι πελάτες, ποὺ φοροῦσαν κοντὸ σακκάκι, δὲ μπορούσαν νὰ σκεφτοῦν νὰ προσφέρουν στὸν ἑαυτὸ τους τέτοια πολυτέλεια σὰν αὐτῇ. Στὸ γειτονικὸ διαμέρισμα δὲν ἔμπαιναν παρὰ ὅσοι φοροῦσαν ρόμπα κι' ἐκεῖ, καθισμένοι ἄνετα, ἢ κατηγορία αὐτῇ τῶν πελατῶν διάταζαν κρασί καὶ φαγητὰ ποὺ τὰ κατέβαζαν μὲ ἀξιοπρέπεια.

Ἀπὸ δώδεκα χρονῶν παιδί ἤμουν ὑπηρέτης τοῦ καμπαρέ Χάν Χέγκ. Τὸ ἀφεντικὸ μοῦ εἶχε πῆ: «Φάινεσαι λιγάκι κουτός, γι' αὐτὸ δὲν πάει νὰ ὑπηρετῇς τοὺς πελάτες μὲ τὴ ρόμπα, θὰ πᾶς νὰ κάτσης στὸ μπουφέ». Οἱ πελάτες μὲ τὸ σακκάκι δὲν ἦταν, ὅπως θὰ πίστευε κανεὶς, λιγώτερο δύσκολοι: οἱ περισσότεροι ἦταν πολὺ φλύαροι καὶ γκρινιαρῆδες: πολλὲς φορὲς ἤθελαν νὰ ἰδοῦν μὲ τὰ ἴδια τοὺς τὰ μάτια τὸ κρασί νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ βαρέλι, νὰ

(1) Σάπεν εἶναι ἡ μικρότερη νομισματικὴ μονάδα τῆς Κίνας.

κυττάζουν μὲ προσοχὴ ἀπὸ κοντὰ ἂν ἦταν νερὸ στὸν πάτο τοῦ ποτηριοῦ, νὰ ἐπιβλέπουν τὸ θράσιμο τοῦ νεροῦ.... σὲ τρόπο ποὺ δὲν εἶχα μήτε τὸν καιρὸ

μηση στὸν προσάτη μου, ἀλλὰ μὲ ὑποβίβασε στὴν ὑπηρεσία μου: θὰ καταγινόμενουν ἀπλούστατα μὲ τὸ ζέσταμα τοῦ κρασιοῦ.

Ἀπὸ τότε ἤμουν ὀρθὸς ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ μπουφέ, δεμένος στὴ μονότονη δουλειά μου, πλάι στὸν ἀφεντικὸ μου μὲ τὰ κατεδασμένα μούτρα, μπροστά στοὺς πελάτες μὲ τὴν ἄγρια φωνή· εὐτυχῶς ὁ ἐρχομὸς ἐνὸς κάποιου Κόν Ἰ Κι μοῦ ἔδινε τὴν εὐκαιρία καὶ τὴν ἐλευθερίαν νὰ γελάσω ὅσο ἤθελα. Αὐτὸν ἐκεῖ τὸν θυμᾶμαι πάντα μ' εὐχαρίστηση.

Ὁ Κόν Ἰ Κι ἦταν ὁ μόνος πελάτης ποὺ ἔπινε ὀρθός. Μεγαλόσωμος, εἶχε ἓνα πρόσωπο κιτριναρικό ὅπου οἱ αὐλακωτές ζαρωματιές ἀφῆγαν σημάδια, μιὰ σταχτιά καὶ πυκνὴ γενειάδα... Ἡ ρόμπα του, ὅποια ρόμπα κι' ἂν εἶχε, ἦταν τόσο δρώμικη, τόσο χαλασμένη ποὺ φαινόταν πὼς δὲν ἤξερε τὸ πλύσιμο καὶ τὴν ἐπιδιόρθωση ἀπὸ δέκα χρόνια τώρα. Ὅταν μιλοῦσε, τὸ στόμα του ἦταν γεμάτο ἀπὸ ἐκφράσεις τῆς κομφουκιανῆς ρητορικῆς, ποὺ δὲν τίς καταλάβαιναν σχεδόν. Ἐπειδὴ τὸ οἰκογενειακὸ του ὄνομα ἦταν Κόν, τὸν παραγκώμιζαν Κόν Ἰ Κι, ἀφοῦ αὐτὲς οἱ τρεῖς λέξεις ἦταν βαλμένες ἀπ' τὴν τύχη σ' ὅλα τὰ τετράδια καλλιγραφίας τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, κι' ἂς μὴν τίς καταλάβαιναν κι' αὐτὲς πειὸ πολὺ. Ὅταν ὁ Κόν Ἰ Κι πλησίαζε στὸ μπουφέ, ὅλοι οἱ πελάτες τοῦ γελοῦσαν κατάμουτρα· μερικοὶ τοῦ φωνάζαν:

— Κόν Ἰ Κι, καινούργια σημάδια στὸ πρόσωπό σου, ἔ;

Ἐκεῖνος δὲν ἀποκρινόταν· ἔλεγε ἡσυχὰ στοὺς ἀνθρώπους τοῦ μπουφέ: «Δυὸ ποτήρια κρασί ζεσταμένο κι' ἓνα πιὰτο φασόλια μὲ μάραθο!» κι' ἀράδιαζε ἀπάνω στὸ τραπέζι ἐφτὰ σάπεν.

Ὁ Κόν Ἰ Κι.

Οι αδερφές του Παπαδιαμάντη

ΣΕ κάποιο απ' τα τελευταία φύλλα της «Καθημερινής» εδημοσιεύθη επιστολή αναγνώστου της, από την οποία πληροφορούμεθα ότι εσχάτως περιεκόπη και η μικρή σύνταξη που παρείχε ως τώρα το Κράτος στις φτωχές αδερφές του Παπαδιαμάντη. Το γεγονός αυτό μας προξενεί τόση κατάπληξη, ώστε αδυνατούμε να το πιστέψουμε. Φαίνεται όμως ότι στον τόπο μας δε μπορεί να γίνη ποτέ κάτι σωστό.

Κι' ενώ σκουρρίζονται τόσα χρήματα στους διαφόρους άρχοντες των υπηρεσιών, το Κράτος μας έθεώρησε σκόπιμο να πάψη να υποστηρίξη με το μικρό τους έπιδόμα δυό άπροστάτευτες γυναίκες, αδερφές του μόνου νεοέλληνος διηγηματογράφου που μας χάρισε ένα έργο εξαιρετικής σημασίας. Έτσι άμείβονται στη χώρα μας οι άνώτερες πνευματικές προσπάθειες και τέτοια τύχη περιμένει και όποιον άλλον θελήση να άφιερωθή σ' ένα εϋγενικό ιδανικό.

Το παλαιολογιστικό

ΜΕ τη σύγκληση της Ίεραρχίας εϋφύντωσε πάλι το ημερολογιακό. Οι παλαιολογιστές πήραν θάρρος. Και η θρησκευτική διχόνοια πάνω στο ζήτημα αυτό, αντί να κοπάσει, όσο πάει και άψώνει. Η αλήθεια είναι πως δε φταίει μόνον ο άμόρφωτος κοσμάκης, άφου Μητροπολίται άρκετοί της Ίεραρχίας επροκάλεσαν συζήτηση κ' εδημοκόπησαν, άλλοι φανερά κ' άλλοι σκεπασμένα. Κανείς βέβαια δεν εσήκωσε με παρηγορία την παντιέρα του παλαιολογιστικού, γιατί με τέτοια άντρίκια στάση θα είχε δυσάρεστα επακόλουθα. Θα βρεθούν όμως άνθρωποι του λαού, φτωχοί οικογενειάρχες και δυστυχισμένοι, που από άμορφωσιά θεωρώντας την πρόληψη για πίστη και παίρνοντας άέρα από τη στάση των Μητροπολιτών αυτών θα προζαλέσουν έναντιόν του έαυτού των διώξεις με την παράλογη μ' ειλκρινή ιδέα πως έτσι κάνοντας γίνονται μάρτυρες ύπερ της πίστεως. Μά αν περί πίστεως πρόκειται, τότε άπρεπεν οι Μητροπολίται αυτοί να βαδίζουν πρώτοι, θαρραλέα, αποφασιστικά και άντρίκια προς το μαρτύριο, αν δε η πίστη δεν κινδυνεύει και δεν θίγεται, τότε γιατί δημοκοπώντας παίρνουν κοσμάκη στο λαιμό τους;

Με μίαν μικράν αλλαγήν

ΕΓΕΛΑΣΑΝ ώπου τους έπιασε πονοκέφαλος όσοι βρεθήκανε στο θέατρο του Παγκρατίου τη βραδεία που παιχθήκανε τα τρία μονόπρακτα δράματα των Νέων. Έσπάζαν από τα γέλια και στο δρόμον ακόμα γροίζοντας στα σπίτια τους. Δεν αλλάζουν λοιπόν τον ύπνιον των έργων των οι Νέοι να είναι εν τάξει; Αντί μονόπρακτα δράματα άς πούνε μονόπρακτες σαρακινικές κωμωδίες. Η πρόθεση, λέει ο κ. Σπύρος Μελάς, δε λογαριάζεται, από το αποτέλεσμα κρίνεται το κάθε τι. Αποτέλεσμα λοιπόν έδω είναι τα γέλια των θεατών άρα άφου τα τρία δράματα έπέτυχαν ως κωμωδίες, ήμπορούν να υπερηφανεύονται οι συγγραφείς των.

Μη χειρότερα!

ΜΗ σ'ας φανή άπίστευτο:

Οι νεοουλάδες του Πειραιώς, αυτοί που πωλούσαν νερό στους δρόμους, υπέβαλαν υπόμνημα στην Κυβέρνηση και ζητούν άποζημίωση, γιατί, λέει, η Ούλεν έβαλε βρούσες σε μερικές μακρινές συνοικίες του Πειραιώς, κ' έτσι αυτοί μένουν τώρα χωρίς δουλειά!!

Δε μένει παρά να ζητήσουν οι γιατροί, οι φαρμακοποιοί κ' οι νεκροθάφτες άποζημίωση κ' αυτοί, γιατί φέτος ως τα τώρα — άς χτυπήσουμε ξύλο — δάγκειος δεν εμφανίσθηκε στην Αθήνα κ' έχουν συνεπώς κερσάτια. Γιατί όχι;

Ο Λω και η μελλοντική μορφή του κόσμου

ΤΟ νέον έργον του κ. Μπέρναρ Σω, «Το Κάρο με τα Μήλα», το όποιον έρωτοπαίχθη πρό ήμερών στη Βαρσοβία, εξακολουθεί να άπασχολή τους κριτικούς και να προκαλή άντιπατικές κρίσεις. Άλλοι το θεωρούν επίστέγασμα της θεατρικής του εργασίας, άλλοι άπαρχήν μιάς νέας περιόδου δράσεως του συγγραφέως. Άλλοι όμως το κατακρίνουν ως κακοφτιαγμένο, μονότονο και σε πολλά σημεία άκατανόητο.

Στο έργο αυτό, ο Σω άναπτύσσει τις γνωστές του ιδέες για τη χρεωκοπία των σημερινών δημοκρατιών καθεστώτων. Δίνει μιάν εικόνα του κόσμου, όπως τον φαντάζεται μετά σαράντα χρόνια. Η ήπειρωτική Εϋρώπη άπαρτίζεται από δημοκρατίες άνάλογες με το Σοβιετικό σύστημα. Ο στόλος της Κοινωνίας των Εθνών άρχει των θαλασσών. Αί Ηνωμένοι Πολιτείες διατηρούν τον Πρόεδρόν των, ο όποιος όμως είναι άσυγκράτητος ίμπεριαλιστής. Η Μεγάλη Βρετανία διατηρεί τη μοναρχία της, αλλά ο βασιλεύς Μάγνος είναι δημοκρατικώτερος και δημοφιλέστερος από κάθε άλλον και η χώρα ξη εν ειρήνη και ευημερία. Ο πρωθυπουργός Προθεύς, τύπος άσυνειδήτου δημαγωγού, όπως και οι συνάδελφοί του, ζητεί την κατάργηση του βασιλικού «βέτο», αλλά ο βασιλεύς βέβαιος περί της επιρροής που άσκει επί του λαού του άπειλεί ότι θα παραιτηθή και θα εκθέση ύποψηφιότητα βουλευτού. Ο Προθεύς υποχωρεί, και το βασιλικόν τελεσίγραφον άποσύρεται. Η δεύτερη πράξη, η όποία εξαρχηγήρηθη ως ξεκάφωτη και άσχετη με το άλλο έργο, δείχνει μίαν έρωτική σκηνή μεταξύ του βασιλέως Μάγνου και της εϋνοουμένης του, η όποία έπιχειρεί να τον παρασύρη και να τον εκβιάση, αλλά δεν τα καταφέρνει. Στην τρίτη πράξη ο Αμερικανός πρεσβευτής άγγέλλει στην εκπληκτική Βρετανική κυβέρνηση ότι η χώρα του έπιθυμεί να ένωθή με την Βρετανικήν Αυτοκρατορίαν ως κτήσιν — κ' έτσι τελειώνει το έργο.

Το ζήτημα του άρωματισμού

ΟΙ συζητήσεις για το ζήτημα του γενικού άρωματισμού των Κρατών εξακολουθούν να άπασχολούν ακόμα τους Εϋρωπαίους διπλωμάτες. Το περιεργό όμως είναι ότι ενώ μένουν όλοι σύμφωνοι στην πραγματοποίηση του σχεδίου αυτού, απ' την άλλη μεριά δεν παύουν κάθε τόσο να παραγγέλλουν νέα όπλα και να παρασκευάζουν με

δραστηριότητα τις στρατιωτικές των δυνάμεις. Με τις έτοιμασίες όμως αυτές δείχνουν οι ίδιοι πως δε δίνουν καμιά σημασία στις σχετικές συννενοήσεις που γίνονται μεταξύ τους και φαίνονται έτοιμοι να άντιμετωπίσουν το ενδεχόμενο ενός νέου πολέμου. Τότε είναι έντελώς περιττό να μιλούν για φιλειρηνική πολιτική και άνθρωπιστικά προγράμματα, άφου τους λείπει η καλή πίστη κ' η άναγκαία έμπιστοσύνη. Πρέπει επιτέλους να καταλάβουν ότι αυτή η φιλολογία του άφοπλισμού μας έχει κουράσει υπερβολικά και καλό θάταν να σταματήσει πιά.

Ένα έρώγραμμα του Κουρτεζίν

Ο θάνατος του Κουρτελίν έγινε άφορμή να δημοσιευθούν σ' όλον τον Παρισινό τύπο και τα περιοδικά έγκωμιαστικές κριτικές για τα έργα του και ύμνοι προς το γαλατικό του πνεύμα. Ένας κριτικός θυμίζει έπικαιρώς μιά φράση στην όποιαν ο Κουρτελίν θέλησε να συνοψίση τη φιλοσοφία της ζωής του:

«Αγωνίζομαι — είπε — να πάρω τη ζωή στα άστεία γιατί είμαι της γνώμης, όπως και ο Ντωντέ, πως ο θάνατος των άγαπημένων όντων είναι το μόνο πράγμα της ζωής για το όποιον άξίζει τον κόπο να κλάψη κανείς».

Ευμαχηρωματικά

ΕΙΣ τον κ. Μελάν με το σκηνοθετικόν δαιμόνιον, τα έθαγενή κεφάλαια και την ψυχήν την λευκήν από παντός άμαρτηματος άλλαξοπιστίας και άποκηρύξεως έργου υπενθυμίζομεν τα έξης: Το σημείωμά του δεν εδημοσιεύθη πρό της παραστάσεως, αλλά μετά ως καθαρή κριτική με σκοπόν να διαφωτίση το κοινόν. Ότι θα έγραφε άλλες χίλιες κριτικές διά τα έργα του δεν έχουμε καμιά άπολύτως άμφιβολία. Αυτό μόνον ήτο μιά μικρά άπάντησις έναντιόν του σημειώματός του διά την κριτικήν των όμοτέχνων. Αυτούς δεν έχουμε δικαίωμα να τους κρίνομε, τους έαυτούς μας όμως έχουμε την ιεράν υποχρέωσιν και να τους κρίνομε και να τους επαινούμε.

Όσον άφορά την έκδοσιν νέου, ωραίου και πλουσίου περιοδικού που θα εκδοθή με σκοπό να κλείση τα ύψισταμένα είμεθα ύποχρεωμένοι να υπενθυμίσωμε τα έξης άληθινά γεγονότα εις τον συγγραφέα των «Μαύρων Άνθρώπων».

Όσάκις ανέλαβε την διεύθυνσιν έφημερίδος έκίνησε μεταξύ δευτέρας και τρίτης πρωινής εις τους νυσταλέους θαμώνας διανυκτερευόντων καφφενείων ότι θα κλείση όλες τις άλλες έφημερίδες.

Όταν ίδρυσε το «Θέατρον Τέχνης» εδήλωσε και τότε ότι «θα βάλη λουκέτο» εις όλα τα άλλα θέατρα. Το περιεργόν όμως είναι ότι οι έφημερίδες και το θέατρον που διηύθυνε αυτός είχαν όλες άδοξον και πρόσωρον τέλος, ενώ τα θέατρα και οι έφημερίδες που είχαν έπικηρύξει ύφιστανται, πλουτίζουν και άναπτύσσονται με την βοήθειαν μάλιστα του κ. Μελά. Το όραϊον αυτό παρελθόν μας έπιτρύπει, ύποθέτομεν, να κρίνομεν και το μέλλον.

Οι «Νέοι»!!!

ΟΙ σεβάσμοι νέοι του Παγκρατίου έχουν εξαφθή φρεσά έναντιόν των κριτικών. Ίδιως καταγαλίσκονται φριά ουσία έγκεφάλου για να καθορισθή ποτε ένας λόγιος έχει δικαίωμα να λέγεται νέος και ποτε δεν έχει. Πολλοί επρότειναν να εκδοθή μιά έπετηρίς των κατ' γην και θάλασσαν λογίων, ο ποιητής όμως Σπαταλάς έβαλε με έναν έπιγραμματικόν όρισμόν τα πράγματα στη θέση των. «Νέος — είπε — λέγεται πού το έργο του δεν έχει ακόμη έπιβληθή έστω κ' αν γράφη δέκα, είκοσι ή και πενήντα χρόνια».

Φιλοσοφικά ωένδη

ΑΠΟ τη γαλλική πρωτεύουσα μ' άνηγγέθη ο θάνατος του Πόλ Σουνταί, ο όποιος έπασχε από καρκίνο και νοσηλευόταν σε μιά κλινική του Παρισίου. Ο Πόλ Σουνταί έθεωρείτο μιά από τις σπουδαιότερες πνευματικές

φυσιогνωμίες του τόπου του και είχε προσελκύσει την εκτίμησιν των σοβαρωτέρων γάλλων λογοτεχνών με τις κριτικές των βιβλίων που έγραφε ταχτικά από πολλών ετών στην έφημερίδα «Χρόνος». Είχε άποκτήσει με τον καιρό μιά σπανία μόρφωση και μιά εξαιρετική άντίληψη που έδιναν κύρος στις γνώμες του και τον είχαν καταστήσει το φόβητρο των μετρίων συγγραφέων της Γαλλίας. Όσόσο όμως όλοι άνεγνώριζαν την άμεροληψία και την καλή πίστη του, άπαραίτητα προσόντα ενός σοβαρού κριτικού. Τελειώνοντας αναφέρουμε ότι ο Σουνταί εκτιμούσε υπερβολικά το Μορεάς, του όποιου ήταν προσωπικός φίλος, και δεν έπαψε ποτέ να ύποστηρίζη το έργο του έναντιόν των επιθέσεων των άντιπάλων του. Στην Έλλάδα ο Πόλ Σουνταί ήρθε μόνο μιά φορά, πριν απ' τους βαλκανικούς πολέμους.

Γράμματα προς τη Λόνταξν

Άγαπητά μου «Ελληνικά Γράμματα»,

ΣΤΟ τελευταίο φύλλο σας με τον τίτλον «Ολιγόστιχα» καταχωρείτε άνάμεσα σ' άλλα και μιά είδηση ότι: «άπειλείται και νέα καταστροφή εκκλησίας παρά το Παλαιόν Φάληρον...». Άλλά άλλοίμονον! η άπειλή αυτή έπραγματοποιήθηκε πρό μιάς και ήμισείας έβδομάδος εις εποχήν 2ου αιώνος που κανχόμαστε ότι άποβάλαμε κάθε ίχνος βαρβαρισμού, ενώ τουναντίον ξεπερνούμε αυτόν τον μεσαίωνα μολονότι πέρασε από τότε χιλιάδα — πάνω κάτω — χρόνων... Το μέρος που βρισκόταν το «εκκλησιον» αυτό ήταν γραφικώτατο. Βρίσκεται, όπως γράφετε, πάνω σ' ένα λοφίσκο πυκνόφυτο, άπέναντι σ' άλλο με ξωκλήσι του Άγίου Νικόλα όμοίου ρυθμού και εποχής, που άντικρύζουν μαγευτικά τον γαλανόν τάπητα του Σαρωνικού και ανάμεσα στους όποιους βρίσκονται πάλι η εκκλησία της Άγίας Παρασκευής με διάφορα μνημεία και μιά βίλλα όμορφη. Ζώνονται με πεύκα και κυπάρισσος και ενώνονται με πυκνόφυτο λεωφόρο με το άμμουδερό άκρο γιάλι παρά τον Άγιον Κοσμάν. Γραφικώτατα, όπως σ'ας γράφω. Γι' αυτό μετά λύπης μου σ'ας παρακαλώ να έπιμενέτε ώστε να μη διαφύγουν οι δράσται, που παραμένουν σχεδόν άνενόχλητοι, την τιμωρόν χείρα της δικαιοσύνης.

Μεθ' ύπολήψεως Β. Φ.

Φίλε Κε Διευθυντά,

Ο Α, ο Β και ο Ε.

ΣΧΕΤΙΚΑ με όσα έγραψε ο κ. Ε. (που δίχως άλλο θάταν ο κ. Ξενοπούλος) εξ άφορμής του Διαγωνισμού των «Ελληνικών Γραμμάτων», στο τελευταίο φύλλο της «Νέας Έστίας», θάχα να πώ κάτι.

Το πως δηλαδή και οι τέσσερις κριτές στο διαγωνισμό που έζωω πως το εκτιμήσανε άνθρωποι με παγκόσμιο κύρος, δε μπορεί να ναι ο Α και ο Β του κ. Ξ.

Μονάχα που ο γράφων άποδείχνει έτσι τη ψυχική του κακομοιρία και τη χολοσκασιά του, πράμα που δικαιώνει τη γενική γνώμη για την κατωτερότητα αυτού του «λογίου».

Τούτα χωρίς να'χω καμιά πρόθεση να κοντραστάρω στη γνώμη του κ. Ροδά ή στην άξία της πέννας του Βεινόγλου, πράματα άσχετα όλότελα με τούτο το θέμα και με την άπάντησιν που έγώ ένας (δεν έζωω πως θα με βολέψη στο όνοματολόγιό του ο κ. Ξ.) άνθρωπάκος έδα πέρα στη Χαλκίδα, κάνω στον τρανόν αυτούνον μπουρζουά της μοντέρνας καλαμαρωσύνης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Το έξωφυλλό μας

Το έξωφυλλό μας είναι ένα από τα καλλίτερα έργα του ζωγράφου Frans Hals. Η τέχνη του Hals χωρίς παράτολμους άκροβατισμούς είναι άληθινή. Όλα του τα έργα έχουν μιά απλότητα και μιά όμορφη δική τους που τα ξεχώρισε πάντα από τα έργα άλλων τεχνιτών που λίγο ή πολύ μοιάζαν με τον Hals.

ΠΩΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

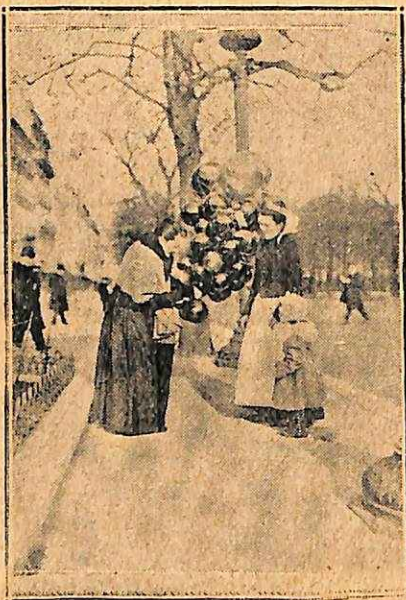
Μα από τις σπουδαιότερες ευρωπαϊκές βιομηχανίες των τελευταίων χρόνων είναι και η κατασκευή μπαλονιδιών και άλλων παιγνιδιών, που αποτελούν τη μεγαλύτερη διασκέδαση των παιδιών. Κι' αληθινά τίποτε άλλο δε μπορεί να φέρη τόση χαρά στο παιδί όσο ένα ωραίο παιγνίδι που του χαρίζουν οι δικοί του τις γιορτές.

Εκτός απ' τα πολύχρωμα και ποικιλόμορφα τόπια, μέσα στα ίδια εργοστάσια κατασκευάζονται διάφορα κωμικά όμοιώματα ζώων και προσώπων που είναι εφοδιασμένα με κάτι μικρές σφυρίχτρες, οι οποίες στο ξεφούσκωμα βγάζουν από μέσα περίεργους μουσικούς ήχους που κάνουν τα παιδιά να χοροπηδούν εύθυμα. Στη Γαλλία υπάρχουν αρκετά τέτοια εργοστάσια με πλήθος εργατριών και κερδίζουν κάθε χρόνο εκατομμύρια απ' τη βιομηχανία τους.

Τα μπαλόνια και τα περισσότερα απ' τ' άλλα παιγνίδια κατασκευάζονται με καουτσούκ που βγαίνει από ένα δέντρο της Γουϊνάνης. Το καουτσούκ άργησε να χρησιμοποιηθῇ στην Ευρώπη εξ αιτίας των δυο μεγάλων μειονεκτημάτων που παρουσίαζε και που το καθιστούσαν σχεδόν άχρηστο. Η ουσία αυτή ήταν βρίσκεται σε φυσική κατάσταση χάνει με το κρύο τη μεγάλη της ελαστική δύναμη, και τα κομμάτια της ήταν είναι ακόμη να κολλούν τ' άλλα με τ' άλλο. Γι' αυτό οι Ευρωπαίοι αγοραστές άφηναν ανεκμετάλλευτο αυτό το νέο εμπόρευμα που μόνο στη Βραζιλία το χρησιμοποιούσαν τον 18ο αιώνα. Εκείνη την εποχή όμως τα πράγματα άλλαξαν με μιὰς όταν σταλθήκαν στην Ευρώπη διάφορα αντικείμενα από καουτσούκ πάρα πολύ ελαστικά από έναν αμερικανό βιομήχανο, τον Σάρλ Γκουντ-γιάρ. Ο εφευρέτης κρατούσε μυστική τη μέθοδό του και δεν είχε ζητήσει μήτε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, κι' όλα αυτά για να εμποδίσει τις απομιμήσεις. Τότε όμως ένας από τους σπουδαιότερους συναγωνιστές του, ο Θωμάς Άνκόν, βάλθηκε να διαφωτίσει το μυστήριο με κάθε τρόπο. Ο Άγγλος αυτός βιομήχανος είχε κοντά στο Λονδίνο ένα εργοστάσιο καουτσούκ κι' από πολλόν καιρό ζητούσε να τελειοποιήσει την παραγωγή του. Μια μέρα ενώ έκανε κάτι

παντούφλες αμερικανικής κατασκευής βρήκε μερικά συστατικά, τα οποία τον δόγησαν να διαλύσει καουτσούκ σ' ένα κλειστό δοχείο. Το αποτέλεσμα ήταν να ανακαλύψει μεταξύ των άλλων προϊόντων της διαλύσεως και θειάφι.

Αυτή η ανακάλυψη δεν άργησε να του λύσει ολοκληρωτικά το πρόβλημα. Έβαλε μια λουρίδα καουτσούκ μέσα σε θειάφι λυμένο και παρατήρησε πως απορροφούσε ώρισμένη ποσότητα του μετάλλου χωρίς να αλλάξουν αισθητά οι ιδιότητές του. Απ' την άλλη μεριά βρήκε πως αυτό το καουτσούκ, που είχε θειαφωθεί σε θερμοκρασία 170 βαθμών, δεν έχανε πια την ελαστικότητά του με το κρύο, μήτε κολλούσαν τα κομμάτια του άναμεταξύ τους όπως πριν.

Πώς κατασκευάζεται τώρα ένα μπαλόνι; Ο τρόπος της κατασκευής δεν είναι και τόσο απλός, όσο θα φανταζόταν κανείς. Στην αρχή προμηθεύονται μεγάλα φύλλα από καουτσούκ, βγαλμένο ύστερα από ένα γερό καθάρισμα της ακατέργαστης γόμας. Έπειτα τα αφήνουν να μουςκέψουν μέσα σε καδιά ζεστό νερό, ύστερα τα κόβουν σε ανάλογα πάχος και τα ρίχνουν μέσα σ' ένα μηχανήμα. Εκεί υπάρχουν δυο κύλινδροι, τοποθετημένοι οριζόντια ο ένας μπρός στον άλλον άπάνω σε στερεά βάση, από τους οποίους ο ένας γυρίζει με διπλάσια ταχύτητα από τον άλλον. Ένας σωλήνας που συγκοινωνεί με μια

δεξαμενή με κρύο νερό μουσκέει αδιάκοπα το καουτσούκ. Η ακατέργαστη ύλη σε λίγο μεταβάλλεται σε μικρά κομμάτια, τα οποία ξαναπερνώντας τέσσερες-πέντε φορές απ' τους κύλινδρους καταλήγουν να γίνουν λεπτά σωμάτια. Έστερα από μια δυνατή πίεση συνδέονται άναμεταξύ τους από ένα σημείο και σχηματίζουν σαν ένα είδος ύφασματος που μοιάζει με κατεργασμένο τρύπιο δέρμα αλόγου. Όλες οι ακαθαρσίες του καουτσούκ, χρώμα, άμμος, ξυλαράκια, λεπτές φλούδες, παρασύρονται από το νερό. Έπειτα αυτά τα μικρούτσικα κομμάτια στεγνώνουν και εισάγονται σε θερμοκήνιο για να αποβάλλουν και την ελάχιστη υγρασία. Κατόπι τα κομματιασμένα φύλλα ρίχνονται μέσα σ' ένα άλλο μηχανήμα κι' ύστερα από ένα τέταρτο της ώρας γίνονται ένας συμπαγής όγκος. Βγάζοντάς τα από εκεί τα σχίζουν σε δυο και τα βάζουν σε μια συσκευή που θερμαίνεται απομέσα μ' ατμό. Από εκεί βγαίνουν φύλλα σε σχήμα υπερβολικά όμοιομορφο, σε τρόπο που να μην κολλούν πια άναμεταξύ τους.

Για να χρησιμοποιηθῇ ένα απ' αυτά τ' φύλλα στην κατασκευή μπαλονιδιών, πρέπει να είναι καλά καθαρισμένο κατά τον τρόπο που αναφέραμε παραπάνω και να μην έχη απομείνει μέσα του καμμιὰ ξένη ουσία. Ο εργάτης τότε το παίρνει, το βάζει μέσα σε βραστό νερό κι' έπειτα στο τάλκ, κι' ύστερα το κόβει μ' ένα μηχανήμα σε μικρά κομμάτια διαφόρων σχημάτων. Μερικά μπαλόνια αποτελούνται από δυο κομμάτια μονάχα, ενώ άλλα χρειάζονται τέσσερα και περισσότερα.

Γπάρχει όμως για τη συγκόλληση αυτών των μικρών κομματιών ένα άλλο μηχανήμα που αποτελείται από ένα σφυρί που δίνει σ' έναν άκμονα 100 ως 500 χτυπήματα στο λεπτό. Οι πύο επιτήδειες εργάτριες κατορθώνουν να συγκολλούν πενήντα μικρά μπαλόνια την ημέρα.

Για να έντυψουν οι εργάτριες γράμματα ή σχέδια άπάνω στις ελαστικές σφαίρες, αφού τις φουσκώσουν περνούν μελάνι στην επιφάνεια. του καουτσούκ μ' έναν συνθετήριο εφοδιασμένο με ξύλινα στοιχεία. Όταν πρόκειται περί ανθρώπων, ζώων ή στολιδιών με ποικίλες ζωγραφίες, συμπληρώνουν το χρηματισμό με πινέλο.

ΑΝΤΩΝΗ ΤΣΕΧΩΦ

ΛΟΙΠΟΝ ΗΤΑΝ ΑΥΤΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ιότερ Ίβανόβιτς, είπαν τα κορίτσια, διηγηθήτε μας κάτι!

Ο συνταγματάρχης έστριψε το γκρίζο του μουστάκι κι' άρχισε:

— Ήταν στα 1843, τότε που το σύνταγμα μας βρισκόταν κοντά

στο Κζενστοσόου (1). Πρέπει να σάς πω, κυράδες μου, πως εκείνο το χρόνο ο χειμώνας ήταν βαρύς. Δεν περνούσε μέρα που να μην παγώσουν οι μύτες των σκοπών, μέρα που να μη σκεπάσει η καταιγίδα τους δρόμους με χιόνι. Από το τέλος του Οχτώβρη άρχισε μια φοβερή παγωνιά που βάσταξε ίσαμε τον Απρίλη. Πρέπει να σημειώστε πως αυτή την εποχή δε φαινόμουν σ' αμιά παλιά καπνισμένη πίπα όπως τώρα ήμουν — ποιος θα το πίστευε; — ένα λευκορόδινο παιδί: ένας ώμορφος άντρας με μια λέξη. Καμάρινα σαν παγώνι, πετούσα το χόρημα απ' τα παράθυρα και σήκωνα το μουστάκι μου όπως κανένας άλλος υπολογαγός στον κόσμο. Τότε δεν είχα παρά να μισοκλείσω το μάτι, να βροντήσω τα σπηρούνια μου, να σιδερώσω το μουστάκι μου για να γίνη υπάκουο άρνάκι κι' η πειό περήφανη καλλονή. Λιχουδεύομουν τις γυναίκες όπως η άράχνη τις μυίγες κι' αν άρχιζα τώρα, κυράδες μου, να λογαριάζω τις Πολωνίδες και τις Έβραίες που κρεμαστήκαν όλον τον καιρό στο λαιμό μου, τολμώ να σάς βεβαιώσω πως δε θάβρισκα τέλος... Προσθέστε ακόμα πως ήμουν ύπασπιστής του συντάγματος και πως είχα μια πολύ ώμορφη γυ-

ναίκα, ο Θεός ν' αναπάλη την ψυχή της!

Δε μπορείτε να φανταστήτε τι κατεργάσης, τί γέννημα του διαβόλου που ήμουν! Αν συνέβαινε στην περιφέρεια καμμιὰ έρωτοδουλειά, αν κανένας ξερίζωνε τα τσουλούφια ενός Έβραίου ή έδινε κάμποσες ξυλιές στο γουρουνομούτσουνο ενός μικρού Πολωνού άρχοντα, ήξεραν πως αυτό ήταν

— Πέστε μας κάτι, είπαν τα κορίτσια.

Έργο του υπολογαγού Βυβεοτόβ.

Με την ιδιότητα του ύπασπιστού του συντάγματος είχα υποχρέωση να κυκλοφορώ συχνά στην περιφέρεια. Άλλοτε πήγαινα ν' αγοράσω βοώμη ή σανά, άλλοτε να πουλήσω στους Έβραίους ή στους νέους πάν (1) τα άποταχτα άλογα, άλλα τις περισσότερες φορές, κυράδες μου, με το πρόσημα της υπηρεσίας έτρεχα ν' αντα-

μώσω ώμορφες Πολωνίδες ή έτρεχα να παίξω χαρτιά στα σπίτια πλουσίων γαιοκτημόνων.

Τη νύχτα των Χριστουγέννων πήγαινα με κάποια ύπηρεσία, θυμάμαι, απ' το Κζενστοσόου στο χωριό Σεβέλι. Ο καιρός ήταν, πρέπει να το πω, άθλιος.

Το κρούσταλλο έτριξε και περόνιαζε τόσο πολύ που τ' άλογα κοντανάσαι-

ναν και σε λιγώτερο από μια ώρα είχαμε γίνει, ο δδηγός μου κι' εγώ, δυο κομμάτια πάγου... Μπορούσαμε ακόμα να υπομείνουμε το κρούσταλλο; αλλά φανταστήτε πως στη μέση του δρόμου σηκώθηκε μια χιονοθύελλα. Το άσπρο σάβανο στριφογύριζε, σπαρταρούσε σαν το διάβολο πριν απ' τη λειτουργία. Ο άνεμος γχορίναζε σ' α να τούχαν κλέψει τη γυναίκα. Ο δρόμος εξαφανίστηκε... Σε λιγώτερο από δέκα λεπτά εγώ, ο άμαξάς μου και τ' άλογα γενήκαμε σ' α ζωμωμένοι απ' το χιόνι. — Εύγενέστατε, με πληροφορήσε ο δδηγός, χάσαμε το δρόμο...

— Α! διάβολε!... Ποῦ είχες τα μάτια σου, βλάκα; Μπρός, τράβα ίσα μπροστά σου ίσως να πέσουμε σε καμμιὰ κατοικία.

Πήγαμε, πήγαμε, γυρίσαμε, γυρίσαμε... και κατά τα μεσάνυχτα τα ρουθούνια των άλόγων μας χτύπησαν άπάνω στην πόρτα ενός χτήματος, κάποιου πλουσίου Πολωνού, αν θυμάμαι καλά, του κόμητος Μπογιαντλόβσκι. Οι Έβραίοι κι' οι Πολωνοί είναι για μένα δ,τι τα ρεπάνια ύστερα απ' το φαγητό μ'ά, πρέπει να το άναγνωρίσω, οι χλιάχτα (ή μικρή τάξη των εύγενών) είναι φιλόξενοι, και δεν υπάρχουν γυναίκες φλογρώτερες απ' τις Πολωνίδες...

Μας άνοιξαν... Ο κόμης Μπογιαν-

(1) Πόλη της Πολωνίας, ένας από τους περιφημότερους τόπους προσκυνήματος.

(1) Έτσι λεγόταν οι Πολωνοί εύγενείς.

τλόβσκι ήταν στο Παρίσι. Μας έδεχτηκε ο επιστάτης του ο Πολωνός Καζιμίρ Χαφίνσκι. Ύστερα από μια ώρα περίπου ήμουν, θυμάμαι, καθισμένος στο κιόσκι του επιστάτη· μιλούσα για έρωτοδουλειές στη γυναίκα του· έπινα κι' έπαιζα χαρτιά. Αφού ήπια αρακά κι' εκέρισα πέντε δουκάτα, ζήτησα να πάω να κοιμηθώ. Έπειδή δεν υπήρχε θέση στο κιόσκι, μου δώσαν ένα δωμάτιο στα διαμερίσματα του κόμητος.

— Λέ φοβάστε τὰ φαντάσματα; με ρώτησε ο επιστάτης καθώς μ' έμπαζε σε μια καμαρούλα δίπλα σε μια μεγάλη αδειανή σάλα, γεμάτη κρύο και σκοτάδι.

— Υπάρχουν λοιπόν φαντάσματα; ρώτησα ακολουθώντας τον αντίλαλο που άφηναν τὰ λόγια μου και τὰ βήματά μου.

— Δεν ξέρω, αποκρίθηκε γελώντας ο Πολωνός, αλλά μου φαίνεται πως αυτό το μέρος είναι το καλύτερο του κόσμου για τὰ φαντάσματα και τὰ κακά πνεύματα.

Ήμουν πιωμένος σὰ σαράντα χιλιάδες μπαλωματῆδες· ωστόσο όμως, πρέπει να το δηλώσω, αυτά τὰ λόγια μου έφεραν ένα ελαφρό ρίγος. Αξίζουν περισσότερο, να πάρη ο διάβολος, εκατό Τσερκέζες από ένα φάντασμα... Μα δε μπορούσα να κάνω αλλιώς. Γδύθηκα κι' έπεσα να κοιμηθώ...

Η λαμπάδα μου μόλις εφώτιζε τους τοίχους όπου ήταν κρεμασμένες, φανταστικές, προσωπογραφίες προγόνων, ή μια τρομερότερη απ' την άλλη, παλιά όπλα, κέρατα αλαφιών κι' άλλες παραξενιές... Σιωπή τάφου. Μονάχα τὰ ποντίκια θορυβούσαν στη γειτονική σάλα και τὰ ξερά έπιπλα τρίζανε. Και πίσω απ' το παράθυρο συνέβαινε κάτι το δαιμονικό... Ο άνεμος τραγουδούσε τη θανή κάποιου. Τὰ δέντρα λυγίζαν, αναστενάζοντας και κλαίνοντας. Κάποιο διαβολικό σύνεργο, — κανένα παραθυρόφυλλο δίχως άλλο, — έτριζε παραπονιάρικα και χτυπούσε απάνω στις κάσες του παραθύρου. Προσθέστε σ' αυτά πως το κεφάλι μου γυροῦσε και μαζί μ' αυτό όλος ο κόσμος... Όταν έκλεινα τὰ μάτια, μου φαινόταν πως το κρεβάτι μου πετούσε μες απ' τ' αδειανό σπίτι και πως έπαιζε κνηνηγτό με τὰ δαιμονικά. Για να λιγοστέψω το φόβο μου, έσβυσα στήν άρχη τη λαμπάδα μου γιατί τ' αδειανὰ δωμάτια είναι πολύ πειό τρομαχτικά φωτισμένα παρά μες στο σκοτάδι...

Τὰ τρία κορίτσια που άκουγαν το

συνταγματάρχη σίμωσαν κοντά του και τον κύτταξαν κατάματα.

— Έ! κορίτσια μου, συνέχισε ο συνταγματάρχης, όσο κι' αν βάλθηκαν' αποκοιμηθώ δε μ' έπιανε ύπνος. Άλλοτε μου φαινόταν πως ανέβαιναν κλέφτες απ' το παράθυρο, άλλοτε άκουγα δεν ξέρω ποιο μουρμουρητό, άλλοτε κάποιος μου άγγιζε τον ώμο· τελοσπάντων όλα τὰ ξύλα-κούτσουρα που βλέπουν κάθε στιγμή όσοι δοκιμάζουν νευρικούς παροξυσμούς.

Μα φαντασθῆτε πως μέσα σ' αυτό το πανδαιμόνιο και το χάος τών ήχων ξεχώριζα καθαρά έναν κρότο από παντούφλες που σερονόταν. Τεντώνω τ' αυτί και τί νομίζετε; Άκούω κάποιον να πλησιάζη στην πόρτα μου, να γυρίζει το πόμολο και ν' ανοίγη...

— Ποιός είναι εκεί; ρώτησα κι' ανασηκώθηκα.

— Έγώ είμαι... μη φοβάσαι! αποκρίθηκε μια γυναικεία φωνή.

Πήγα προς την πόρτα... Πέρασαν λίγα δευτερόλεπτα κι' αίσθάνθηκα χέρια γυναικας, άπαλά σαν πούπουλα κύκνου, ν' άκουμπούν στις πλάτες μου.

— Σ' αγαπώ!... είπτε μια μελωδική γυναικεία φωνή. Μου είσαι πειό πολυθητός κι' απ' τη ζωή.

Μια ζεστή ανάσα χάιδεψε το μάγουλό μου... Ασημονώντας την καταιγίδα, τὰ δαιμονικά, όλον τον κόσμο άγκάλιασα με τὰ μπράτσα μου το κορμί... και τί κορμί!... Παρόμοια κορμιά, ή φύση δε μπορεί να βγάλη παρά ένα σε δέκα χρόνια, παραγγελία κι' αυτό.... Ένα κορμί λεπτό, καμωμένο με άκριβεια στον τουρνο, φλογερό, αιδέριο σαν την αναπνοή μικρού παιδιού! Μη μπορώντας να κρατηθώ, την έσφιξα δυνατά μες στα μπράτσα μου... Τὰ στόματά μας έσμίξαν σ' ένα σφριγηλό κι' ατέλειωτο φιλή, και... σὰς όρκίζομαι σ' όλες τις γυναίκες του κόσμου, δε θά το ξεχάσω εκείνο το φιλή ως το μνήμα... Ο συνταγματάρχης σώπασε, ήπιε μισό ποτήρι νερό κι' εξακολούθησε χαμηλώνοντας τη φωνή:

— Όταν την άλλη μέρα κύτταξα έξω απ' το παράθυρο, ή καταιγίδα ήταν ακόμα πολύ δυνατή... Δεν υπήρχε καμιά πιθανότητα να φύγω. Έπρεξε να περάσω όλη την ημέρα στοῦ επιστάτη, να ξαναπαίζω χαρτιά και να πιω. Το βοάδι γύρισα στην αδειά κάμαρη και τὰ μεσάνυχτα άκριβώς ξανάσφιξα το κορμί που ξέρετε... Ναι, κορίτσια μου, δίχως τον έρωτα θά πέθαινα από πλήξη τότε, χωρίς άλλο θά οριχόμουν στο πιτό...

Ο συνταγματάρχης αναστέναξε, ση-

κώθηκε κι' άρχισε να βηματίζει σιωπηλά μες στο σαλόνι.

— Καί... τί έγινε λοιπόν ύστερα; ρώτησε μια από τις δεσποινίδες, ψοφώντας από άνυπομονησία.

— Τίποτα. Την άλλη μέρα ήμουν α κιόλας στο δρόμο.

— Μά... ποιά ήταν λοιπόν αυτή ή γυναίκα; ρώτησαν δειλά τὰ κορίτσια.

— Την καταλαβαίνετε ποιά ήταν!

— Δεν καταλαβαίνουμε καθόλου...

— Ήταν ή γυναίκα μου!

Τὰ τρία κορίτσια πήδησαν απάνω σά να τήξαν κεντήσει.

— Μά... ρώτησαν. Πώς αυτό;

— Ά! Θεέ μου! είπτε ο συνταγματάρχης στενοχωρημένος, σηκώνοντας τούς ώμους, τί άκατανόητο υπάρχει σ' αυτό; Μου φαίνεται πως εξηγήθηκα άρκετά καθαρά! Πήγαινα στο Σεβέλκι με τη γυναίκα μου... Αυτή κοιμώταν στην άλλη κάμαρη, στη διπλανή κάμαρη.... Είναι όλοφάνερο!

— Ά!... έκαμαν τὰ κορίτσια απογοητευμένα, ενώ έπεφταν τὰ μπράτσα τους.

— Τί περιέργες που είσθε! Θα θέλατε λοιπόν να μην ήταν ή νόμιμη σύζυγός μου, μα κάποια άλλη γυναίκα;... Ά! κορίτσι μου, κορίτσια! Άν από τώρα έχετε αυτή τη λογική, τί θά γίνεται όταν θά παντρευτήτε;

Τὰ κορίτσια σαστισμένα, σωπάσαν. Έγιναν σκυθρωπές, χάλασαν τὰ μούτρα τους κι' απογοητευμένες άρχισαν φανερά να χασμουριούνται.

— Όχι, δε πρόρεσε να κρατηθῆ ή μιά τους, αυτό... με βάζει σ' υποψίες... Τί ανάγκη είχατε να μάς το διηγηθῆτε αν τελειώνη έτσι; Αυτή ή διήγησή δεν έχει καμιά σημασία... Είναι... παράλογο!

— Άρχίσατε μ' έναν τρόπο τόσο έλκυστικό, πρόσθεσε ή άλλη, κι' έξαφνα... μάς κόψατε το νήμα. Είναι κοροϊδία και τίποτα περισσότερο.

— Σταθῆτε, σταθῆτε, είπτε ο συνταγματάρχης, άστειεύθηκα... Μη χολοσκάτε, κορίτσια μου, άστειεύθηκα; δεν ήταν ή σύζυγός μου, αλλά ή γυναίκα του επιστάτη...

— Άλήθεια;

Τὰ κορίτσια έγιναν άμέσως εύθυμα, τὰ μάτια τους έλαμψαν... Πλησίασαν το συνταγματάρχη και χύνοντας τον κρασί στο ποτήρι του έκαμαν ένα σωρό έρωτήσεις. Η πλήξη εξαφανίστηκε, τὰ φαγητά εξαφανίστηκαν γρήγορα κι' αυτά, γιατί οί δεσποινίδες άρχισαν να τρών με μεγάλη όρεξη.

Met. K.

Η ΕΝΕΔΡΑ

ταν ένα ώμορφο δειλινό του Αυγούστου του 1544.

Ο ήλιος έχρυσανε με τις τελευταίες του ακτίνες τὰ γελαστά φυλλώματα ενός μικρού δάσους που βρισκόταν έξω από το Μπορντώ, εις τον δρόμον που πήγαινε κατά την Μπαυόννη, όταν δυο άνθρωποι φάνηκαν διευθυνόμενοι προς τὰ εκεί από την πόλη αυτή.

Κατά την εποχή αυτή τών εμφυλίων πολέμων και σπαραγμών σπάνιο ήταν να τολμήση κανείς να επιχειρήση έναν έξοχικό περίπατο, και αν καμιά απόλυτη ανάγκη τον έβιάζε να απομακρυνθῆ από την πόλη, έπρεπε να είνε καλά όπλισμένος.

Οί δυο αυτοί άνθρωποι εν τούτοις δεν έφερναν κανένα από τὰ χαρακτηριστικά εκείνα όπλα που άποτελούσαν την πανοπλία της εποχής εκείνης: ούτε περικεφαλαία, ούτε θώρακα, ούτε σπαθί, ούτε έγχειρίδιο, και ή κοντή και πλατύστομη καρμπίνα που είχαν για μόνο όπλο τους έδινε μια όψη ειρηνική απλών περιπατητών.

Όταν έφθασαν στο δάσος μια δροσερή πνοή αύρας έχάιδευε άπαλά τὰ πράσινα φυτά, που αναζωογονημένα τώρα έπειτα από την τρομερή ζέστη της ημέρας άνώρθωναν τὰ γυρμένα τους στελέχη, ενώ πλήθος πουλιών άποχαίροτοῦσαν το άστρο της ημέρας που έβασίλευε, με μια τελευταία συναυλία, πριν να παραδοθῶν στο γλυκό τους ύπνο.

Οί δυο άνδρες στάθηκαν μια στιγμή γοητευμένοι άδελά τους από τη μαγεία αυτού του αυγουσιάτικου δειλινού, και έπειτα έπῆγαν και κρύφθηκαν μέσα σε κάτι γειτονικά χαμόκλαδα, απ' όπου μπορούσαν να κατοπτρεύουν το δημόσιο δρόμο.

Θά είχαν περάσει δυο τουλάχιστον ώρες που παραμόνευαν, όταν ο ένας απ' αυτούς φώναξε:

— Τίποτα ακόμα! και να που χτυπάει όχτω το ρολόι. Καταλαβαίνεις εσύ τίποτα από αυτή την καθυστέρηση, Μπερτράν;

— Να σου πω, Μακαίρ, είπτε ο άλλος που δεν φαινόταν τόσο αποφασιστικός όσο ο σύντροφός του, αν θέ-

λης να μ' ακούσης, ας μη σταθῶμε περισσότερο εδώ. Δεν υπελόγισες καλά την ημέρα και ή εκστρατεία μας σίγουρα άπέτυχε.

— Όχι δά! Εγώ είμαι βέβαιος για την επιτυχία. Δεν είμαστε στα μέσα του Αυγούστου; Αυτήν την εποχή δεν πηγαίνει πάντοτε ο ήγούμενος του Αγίου Δομενίκου να μαζέψη τὰ δέκατα της συγκομιδής; Ο γεροκαλόγερος τον έχει τον παρά, και θά κάνουμε χρυσή δουλειά.

— Να βάλουμε χέρι σε άνθρωπο της εκκλησίας... είνε φοβερό άμάρτημα, έμουρμούρισε ο Μπερτράν.

— Ω! θά πάρουμε άφεση στο προσέχες Έωβλαίο του Πάπα. Μα αυτός εδώ σε λυπήθηκε έσένα, κακόμοιρο παιδί, όταν σε έσυραν στα δικαστήρια γιατί είχες σκοτώσει κουνέλια στα κτήματά του;

— Είν' αληθινό αυτό, και ή πλάτη μου μπορεί ακόμα να μαρτυρήσῃ τί μου κόστισαν αυτά τὰ κουνέλια. Ο ήγούμενος όμως πόσες φορές δεν έβοήθησε τον πατέρα μου, που από έβοήθησε τον κατήντησε στη ζητιανιά. Να ακόμη και σήμερα το πρωί έφυγε για να πάη να διακονήσῃ στα τσιγγάρω χωριά. Άχ! αν έβλεπε ο κακόμοιρος ο γέρος αυτή τη στιγμή το γυίο του, θά πέθαινε από τη λύπη του.

— Όχ! καύμένες και σύ, όλο τύφεις και μειμημοιρίες είσαι, διέκοψε ο Μακαίρ. Τί άνόητος που είσαι, αλήθεια κι' απ' αλήθεια.

Η εύσυνηδεισία σου δεν θά σ' έμποδίσῃ βέβαια να πεθάνης στην ψάθα. Η μ' αυτή λογαριάζεις να κάνης δική σου τη Ροσμόνδη, την ώμορφη άρχοντοπούλα;

— Τη Ροσμόνδη;... γιατί άνάφερεις αυτό τ' όνομα;... Άχ! φαίνεται πως είναι το πεπρωμένο μου αυτό, ας γίνη λοιπόν εκείνο που είναι γραφτό!

— Σώπα! διέκοψε ο Μακαίρ, μου φαίνεται πως άκούω κάποιο μακρινό θόρυβο.

Ξαπλώθηκε κάτω φαρδύς πλατύς κι' έβαλε τ' αυτί του απάνω στη γῆ.

— Έ! σύντροφε, φώναξε άμέσως κι' έπετάχτηκε όλόρθος χαρούμενος, δεν έχάσαμε τίποτε που περιμέναμε! Έλα, κουράγιο! ή τύχη μάς έρχεται καλπάζοντας.

Πραγματικά, την ίδια στιγμή ένα

σύννεφο από σκόνη σηκώθηκε στον ορίζοντα, και όταν σιγά, σιγά διαλύθηκε εφάνηκε στο δρόμο το άμάξι του ήγουμενού του Αγίου Δομενίκου.

Από το άλλο μέρος του δρόμου και χωρίς να τον βλέπουν οί δυο σύντροφοι, περπατούσε ένας γέρος κουρελιασμένος με μακρὰ κατάλευκα γένεια και μ' ένα δισάκι στον ώμο.

Έπειτα από λίγα δευτερόλεπτα το άμάξι είχε φτάσει στην άκρη του δάσους.

Ο Μακαίρ έσπρωξε το σύντροφό του με τον άγκώνα του.

— Να ή στιγμή, του είπτε ψιθυριστά, τοποθετώντας ένα καφούλι στην καρμπίνα του. Εγώ τον άμαξά, εσύ τον άκόλυθο. Έπειτα ή δουλειά είναι εύκολη. Προσοχή, πύρ!

Κι' επυροβόλησε ο ίδιος, αλλά το όπλο του έπαθε άφλογιστία και το βλήμα δεν έφυγε.

Την ίδια στιγμή πυροβολούσε και ο Μπερτράν, άφου έσκούπισε τον παγερό ιδρώτα που έστάει από το μέτωπό του, και με γυρισμένο προς τὰ πίσω το πρόσωπό του. Η σφαίρα έσφύριξε άπαισία και κάποιος υπόκωφος γογγυσμός ακούστηκε άμέσως.

Ο Μακαίρ ώρμησε προς τον δρόμο, και ο Μπερτράν πήγε από πίσω του σαν ύπνωτισμένος, αλλά το άμάξι του ήγουμενού ήταν κι' όλας πολὺ μακρὰ, γιατί ο πυροβολισμός είχε τρομάξει τὰ όλογα και τὰ έκανε να διπλασιάσουν την όρμή τους.

— Κατάρ! φώναξε ο Μακαίρ, άποτύχαμε. Μα ποιόν διάβολο λοιπόν χτύπησες;

— Ναί, μου φάνηκε και μένα πως άκουσα...

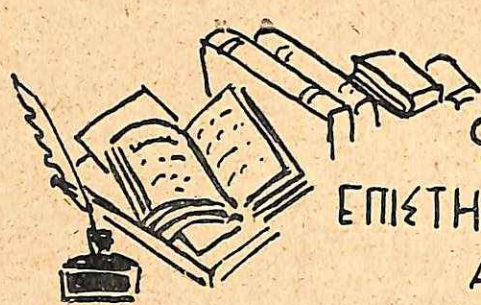
Την ίδια στιγμή ο Μακαίρ διέκοινε λίγο παρακάτω ένα γέρο ξαπλωμένο κατάχαμα μέσα σ' ένα τέλμα από αίματα.

— Νά! είπτε με άπάθεια, να τί χτύπησες... Καλό κυνήγι, αλήθεια.

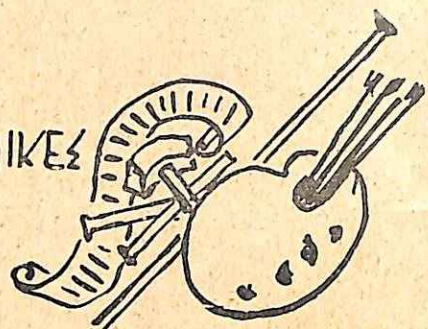
Μα ο Μπερτράν δεν τον άκουγε πιά, με μια ματιά είχε αναγνωρίσει τον άγνωστο γέρο και έπεφτε απάνω στο πτώμα του με τρομερές κραυγές.

Ο δυστυχισμένος είχε σκοτώσει τον πατέρα του.

ΜΠΑΛΖΑΚ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ - ΚΑΜΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΘΛΟΝΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ

— ΧΙΛΙΑ δικασία σαράντα πειράματα που έγιναν στο Τεχνολογικό Ίνστιτούτο της Μασσαχουσέτης προβάλλονται ως απόδειξη ότι δεν υπάρχουν αριώτερο μέσον διδασκαλίας στα δημοτικά σχολεία από τον κινηματογράφο. Πλήθος, λοιπόν, εκπαιδευτικών ταινιών έτοιμάζονται στην Αμερική για να διανεμηθούν στα σχολεία εντός του έτους.

Ο Αμερικανικός Σύνδεσμος υπέρ της υγείας του παιδιού ωργάνωσε μίαν επίδειξη σειράς θεματοσίων εκπαιδευτικών φιλμ, τα οποία έδειχναν εκ του φυσικού όλες τις λειτουργίες του ανθρώπινου σώματος — του στομάχου, των εντέρων, των πνευμόνων, της καρδιάς κλπ. Για το «γύρισμα» των ταινιών αυτών έρχοιμποιήθηκαν άκτινες Χ.

— ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ των εθνικών εορτών που έγιναν τελευταία στη Βουλγαρία ο Σύνδεσμος Δημοσιογράφων της Σόφιας διοργάνωσε μίαν ενδιαφέρουσα έκθεση του Βουλγαρικού τύπου, από της γενέσεώς του (περί του μίση του περασμένου αιώνα) έως σήμερα. Η έκθεση έσημείωσε μεγάλη επιτυχία. Έδειξε στους Βουλγάρους χροσιαστά την εξέλιξη του τύπου της χώρας των, ο οποίος υπήρξε ένας από τους ισχυρότερους παράγοντες της εθνικής αναγεννήσεως και της πνευματικής και πολιτικής απελευθερώσεως του έθνους των.

— ΣΥΝΕΡΧΕΤΑΙ τις ημέρες αυτές στη Βαρκελώνη, επ' ευκαιρία της Διεθνούς Έκθεσης, το Τρίτο Διεθνές Συνέδριο του Θεάτρου. Πρόεδρός της οργανωτικής επιτροπής είναι ο κ. Ζιμιέ.

Τα ζητήματα που θα μελετήσει το συνέδριο είναι πολύ ενδιαφέροντα και θέλουν πολλούς κλάδους της θεατρικής τέχνης — μουσικές συνθέσεις, ορχήστρες, χορογραφία, κινηματογράφο, νομοθεσία του θεάτρου, σχέσεις θεάτρου και τύπου, ιστορία του θεάτρου, κριτική κλπ.

Επίσης θα συζητηθεί η δημιουργία φωνογραφικών αρχείων, η ίδρυση νέων ενώσεων, το δικαίωμα των κριτικών να μπαίνουν σ' όλα τα θέατρα του κόσμου. Τέλος θα εξετασθούν τα προβλήματα που γεννούν οι νέες εφευρέσεις της ραδιοφωνίας και της «μιλούσης ταινίας», καθώς και το σημαντικώτατο πρόβλημα της αμερικανικής κινηματογραφικής παραγωγής. Εάν μπορέσουν οι σύνεδροι θα μελετήσουν και την εισαγωγή ενός διεθνούς κανονισμού ιδιοκτησίας της σκηνοθεσίας.

— ΣΤΟ ΝΤΟΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ της Γερμανίας παίζεται μιά κομντι του Α. Πακέ, η οποία έχει ως θέμα τρία επεισόδια της ζωής της Έλεονώρας Ντούζε.

Η μεγάλη ήθοποιος εμφανίζεται σε τρεις από τις δραματικώτερες περιόδους της υπαρκτής της. Στην πρώτη πράξη, είναι η έποχή της «Φωτιάς» (1902), του φλογερού έρωτος με τον νε' Αννούντσιο και της εγκαταλείψεως της κόρης της, ηλικίας δεκαεσσάρων χρόνων, της οποίας δεν θέλει να ζημιώσει το μέλλον. Στη δεύτερη πράξη — μετά δεκαέξη

χρόνια, τον καιρό του πολέμου, η Ντούζε παρουσιάζεται όταν, με την καρδιά σπαραγμένη από τις φρικαλεότητες της τραγικής συρράξεως, είναι αφιερωμένη δλόψυχα σ' έναν τυφλό του πολέμου. Στην τελευταία πράξη αναπαριστάνονται οι τελευταίες στιγμές της μεγάλης τραγωδίας, μακριά από τον τόπο της, στη μεγάλη αμερικανική πρωτεύουσα όπου πεθαίνει με τη νοσταλγία της γλυκαίης πατρίδας της.

— ΜΙΑ νέα σειρά «γυναικείων χαρακτήρων» αγγέλλεται. Ο κ. Αντρέ Μωρουά θα γράψει την «Αγγλίδα», ο κ. Ζωρζ Ίμπν την «Ρωσίδα», ο κ. Ζεράρ Μπεουέρ την «Παριζιάνα», ο κ. Πιέρ Μπεουά τη «Δεσποινίδα», ο κ. Φρανσίσ ντε Κρουασέ την «Αμερικάνη», ο κ. Εντμόν Ζαλό την «Ελβετίδα».

— Η ΕΤΑΙΡΙΑ των θεατρικών συγγραφέων και συνθετών της Γαλλίας, εις έκτακτον γενικήν συνέλευσίν της, έδεχθη την έγγραφην ως μελών και των «συγγραφέων κινηματογραφικών ταινιών», των οποίων η Έταιρία διελύθη.

— Ο Ντ' Αννούντσιο υπέστη επιτυχή χειρουργική σκληροθεραπείας.

— Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ Ακαδημία των ποιητών περιλαμβάνει τριάντα ένα μέλη, μεταξύ των οποίων ο Φούλντα, ο Χάουπμαν, ο Άρντ Χόλτε, ο Έρρίκος και ο Θωμάς Μάν κλπ. Στερείται όμως οικονομικών πόρων και ένας ακαδημαϊκός, ο κ. Βάλτερ φον Μόλο, επρόκειτο να ζητηθεί η έπιβολή, προς όφελος της Ακαδημίας, ενός φόρου επί των ξένων έργων μετρίας αξίας, τα οποία εισάγονται στη Γερμανία. Την άρνη των έργων θα κρίνει ειδική επιτροπή.

— ΤΟ «ΙΔΡΥΜΑ ΣΜΕΤΑΝΑ», του Μπρουν της Τσεχοσλοβακίας απάφασισε να απονείμει βραβείον 50.000 τσεχικών κορωνών (περίπου 120 χιλιάδες δραχμές) στο καλύτερο (περίπου 120 χιλιάδες δραχμές) στο καλύτερο (περίπου 120 χιλιάδες δραχμές) στο καλύτερο μουσικό έργο ζώντος συνθέτου. Στο διαγωνισμό μπορεί να μετέσχη κάθε συνθέτης, ανεξαρτήτως εθνικότητας και θρησκείας. Οι δηλωθέντες εθνικότητας, καθώς και τα έργα, πρέπει να σταλούν το πολύ έως τις 15 Ιουλίου 1930 στη διεύθυνση του Ίδρυματος.

— ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ Βουλή υπεβλήθη πρό καιρού ένα νομοσχέδιον περί τύπου, το οποίο τροποποιεί θεμελιώδως και επί το δεσμευτικώτερον τον παλιό νόμο περί τύπου του 1881.

Κατόπιν τούτου η γενική επιτροπή των Συνδέσμων του γαλλικού τύπου — η οποία περιλαμβάνει τους Συνδέσμους των παρισινών, δημοκρατικών, δικαστικών, οικονομικών, κοινοβουλευτικών και επαγγελματιών συντακτών, των δημοτικών, αθλητικών, σοσιαλιστικών, μωτών δημοτικών, θρησκευτικών, των 1 Ιουνιάρχων κλπ. — συνέληθε την 1 Ιουνίου και έδεχθη παμφηφεί το έξις ψήφισμα.

«Η γενική επιτροπή των Συνδέσμων του γαλλικού τύπου, πιστή εις τας παραδόσεις των συνδέσμων τους οποίους εκπροσωπεί και

εκφράζουσα τα δρόμια συναίσθηματά των.

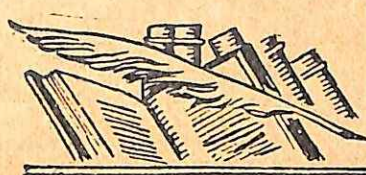
»Φρονούσα:

«Ότι ο νόμος του 1881 είναι ο συνταγματικός χάρτης της δημοσιογραφίας» ότι επί ζητημάτων δημοσιογραφικού αδικήματος ο μόνος κριτής δέον να είναι το όρκωτόν δικαστήριον» φρονούσα, επί πλέον, ότι πάσα προσοχή δέον να καταβληθεί εις τα ζητήματα της καταστολής.

»Κηρύσσεται εναντίον παντός μέτρου, όπερ θα ήδυνετο να εξασθένηση τας εγγυήσεις του νόμου του 1881».

— ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ του «Φιγκαρό» της 15 Ιουνίου δημοσιεύθηκαν τρία ανέκδοτα γράμματα του Edmond About, σταλμένα από την Αθήνα στον πατέρα του κριτικού και φίλου του Francisque Sarcey. Σε μίαν από τις επιστολές αυτές, (12 Μαρτίου 1852) ο Άμπου περιγράφει τη ζωή του στην Ελλάδα. Άς σημειωθεί ότι άνηκε τότε στη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή.

«Νά με, λοιπόν — γράφει — σ' αυτόν τον φοβερό τόπο, που τρομάζει τις μητέρες και που έχει κάμει τις οικογένειές μας να χύσουν περισσότερα δάκρυα από το νερό που φέρνει η βροχή σ' έναν δλόκληρο χρόνο. Έε λοιπόν, σ'ας βεβαιώ πως αυτή η τρομερή χώρα δεν είναι τόσο μαύρη, όσο την φαντάζονται. Ο ούρανός είναι ωραίος, μ' όλο που έχει μερικώς ιδιοτροπίες (και ποιός δεν έχει !), και η φύσις είναι εδω άρκεστά όμορφη κορίτσι ώστε να της επιτρέπεται να έχη καπρίτσι... Η πόλις, η οποία είναι φρικωδώς γραφική στις παλιές συνοικίες, γεμιστες πχάρια εντέλως ανατολίτικα, στολισμένη με κοστούμια κομψότατα εξωτικά, είναι ωραία στο είδος του Auteuil και του Fontenay-aux-Roses, στο κινούργιο τμήμα όπου κατοικούμε. Άν σ'ας άρέσουν τα έρεπια, — κι' αυτό, το παθαίνει κανείς γρήγορα εδω — που το παλιό είναι απειρώς ωραιότερο από το κινούργιο, μπορείτε να ικανοποιηθήτε πλουσιοπάροχα και όσο επιστρέψουν από την Ιταλία μ'ας διηγούνται πως τα πράγματα που θαυμάζονταν περισσότερο στη Ρώμη θα ήσαν κοινότατα σ'ας Αθήνας... Ο μισθός που μ'ας δίνει το Κράτος, χωρίς να μ'ας επιτρέπη να αγοράζουμε όμολογίες, είναι επαρκής ακόμη και για τις ημέρες ταξιδιού, άφ' ότου η πείρα επέβαλε στη σχολή πεκαδόμενες σοφής οικονομίας: άφ' ότου αντί ν' αφήνωμε να μ'ας δηγεί, δηλαδή να μ'ας έκμεταλλεύεται ένας δηγός που μ'ας έφερνε όπου του κάπνιζε, ταξιδεύουμε κατά το κάρι μ'ας, με τους υπηρέτες μ'ας... προετοιμάζουμε το ταξίδι μ'ας και μελετούμε από πριν στα βιβλία, στους χάρτες και στα σχεδιαγράφηματα τα μέρη που σκοπεύουμε να επισκεφθούμε. Ταξιδεύοντας, μαθαίνουμε πολλά πράγματα άλλα πρό παντός μαθαίνουμε να κυτάζουμε, δι'ι έχομε μπροστά μ'ας. Είμαι βέβαιος πως σ'αν θα ξαναγυρίσω στο Παρίσι θα ιδούμε στο μουσειο του Λούβρου, και παντού, ένα πλήθος πραγμάτων που ποτέ δεν έπρσεξάμε».

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ — ΠΑΛΑΜΑΣ

Λημοσιεύουμε ευχαρίστως το παρακάτω άρθρο που μ'ας έστειλε ο κ. Τυμφορητός. Ο τελευταίος αυτός κανγιάς του κ. Φυλάρη και Παλαμά κατά τη γνώμη του περιοδικού έσοκαπάζει και τους δυο και μ'ας θυμίζει, δι'ι γράψαμε και άλλωτε ότι «έν έτεσιν έβρομήκοντα ούδ' άν εις λάθοι ποιηρός ών».

Ξεσπάθωσε και πάλι ο φοβερός γέρος ο maître Γάννης Ψυχάρης και πέταξε το γάντι του για κανγιά. Τρελλάνεται αυτός ο άνθρωπος για φιλολογικό ξεμάλλισμα! Αποπεριμένει να του το πατήση κανένας ανύποπτος διαβάτης για ν' άρπαχτεί μαζί του. Μά κι' αν δεν τύχη να του το πατήση, αυτός θα βρξή άφορμή πως του το πατήσε κι' έτσι ο κανγιάς θ' άρχιση.

Άπό τότε που του κόψανε το πόδι και πήρε και τη σύνταξη του από καθηγητής της νεοελληνικής στη Σορβόνη του Παρισιού, έγινε πιο ζωηρός και πιο όρμητικός ακόμη. Μ' όλο του τα έδωμηνταπέντε χρόνια που φέρνει στη ράχη του και με το ένα πόδι τον κομμένον, προβάλλει, σ'αν εισκοσιπενταετής νεανίας, κρατώντας στα χέρια του ένα καλαμένιο κοντάρι, που βάφει τη μύτη του σε δηλητήριο και χτυπάει μ' αυτό όποιον τύχη, όποιον βρξή μπροστά του. Μά και το άλλο πόδι αν του κόδανε και τη γλώσσα ακόμη και τα δυο του χέρια, αυτός θ' άρπαζε το καλαμένιο κοντάρι του με τα δόντια και θα σούφλιζε δεξιά, ζερβά, κι' αν δεν εβρισκε ακόμη όχτρούς μπροστά του, θα σικιμαχόσε προς φανταστικούς τέτοιους, σ'αν τον δόν Κιχώτο με τους άνεμομύλους!

Πριν λίγος χρόνος ακόμη επετέθηκε με άρθρα του του Σπύρου Μελά στα περιοδικά «Ελληνικά Γράμματα» και «Πρωτοπορεία» για το γλωσσικό πάντα ζήτημα και με μελιστάλαχτη ειρωνεία «Σπύρο μου, Σπυράκο μου, παιδί μου» τον έκαιε τ' αλατιού.

Τώρα πάλι τελευταία με τρία άρθρα του σ' ένα περιοδικό που είναι γλέντι, πανηγύρι, ρίχτηκε του Κωστή Παλαμά για το γλωσσικό πάλι ζήτημα, έξ άφορμής ενός γαλλικού άρθρου του, που δημοσιεύτηκε στο Φιγκαρό του Παρισιού, σχετικού μ' αυτό και τον λέει «προδότη της δημοτικής, αναιδή, άκριτο, συμπεροντολόγο».

Μά δεν παραλείπει στα άρθρα του αυτά να διορθώση καλά και τον άλλωτε «ρεπετιτόρο του» (βοηθό του) Θράσο Καστανάκη

που είχε το θράσος να επισκεφτεί τον Παλαμά, καθώς και τη γυναίκα του ακόμα 'Αγγέλα «τη φιλόσοφη, τη φιλοσοφία, τη φιλοσοφισσα, τη φιλοσοφουσα, τη φιλοσοφού» και τράβα κορδέλλα και να δώση μιά κονταριά και στον αιώνιο αντίπαλό του το Χατζηδάκη «το συκοφάντη, τον ψεύτη, τον κλέφτη», για την άναγόμενή του σε 'Ακαδημαϊκό και που πρό χρόνων πολλών, σ' ένα φιλολογικό κανγιά μεταξύ τους, τον προσκάλεσε σε μονομαχία και κείνος, από δαίλια, δεν του βάσταξε να χτυπηθεί μαζί του. Αυτό δε θα του συγχωρήση ποτέ και θα τον θεωρή για πάντα άτιμασμένο. Άλλα δε χαρίζει κάστανά και στο Γληνό του Ανεμόμυλου γιατί δεν τον λογάρισε να του ζητήσει άρθρο για το περιοδικό του «Αναγέννηση».

Στα τελευταία αυτά άρθρα του επιτίθεται του Παλαμά γιατί τόλμησε να πη στο άρθρο του, που δημοσιεύτηκε στο Φιγκαρό, ότι άπάνω κάτω και ο Μελάς, δηλ. πως ζώντας

ο Ψυχάρης μακριά απ' την Ελλάδα, δεν έρει καλά τη ζωντανή δημοτική μας γλώσσα, αλλά κατασκευάζει γλώσσα, σά γλωσσολόγος που είναι, μέσα στο γραφείο του, επιστημονικά όρθη, αλλά νεκρή και άχρηστη σε μερικά της σημεία, σε τρόπο που να μη διαβάζεται και να μη νοιώθεται και γιατί τόλμησε να πη πως η καθαρεύουσα κυριαρχεί ακόμα. Ο Ψυχάρης όμως δεν τα δέχεται αυτά και σκίζει τα ρούχα του, και βρξίζει τον Παλαμά, που τα έσοκάμισε.

Τη γλώσσα, maître, τη δημιουργεί ο λαός κι' έρχεται ύστερα ο γλωσσολόγος και εξετάζει τις πηγές της και βγάζει απ' αυτή την ίδια ζωντανή γλώσσα τη γραμματική και το συνταχτικό της, ενώ σεις ένοσείτε σώνει και καλά να τη ρυθμίσετε με τις επιστημονικές άρχές σας και με κανόνες γενικούς, χωρίς εξαιρέσεις, που μερικοί άπ' αυτούς δε βγαίνουν απ' την ίδια γλώσσα. Μά όσο το καλλιτεχνικό γλωσσικό αίσθητήριό του λαού

αποκρούει μερικά πράματα άπ' τη φκιαστή γλώσσα σας, πως θέλετε να τα επιβάλλετε; Πως θέλετε να χωνέψη κανένας τα «οί ένες» πληθυντικός του ένας! «τάποδελούπα» «τά μεσιδία» «άθρωπος, τους ιδιοτισμούς σας», «ναίσκε, άμέ» και τη σύνταξη σας «αφισιώθηκε το θράσο» αντί «στό θράσο», «προηγήθηκε την καταδίκη του» αντί «άπ' την καταδίκη του» κλπ. που μεταχειρίζεστε στα άρθρα σας αυτά κατά Παλαμά;

Αναγνωρίζουμε τη μεγάλη όπηρεσία του Ψυχάρη στη γλώσσα μας, γιατί με τον άγριο πόλεμο κατά των καθαρευουσώνων που τραβόσανε για τις αρχαϊκές πηγές της γλώσσας κατήρρωσε να μετατρέψη τον ρεϊμα προς τις φυσικές έκβολές του. Κ' έτσι σήμερα δεν υπάρχει λογοτέχνης που να μη γράφη τη δημοτική, και συγγραφέας γενικά κι' έφημερίδες ακόμη που να μην άπλοποιήσανε πολύ τη γλώσσα τους, αλλά δεν μπορούμε να δεχτούμε, σ' όλη τη γραμμή και τη μπαλασμομένη γλώσσα του, όπως την ένοσεί αυτός και τη θέλει.

Ο Ψυχάρης έκτός απ' την έπιθεσή του αυτή κατά του Παλαμά του έπετέθηκε, πρό δύο χρόνων και με μιά μελέτη του — χωρίς πνεύμα — που δημοσιεύτηκε σε ιδιαίτερο τεύχος απ' το περιοδικό «Έρευνα της Αλεξανδρείας», που τον λείει, ειρωνικά, μεγάλο Βαλκάνιο ποιητή, δεν τον άναγνωρίζει μάλιστα, καλά καλά για ποιητή, αλλά για άπλό στιουργό, που ξέρει να μαστορεύει καλούς στίχους και θεωρεί ως εξαιρετικά καλό ένα μόνο από τα πεζά έργα του το «Θάνατος παλλικαριού». Αυτός που στο «Crime du Poet 1913» τον άναγόμεψε ως το μεγαλει-

«Σερβίδα» έργο του Σέρβου ζωγράφου Πέριτς

τερο παγκόσμιο ποιητή της τελευταίας δεκαετίας και τον ανέδειξε στα έφτα ούρα, έρχεται τώρα, με το φυλλάδιο αυτό της «Έρευνας» και τον γκρεμίζει στα τάρταρα, δηλώνοντας μάλιστα και ο ίδιος, αφέλιστα, πως άλλοτε που τον παίνεψε, δεν τον είχε διαβάσει! Πολλά τὰ έτη του! Από το ξενιθ, στο ναδίρ λοιπόν. Και γιατί αυτή η παλινωμία; «Αν ήτανε τολλάχιστο ελκρινής ή δημοσία του πως τώρα που τον διάβασε καλά, τον βρίσκει άναξιο, θά είμαστε πρόθυμοι να του το συγχωρήσουμε.

Αλλά, κατά δυστυχία, δε συμβαίνει αυτό. Άλλος είναι ο λόγος που κίνησε την πολεμική του Ψυχάρη. Έναντίον του Παλαμά και ο λόγος αυτός είναι πως ο Παλαμάς δέχτηκε να υποδεχτεί από το Πανεπιστήμιο μας για το βραβείο Νόμπελ και δεν αρνήθηκε υποδεικνύοντας τον Ψυχάρη, ως τον μόνο δικαίωμα, κατά τη γνώμη του, όπως γράφει ο ίδιος στην πράξ Μελέν απάντησή του, και κάμνοντας μάλιστα προπαγάνδα για την επιτυχία του. Το έγκλημα αυτό δε μπορεί να το συγχωρήσει του Παλαμά με κανένα τρόπο!

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ

ΓΥΡΟ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΙΧΟΥΡΤΙΚΗ

Κύριε Διευθυντά,

Είς όσα έδημοσίευσε στο φύλλο των «Γραμμάτων» της 29 Ιουνίου περί νεοελληνικής στιχουργικής ο κ. Α. Πολίτης, επιτρέψατέ μου να παρατηρήσω τα έπόμενα:

Α' Ο νόμος που βγάξει ο κ. Π. για να έρμηνεύσει τη φαινομενική παρατομία μερικών δεκαπεντασλλαδων, όπως του έξις:

Φύσα βοριά, φύσα, θρακιά, για ν' άνοιξη
[ή λίμνη,

ότι: «στα διούλλαβα πόδια επιτρέπεται να τονιστούν με μετρικό τόνο οι συλλαβές που πέφτουν στην άτονη συλλαβή του ποδιού (δηλ. οι μονές για τον Ιαμβο και οι ζυγές για τον τροχαίο)» δεν είναι σωστός. Στόν δεκαπεντασλλαβο ποτέ δεν ήμπορε να τονισθί κάθε μονή συλλαβή. Ποτέ π. χ. ή τρίτη, ή έβδομη, ή ένδεκατή. Μόνο οι άλλες μονές συλλαβές τονίζονται πολλές φορές, δηλ. ή πέμπτη και ή ένντη. Και τούτο γιατί τά διούλλαβα μέτρα μετρούνται (όπως και στους άρχαίους) όχι κατά πόδα, αλλά κατά διποδία. Και όταν συνεκφωνούνται οι δυο πόδες, δεν προσέχει πολύ το αντί μας εις τον πρώτον, αλλά εις τον δεύτερον, ο οποίος φέρει συνήθως και τον ισχυρότερον τόνο. Έτσι οι συλλαβές τάτα τάτα (φύσα, βοριά, φύσα, θρακιά) αποτελούν Ιαμβικήν διποδίαν, κι' ως είναι ο πρώτος ποδς τροχαίος. (Για το ζήτημα αυτό κοίταξε Διδασκαλίας νεοελλ. λογοτεχνημάτων Άλεξ. Γ. Σαρή, σ. 84). Με τον νόμον αυτόν εξηγούνται όλοι οι φαινόμενοι παρατομισμού των Ιαμβικών στίχων, έλάχιστοι δε είναι οι στίχοι που τον παραβιάζουν, όπως π. χ. οι δημοτικοί:

Πέντε Τούρκοι την κυνηγούν, πέντε τζοχανταρέοι
Μαύρος ήταν (ο Χάρος), μαύρα φορεί, και
[μαύρο τάλορό του

Άλλά γι' αυτούς υπάρχει άλλη έρμηνεία, αν δεν θέλουμε να τους πούμε άμέτρους.

Και για τους τροχαίους στίχους ισχύει συνήθως ο ίδιος κανόνας. Η τροχαίη διποδία έχει τον βαρύνον τύπον: Τάτα-τάτα (Σέγγα-ρίζα-πότην-κόψη), αλλά πολλές

φορές και τάτα τάτα, δηλ. ο πρώτος ποδς είναι Ιαμβος. Στόν Ύμνο έχομε άρκετούς τέτοιους στίχους, όπως: «Έρμιά, θάνατος και φρίκη, Άκούω κούφια τὰ τουφέκια», κτλ.

Β' Και ο άλλος νόμος του κ. Π. «της έναλλαγής των τονιζομένων συλλαβών με άτονες», όπως τον λέγει είναι άποστομικός και άσφής. Ο κ. Π., αν προσέξη, θά ιδί ότι σε κάθε στίχο, εκτός από τους ισχυρούς τόνους, αναπτύσσονται και άλλοι άσθενέστεροι, και γι' αυτό άκριβώς παράγεται ρυθμός. Έτσι π. χ. άκούμε:

από την περιφάνεια του κι' από τη λε-
[βεντιά του.

Γ. Σχετικά με την τεχνολογία του ένδεκασλλαδου ήμπορεί να υποστηριχθί τούτο: το έλληνικό αυτό ευχαριστείται μ' αυτόν (ως τον δεκατριούσλλαβο) ή όταν είναι καθαρά Ιαμβικός, ή όταν άντικαθιστά τρεις Ιαμβικούς πόδας (στην αρχή συνήθως) με δυο αναπαίους. Αντί δηλ. να λέγη τάτα-τάτα-τάτα, να λέγη τατατά-τατατά-ότε ο στίχος παίρνει τον τύπο:

Τατατά τατατά τατά (ή τάτα, ίδε Α')
τατάτα. Άς διαβάσουμε π. χ. την Ήμέρα της Δαμπρίης του Σολωμού:

Καθαρότατον ήλιο έπρομηνούσε
της αήνης το δροσάτο ύστρον άστέρι
Σύννεφο, καταχνιά δεν έπερούσε
τ' ουρανό σε κανένα από τά μέρη' κτλ.

στίχοι μουσικώτατοι, με μεγάλη ποικιλία, θαυμάσιοι στο αντί μας. Γιατί; Όλοι (και των τριών δκταστίχων) υπάγονται στους κανόνες του Ιαμβικού μέτρου, ή στον παραπάνω τύπο (όπως ο 1ος, 2ος, 4ος). Είς τον τύπον αυτόν υπάγεται και ο στίχος από τη Δέηση της Μαρίας όπου σκοντάφτει ο κ. Πολίτης και διαβάξεται έτσι: Ναί προβαίνει ή Μαρία (δυο συνιζήσεις) λίγη να πιά-ρη (δυο ανά-παιστοι, δυο Ιαμβοί (διποδία) και μία συλλαβή). Σπανιώτατοι είναι στο Σολωμό οι ένδεκασλλαβοι που δεν υπάγονται στους παραπάνω κανόνες, όπως π. χ. στο 6' δκταστίχο της Δείσεως της Μαρίας ο στίχος:

Τὰ μαλλιά σου σέρνω στα λιγνά μου στήθη
Αισθάνεται κανείς άμέσως τον άνευ λόγου παρατομισμό και παραξενεύεται (άφοψ μάλιστα εύκολώτατο ήταν ο στίχος να γραφή: τὰ μαλλιά στα λιγνά μου σέρνω στήθη).

Δ. Άνακριδής είναι και ο ισχυρισμός του κ. Π. ότι «οι στίχοι του Κάλβου δε σηχαίζονται σε πόδια». Οι στίχοι του Κάλβου, όπως από καιρό πρώτος παρατήρησε ο Παλαμάς, είναι έναλλαγή Ιαμβων και αναπαίστων. Άλλά περί αυτού άλλοτε.

Εύχαριστώ διά την φιλοξενία

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Γ. ΣΑΡΗΣ
Καθηγητής

Θέατρον Ἀθήναις: Θιάσος «Σπουδή»: Α. Τολστόη «Το ζωντανό πτώμα».

Στο θέατρο Ἀθηνῶν άρχισε τις παραστάσεις του ένας καινούργιος θιάσος υπό τον κ. Μάριον Παλαιολόγον. Το εξαιρετικό στον καινούργιο αυτό θίασο είναι πως ο μισός σχεδόν αποτελείται από νέους ήθοποιους που μόλις

άπεφοίτησαν από την επαγγελματική σχολή θεάτρου. Ίδιως το γυναικείο του προσωπικό εξαίρεσει της κ. Πρινά αποτελείται από νέα κορίτσια που μόλις τώρα άρχίζουν την καριέρα τους.

Ο καινούργιος λοιπόν θιάσος άρχισε με το «Ζωντανό πτώμα» του Λέοντα Τολστόη. Η έκλογή αυτή μάς διαθέτει ευνούκία γιατί δείχνει πως—ως αυτή τη στιγμή τολλάχιστο—το νέο αυτό θέατρο δεν ξιπάξεται από έργα άμφίβολης αξίας αλλά στηρίζεται άπάνω σε πνευματικά προϊόντα αξιόλογα σε έργα γερά, προς τα όποια θά στρέφεται πάντα ο θαυμασμός των ανθρώπων. Αυτό φυσικά είναι πρόωρο να λεχθί ως έπαινος για τον καινούργιο θίασο. Ένας κοῦκος άνοιξη δεν φέρνει. Θά πρέπει να ακολουθήση διόκληρη σειρά καλών έργων για να μπορή κανείς να μιλήση ένθουσιαστικά για το ρεπερτόριο. Τώρα δεν έχομε παρά μία καλή αρχή μπροστά μας και εύχόμαστε ή καλή έκλογή να μην σταματήσει στην πρώτη παράσταση αλλά να εξακολουθήση όλη την περίοδο.

Φτάνει όμως άραγε το καλό έργο για να ικανοποιηθί ο θεατής; Βέβαια όχι. Άν πρόκειται μάλιστα το καλό έργο να υποστή καταστροφή τότε καλλίτερα να λείπη ή παράσταση. Στην έντέλεση λοιπόν θά είχε να παρατηρήση κανείς μία φοβερή άνισότητα: όχι πιά μεταξύ των ανθρώπων που έπαιζαν αλλά ο' ένα και τον αυτό ρόλο. Είχαμε ήθοποιους που σε μία πράξη στήθηκαν σχετικά καλά και σε μία άλλη ήσαν πολύ κακοί. Ο ίδιος ο κ. Παλαιολόγος ένω στην προταλευταία εικόνα στο άνακριτικό γραφετό είχε περίφημες στιγμές σε προηγούμενες πράξεις είχε στιγμές κακιστες. Επίσης άποκαρδιωτική ήταν ή έμφανιση του κ. Κατσέλη. Τι χειρονομίες και τί κινήσεις ήταν αυτές; Σωστή βέβαια σκόλα μελοδράματος. Από τα γυναικεία πρόσωπα αξιολογότερη ήταν ή έμφανιση της δνίδος Μαρσέλου. Εκράτησε με χαρακτηριστική λεπτότητα ένα ρόλο άρκετά δύσκολο και δεν την ξεχώριζε κανείς από δόκιμη ήθοποιό. Η δνίς Μαρσέλου αν δρούσφη και προσέξη θά γίνη μία πρώτης τάξεως ήθοποιός. Η δνίς Σαγιάνου ως τοιγάρνα είχε άρκετή δροσιά και έπαιξε άρκετά καλά. Η μονοτονία λίγο της φωνής της την ζημώνει. Επίσης έπαιξε καλά ή δνίς Βλαστού και πάρα πολύ καλά ο κ. Αϊλωνίτης.

Η γενική έντύπωση είναι ότι ή παράσταση αυτή είχε στιγμές καλές χωρίς στο σύνολό της να είναι επιτυχημένη. Τα σκηνικά μέτρια και άξιόπαινη μόνο ή ιδέα να χρησιμοποιηθούν νέα σκηνικά και όχι τα σκηνικά κανενός περιοδεύοντος θιάσου.

Θέατρον Παγκράτιον: Θιάσος νέων:

Τρία Μονόπρακτα των κ. Χ. Χάγερ, Μπουφίλη, Βελμίζη και Φ. Γιοφύλλη: Για τα τρία αυτά μονόπρακτα δεν αξίζει καμιά κρίση. Ήσαν και τα τρία χαρακτηριστικά δείγματα της πνευματικής κατάπτωσης μερικών ανθρώπων. Τίποτε περισσότερο.

ΚΡΙΤΩΝ

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

— Το τμήμα τών λογίων της Έθνικής Βιβλιοθήκης εργάζεται μόνον το πρωί.

— Το μέτρον αυτό προκαλεί καθημερινάς διαμαρτυρίας ανθρώπων που δεν διαθέτουν παρά μόνον το άπόγευμα για μελέτη.

— Στα θέατρα άρχισαν να σημειώνονται έπεισόδια μεταξύ κριτικών και κρινομένων.

— Χαρακτηριστικώτατα μάλιστα έχαρακτήρισε το πράγμα γηραιός πολιτευόμενος.

— Κατερίσασαν τα πολιτικά πάθη για να φουντούσουν τα φιλολογικά.

— Ο Αος τόμος του νέου έργου του καθηγητού του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Άποστολάκη για τα Δημοτικά τραγούδια κυκλοφορεί εις το τέλος του τρ. μηνός.

— Το περί έπιστήμης κεφάλαιον του νέου βιβλίου είναι προωρισμένον να προκαλέση και πάλιν θύελλαν διαμαρτυριών.

— Η κρίσις του βιβλίου παρουσιάζεται πολύ μεγαλύτερα έφέτος.

— Οι περισσότεροι εκδόται έχουν σταματήσει τάς έκδόσεις των.

— Έν τῷ μεταξύ ή ληστρική φιλολογία σημειώνει καταπληκτικήν έκδοτικήν επιτυχίαν.

— Η ζωή των Ρετσίαιων κυκλοφορούσα εις έβδομαδιαία τεύχη πωλεί δεκάδας χιλιάδας άντιτύπων.

— Η ζέση των τελευταίων ήμερών άρχισε να γίνεται πλέον άφόρητη. Άς είμαστε έτοιμοι λοιπόν να περιμένουμε τά άπαραίτητα κρούσματα της γνωστής διακοινητικής άσθενείας.

— Οι αυτοκαλούμενοι Νέοι του θεάτρου Παγκρατίου το φουσόν και δεν κρυώνει. Τι να γίνη όμως; φαίνεται ότι ο τόπος μας είναι ακόμα πολύ καθυστερημένος και δεν καταλαβαίνει από άνώτερη τέχνη και νέες τάσεις.

— Η κ. Μαρίζ Σουαζή δεν έννοει ν' αφήση ήσυχο τον πολυπαθή τόπο μας. Τις τελευταίες ήμέρες έστειλε άπ' το Παρίσι έπιστολή και διαμαρτύρεται για την πολεμική που της έστεισαν οι άθηναϊκές έφημερίδες. Συγχρόνως μάς πληροφορεί ότι έχει έτοιμο για έκδοση νέο βιβλίο της με το χαρακτηριστικό τίτλο «Ένα μήνι με τους άντρες».

— Αυτή ή άταξία των διαρκώς επιδιορθωμένων άθηναϊκών δρόμων φαίνεται πως δεν θά τελειώσει. Η θέση των διαβατών έχει καταντήσει προβληματική. Άς αφήσουμε τις δυσκολίες που συναντούν κάθε τόσο τα αυτοκίνητα, κινδυνεύοντα να πέσουν μες στους λάκκους.

— Από την ταρατά ενός σπιτιού σε κεντρικότατο μέρος της πόλεως κατέπεσαν δυο τεράστιες μαρμαρίνες στήλες. Εύτυχώς το γεγονός δεν είχε θλιβερές συνέπειες, γιατί έκείνη τη στιγμή δεν έτυχε να περνούν διάβάτες στο δρόμο. Δε μπορούσε όμως να βασίζομαστε πάντα στην τύχη, ή οποία άλλωστε είναι τυφή.

— Κάποια κίνηση παρατηρείται τελευταία μεταξύ των πνευματικών κύκλων μας σχετικώς με την ίδρυση μνημείου στον Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη. Έλπίζεται ότι ο κ. Προβουπουργός θά υποστηρίξη αυτή την ιδέα και θά πράξωσι τά μέσα να πραγματοποιηθί σύντομα.

— Δεν είναι, αλήθεια, καθόλου τιμητικό για μάς να κάνουμε έράνους για μνημείο του Μπουζίκ, ενός αξιολόγου βέβαια, σαν τόσους άλλους, έώνον ποιητού, έντελως άγνώστου όμως στο κοινό μας, ένω κόδουμε τη χιλιόδραχμη σύνταξη άπ' τις φτωχές άβεφές του μεγάλου Σκιαθίτη διηγηματογράφου.

— Η συζήτηση για τά εκπαιδευτικά νομοσχέδια εξακολουθεί. Μετά την πρώτη σειρά άθρων του κ. Δ. Γληνού, στα όποια απήντησε ο διευθυντής του ύπουργείου Παιδείας κ. Κακούρος, ο πρώτος από της έδδομάδος αυτής άρχισε να δημοσιεύη νέα σειρά πάνω στο ίδιο θέμα.

— Σύμφωνα με μία τελευταία στατιστική ή άγγραμματοσύνη περιορίσθη σημαντικά στην Ιταλία από του 1922 ως τά σήμερα. Σ'

αυτό το διάστημα συνεστήθησαν πάντε χιλιάδες περίπου νέων σχολείων και ή άναλογία των άγγραμμάτων έλαττώθηκε σε 26 ο/ο.

— Μερικοί ναεροι άρχισαν να ξεπαθώνουν τον τελευταίο καιρό από των στηλών βραχυβίων περιοδικών υβρίζοντας τους πάντας και τά πάντα. Είς τους όρμητικούς αυτούς επικριτάς έχομε να δώσωμε την συμβουλή να μάθουν πρώτα τους κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού κι' έπειτα να πάνουν την πέννα στα χέρια τους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

— «**Άρη Μακροχωρίτη**». Στο ποιήμα σας διακρίνουμε άρκετή ποιητική φλέβα, μα όλα ακόμα μέσα σας είναι ακατάστατα. Χρειάζεται πρώτα πρώτα να συλλάβετε τους πόθους σας, κι' έπειτα να πειθαρχήστε τά έκφραστικά σας μέσα. Ύπάρχουν στα ποιήματά σας φράσεις που δεν είναι καλές, όπως π.χ. «τί κι' αν σε κρυερό μνήμα έγώ γύρω κι' άξενω» (στραπατοσρισμένο), «στης έρμιας τ' όργισμα» κλπ. Κι' ο στίχος σε πολλά μέρη είναι άτακτος. Γενικά, ή έκφραση δεν είναι στρωτή, κοπιάζει κανένας για να καταλάβη, πράγμα που ή καλή ποιητή δεν τό δέχεται. Το όπ' άρ. 1 ποιήμα είναι το καλύτερο, κι' αν τό διορθώσετε, στείλτε το μας πάλι, αν θέλετε, θυμίζοντάς μας αυτά που σας γράφουμε σήμερα. Ποι και που υπάρχουν και πολύ καλοί στίχοι, όπως λ. χ. «κι' άς έσκοινίζουν της έλιάς τά φύλλα οι πλοκαμιοί σου». **Κωνστ. Τάλην**. Από τά ποιήματά σας τό «Όχτάστιχο» είναι καλύτερο, κατά τη γνώμη μας, μέλο που στο άλλο προσπαθείτε να είσθε έπιγραμματικώτερος, άκριβώς γι' αυτό και είναι πειο προσποιημένο, λιγώτερο αυθόρμητο από τό καλύτερο. — **Β. Άρ. (Σαλαμίνα)**. Το ποιήμα σας δούτερο χρειάζεται πολύς καιρός για να γίνει άτεχνον. Χρειάζεται όμως καιρός για να γράψετε κάτι. Κυνηγάτε την όμοιοκαταληξία, βάζοντας όλοένα τις ίδιες λέξεις «μέρα-μέρα, για μένα-πλανεμένα-ώϊμένα». Οι ίδιες σας έξ άλλου ή τά συνισθημάτά σας είναι έντελως παιδαριώδη. — **Ν. Λάϊον**. Το ποιήμα σας στο σύνολό του και περιεχόμενο έχει και καλά δουλεμένο είναι, μα έχει μερικά φραστικά ψεγάδια που τό χαλάνε, όπως π. χ. στικά ψεγάδια που τό χαλάνε, και κάποια λέξεις σαν τό «δολοφώνικα» και κάποια άλλα ίσως. Άν θέλετε τό βαναδλίεστε και μάς τό στέλνετε άρτίωτερο, ύπενωθίζοντάς μας πως σας τό γύρισαν για να τό χτενίσετε. — **Ν. Αναστίτην**. Τα ποιήματά σας, ένφ στη σύλληψη δε βγαίνουν από τό μέτρο, και στη μορφή είναι ακατάστατα, κι' έχετε γλώσσα έπειτα είναι ακατάστατη, κι' έχετε τάση να φτιάνετε αθάρρετα λέξεις, όπως λ.χ. «Απριλοούλουνδο, τραγούδο». — **Ν. Πασιό-κιο Μαρκαντωνάτον**. Πήραμε τό διήγημά σας και θά τό διαβάσουμε. Την έκδρομή της σας και θά τό διαβάσουμε. Σας ύπενωθίζουμε τό Σίφνον στείλετε μας. Σας ύπενωθίζουμε τό ζήτημα του λαϊκού ποιητού Γεωργιόπουλου: Δέν απαντήσατε σε σχετική μας ερώτηση. — **Νώνταν Έρμοστράτην**. Ο «Κλέφτης» σας **Νώνταν Έρμοστράτην**. Ο «Κλέφτης» σας δεν είναι διήγημα καλά καλά, μα έχει κάποια άξια και καλόν σχετικά στίχο, μα μολταύτα δεν είναι άξια για δημοσίευση ακόμα. Δουλεύετε και μί βιάζεσθε να δώτε τυπωμένο τό-

νομά σας, γιατί αυτό δεν σημαίνει σπουδαία πράγματα. — **Παντιάν Καϊνιάκη**. (Θεσσαλονίκη). Το δράμα σας έλήφθη θά διαβασθί και θά δώτε σ' αυτή τη στήλη τη γνώμη μας. — **Σύλβιον Σεβυλλινόν**. Τα ποιήματά σας άτελή ακόμη είναι γραμμένα με τον αιώσιο τρόπο των ποιημάτων της τρεχούσης αισθηματολογίας. Δουλέψετε, και μί βιάζεσαστε να δώτε τόνομά σας τυπωμένο. — **Ι. Κουτάντον**. (Κρη-τοά). — **Π. Καρέτην**. (Σαλαχώριον). — **Γ. Παπακωνσταντίνου**. (Άγ. Κων/νον). Συνδρομή έλήφθη. Εύχαριστούμε. — **Στρατήν Βίγλαν**. (Άργεος. Μυτιλήνης). Συνδρομή έλήφθη. Εύχαριστούμε. — **Νέϊτον Κυζούλην**. Το διήγημά σας κοινό και άψυχολόγητο. Δέν έχει τίποτε το εξαιρετικό στην περιγραφή του και δείχνει άπειρία ακόμα. Ίσως με τον καιρό να γράψετε κάτι καλύτερο. Άλλη φορά σας παρακαλούμε, καθώς κι' όλους τους άλλους, να μί γράψετε άπ' τά δυο μέρη του χαρτιού. — **Α.Α. Α.** Το ποιήμα σας γραμμένο με άδεξιότητα. Θέλετε να μιμηθήτε τά δημοτικά τραγούδια κά-που-κάπου, αλλά αυτό δεν τό πετυχαίνεται. Για να γράψι ένα καλό ποιήμα δεν άπαι-τούται μονάχα γνώσεις μετρικής, αλλά κ-άλλα πολλά ακόμα που δεν είναι άνάγκη να τ' αναφέρουμε έμεις εδώ. — **Στ. Κούρη**. Τα «Κυνηγημένα πουλιά» έχουν πολλές άνε-πιτυχείς μεταφορές και γενικά τό γράψιμό τους δεν προδίνει κάτι το εξαιρετικό. Άκόμα σπουδαίο ρόλο σ' ένα διήγημα παίζει κι' ή ψυχολογία, που λείπει όλοένα άπ' τό δικό σας. Στην περιγραφή βασίλει με άταξία και τό γράψιμο θυμίζει ρωμαντικούς. — **Τάσ-σον Ἀθανασιάδη**. Σας εύχαριστούμε για τά καλά λόγια σας. Το περιόδιό μας όπως βλέπετε έχει σκοπό του να παρουσιάση τους άγνωστους νέους που άξίζουν όπωσδήποτε και δέν διατηρεί τις συντηρητικές προλήψεις των άλλων έντύπων. Το διήγημά σας είναι μία άρκετά καλογραμμένη ήθογραφία. Ο τύπος που περιγράφει πετυχημένος στις περισσότερες λεπτομέρειες. Κι' ακόμα βλέπουμε στο γράψιμό σας μία αξιοπρόσεκτη παρατηρη-τικότητα και μία άρέσκια που μ' όλη την άδυναμία της προδιαθέτει καλά. Κρατούμε τον «Κορμά» για να δημοσιεύη με κάποιες έλα-φρές διορθώσεις. — **Μ. Παπαγεωργίου**. Η παράκλησή σας θά έντελεσθί. — **Δίδα Μπα-βέα**. Το περιόδιό μας στέλνετε ταχτικά στους συνδρομητές του. Άν δε φτάνη στα χέρια τους, σ' αυτό φταίνει τά ταχυδρομεία μας. Πάντως θά σας στείλουμε τά δυο φύλλα που σας λείπουν. — **Βούλην Γλάρον**. Τα όρατά λόγια σας μάς ένισχύουν σημαντικά στον άγώνα μας. Σας εύχαριστούμε θερμά για την ύποστήριξή σας. Όσο για τό άλλο που μας προτείνετε παρουσιάζονται σοβαρές τεχνικές δυσκολίες. Άς άρκεσθούμε σήμερα σ' αυτά που έχομε και που δέν είναι, βέβαια, άσχημα. Από τά ποιήματά σας κάτι λείπει ακόμα για να γίν-ουν καλά. Εξωρίζετε κάπως ο «Ευδοικός» που τον χαλούν ώριμένες σύνθετες λέξεις που χτυπούν άσχημα. Σας συνιστούμε να άπο-φεύγετε τις άφηρημένες έννοιες και να προ-σέχετε περισσότερο στις χασμωίδες. Έχουμε την ιδέα πως με μία μεγαλύτερη προσπάθεια μπορείτε να γράψετε καλύτερα. Περιμένουμε λοιπόν κανένα νεώτερό σας. — **Δ. Ν. Καστά-νην**. Το διήγημά σας ζητάει να ξαφνιασθί με παράξενες έκφράσεις και με σχηματικούς άκροβατισμούς. Με τέτοια θέματα που κατα-πίνεστε φυσικό είναι να άποτύχετε. Άν είσθε νέος, σας συνιστούμε να διαβάσετε πολύ ακόμα κι' αυτό θάνα προς ώφέλειά σας, όπως κι' αν έρθουν τά πράματα. — **Vasco Gama**. Μας βάζετε σε ύποψίες με τις προσυλάξεις

ΣΑΙΚΣΠΗΡ

“ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗΣ ΝΥΧΤΙΑΣ,”

μετάφραση Β. ΡΩΤΑ

ΚΡΙΤΙΚΗ:

Τὸ «Ὀνειρο εἶναι ἓνα ὥρατο ἔργο, ἑνὸς συγγραφέως πολὺ μεγάλου, ὃ ἔχει μεταφραστὴ ὁλοζώντανα ἀπὸ ἑνὸς ἑλλήνα πού τὸ ἀγάπησε μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς καρδιάς του.

(ΦΩΤΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΕΛ. ΒΗΜΑ)

...Εἶναι μία μετάφρασις ἐξαιρετικῶς ἐπιτυχημένη, πράγματι ἀριστοτεχνική, ἀπὸ τὰς ὀλίγας πού ἔχομεν εἰς τὴν γλώσσαν μας...

(ΕΦ. ΕΘΝΟΣ)

...Ὁ μεταφραστὴς ἐπέτυχε, πράγματι, μὲ τὸν ἑλληνικὸν στίχον ν' ἀποδώσει ἱκανοποιητικώτατα τὸν φραστικὸν αὐτοῦ ἔργου καὶ νὰ κατανικήσει τὰς πολλὰς δυσκολίας, πού παρουσιάζει εἰς τὴν μετάφρασιν ἓνα παιγνίδι μεγαλοφυΐας, ὅπως τὸ «Ὀνειρον Καλοκαιρινῆς Νυκτιᾶς»...

(ΕΦ. ΕΣΤΙΑ)

...Τόσον εὐσυνείδητον καὶ ἀκριβολόγον μεταφραστικὴν ἐργασίαν εἶχαμε νὰ ἴδωμε ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Βιζέλα, τοῦ Θεοτόκη καὶ τοῦ Ποριώτου. Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Ρώτα τιμᾷ τὰ ἑλληνικά γράμματα καὶ εἶναι εἰς τὴν πενιχρὰν φιλολογικὴν ἐσοδείαν, τοῦ ἔτους πού λήγει—τὸ μόνον ἴσως βιβλίον πού ἀξίζει νὰ διαβασθῇ.

(Τ. ΜΠ. ΕΦ. ΚΛΗΜΕΡΙΝΗ)

Νὰ μὴ ἀληθινὰ καλλιτεχνική, μὴ ἀληθινὰ δημιουργικὴ μετάφρασις τῆς ἐξαιτίας σαικσπηρικῆς φαντασμαγορίας. Πουθενὰ σχεδὸν δὲν αἰσθάνεται κανεὶς τὴν μετάφραση, τὴ μεταφορὰ ἀπὸ γλώσσα σὲ γλώσσα, ἀλλὰ διαρκῶς, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, ἔχει τὴν ἐντύπωση ὅτι διαβάζει ἔργο πρωτότυπο.... Ὅλη ἡ ἀπόκρυφη δόνησις, ὁ βαθὺς παλμὸς τοῦ σαικσπηρικοῦ λυρισμοῦ, μεταγγίσθηκε αὐτοῦσιος στοὺς στίχους αὐτοῦς. Τὸ ἴδιο καὶ στοὺς κωμικοὺς, κατ'ὀρθον νὰ διασώσῃ ὁ μεταφραστὴς ὅλη τὴν ἀέρινη χάρι, ὅλο τὸ ἐλαφρὸ καὶ τρυφερώτατο χιούμορ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ τῶν νεωτέρων χρόνων.

(ΠΕΡΙΟΔ. ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ)

...Ἡ μετάφρασις αὕτη εἶναι ἓνας σωστός ἄνθρωπος καὶ ὅσοι θέλουν νὰ γνωρίσουν σὲ μετάφραση τὸ Σαίξπηρ, πρέπει νὰ διαβάσουν τ' «Ὀνειρο Καλοκαιριανῆς Νυκτιᾶς» μεταφρασμένο ἀριστουργηματικῶς ἀπὸ τὸν κ. Β. Ρώτα.

(ΠΕΡ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ)

Γιὰ ὅσους δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ τὸ προμηθευθοῦν ἀπὸ βιβλιοπωλεῖα, ὁ μεταφραστὴς ἀναλαμβάνει νὰ τὸ στείλῃ ταχυδρομικῶς συστημένο, ἀμα λάβει 35 δραχ. χωρὶς ἄλλη ἐπιβάρυνση.

Συμπληρώσατε τὸ δελτίο καὶ ἀποστείλατέ το στὴ διεύθυνση Β. Ρώτα, Ταχ. Κιβώτιο 171.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΙΔΙΟΥ 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 2.700.000

Μέτοχοι: Καλλιτέχναι Φιλότεχνοι ἢ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος

ΤΜΗΜΑ ΩΔΕΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 3
Διδάσκονται ἅπαντα τὰ ὄργανα καὶ μαθήματα Μονωδία, Δραματικὴ, Ἀπαγγελία, Ἱστορία Μουσικῆς, Prima Vista, Ρυθμικὴ σύστημα Dalcroze.

Εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ παράρτηματα ΑΘΗΝΩΝ

ΜΗΝΑ ΑΝΔΟΝΟΠΟΥΛΟΥ & Σ. & Σ. Λ. Ἀλεξάνδρου 15
ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗΜΜΑΝΟΥΝΗ—Ἀγαθὴν Σουρμελὴ
ΓΕΡ. ΣΑΛΒΑΝΟΥ—Κεραμεῖον—Ἐλευσινίων
ΛΕΟΝΤΕΙΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ—Τέρμα Πατησίων
ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ—Πατησίων 306
ΜΙΧΑΗΛ ΠΙΤΙΔΗ—Παγκράτι
ΑΛ. ΖΕΡΒΟΥ—ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΥ—Καλλιθέα
ΠΑΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ—Κηφισοῖα
Ν. ΜΠΟΡΟΥΝΗ—Περαία
Μ. ΠΕΤΡΑΚΗ—Περαία
ΜΑΡΚΟΥ καὶ ΜΑΚΡΗ—Ν. Φάληρον
Α. ΦΑΛΤΩΦ—Ν. Φιλαδέλφεια

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
» » ΧΑΛΚΙΔΟΣ
» » ΚΟΡΙΝΘΟΥ
» » ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΚΡΗΤΗΣ)
ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΑΝΙΩΝ (ΚΡΗΤΗΣ)
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΙΟΥ
» » ΒΟΛΟΥ

Μέσος ὁδὸς φοιτῶντων μαθητῶν κατ' ἔτος 2500

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

ΠΙΑΝΑ

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΗΜΟΤΕΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
BLUTHNER CROTRIAN STEIN WEC NEUMEYER,
SOPH K.A.Π.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΤΕΜΑΧΙΑ

“Ὅλα τὰ κλασσικά, παιδαγωγικά καὶ νεώτερα. Γίνονται δεκταὶ ἰδιαιτέραι παραγγελίαι. Συνεργασία μὲ τοὺς μεγαλύτερους ἐκδοτικοὺς οἰκοὺς τῆς Εὐρώπης

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Βιολιά, βιόλες, βιολοντσέλλα, κοντραπάσσα, μανδολίνα, κιθάρες, ὅλα τὰ εἶδη τῶν πνευστῶν ὀργάνων, ἐξαρτήματα παντὸς εἶδους μάνται φλαυμονικῶν, ρόλο., πιανόλες, χρονόμετρα κλ.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ

Ἀναλαμβάνει τὴν ἐκδοσὴν μουσικῶν τεμαχίων καὶ ἐκδόσεις ἔργων διαφόρων μουσουργῶν.

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΔΙΣΜΑΤΩΝ

Χορδίζονται, λουστράρονται καὶ ἐπισκευάζονται παντὸς εἶδους πιάνο, πιανόλες καὶ μουσικὰ ὄργανα ἀπὸ ἀρίστους τεχνίτας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 22.500.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσης — Λάρισα
Τράπεζα Τρικάλων — Τρίκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς κυριωτέρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ταμειυτήριον μέχρι 100.000 δραχ. μὲ 7 ο/ο.—Ἐκτελεῖ πάσης φύσεως Τραπεζικὰς ἐργασίας

“ΒΟΤΡΥΣ,”

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Οἶνου καὶ Οἰνοπνευματῶν
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κεφάλ. Μετοχικὸν καὶ Ἀποθεματικὸν
Δρ. 90.000.000 τὴν 31 Δεκεμβρίου 1927

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ:
ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡ. 27α

Οἶνοι ΧΥΜΑ: Λευκοί, ἐρυθροί, γλυκεῖς, μισχάτοι
Οἶνοι Εἰς Φιάλας: Ἐπιτραπέζιοι ἐπιδόρπιοι, ὀρεκτικοί, τονωτικοί,
ΒΕΡΜΟΥΤ: Ἐκ παλαιοῦ μισχάτου Οἶνου
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ: Ἀπαράμιλλος
ΠΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ Οἶνου “ΒΟΤΡΥΣ,”

ΚΟΝΙΑΚ ΒΟΤΡΥΣ

Ἐφάρμιλλον τῶν καλλιτέρων Γαλλικῶν Κονιάκ
Πωλοῦνται εἰς ὅλα τὰ κέντρα καταναλώσεως

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3

(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΝ) ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθὲν διὰ τῶν τελειωτέρων μηχανημάτων καὶ διαθέτον ὅλα τὰ μέσα ἀναλαμβάνει κάθε ἐργασίαν, μὲ ταχύτητα καὶ καλλιτεχνίαν ἀπαράμιλλον.

ΤΙΜΑΙ
ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικὰ καὶ Ἀποθεματικὰ Δρ. 1.193.000.000.—
Καταθέσεις (τῇ 31η Δεκεμβρίου 1928) » 5.700.000.000.—

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΡΑΚΤΟΡΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 MAIDEN LANE

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ Εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας ὁρους.

Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσίμῃ καὶ ταμειυτηρίου εἰς δραχμαὶς καὶ ξένα νομίσματα μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

ΑΓΟΡΑΖΩ γραμματόσημα οἰαδήποτε ἀξίας εἰς τὰς πλεον συμφερούσας τιμὰς, ἀσφράγιστα καὶ ἐσφραγισμένα.
ΠΡΟΤΙΜΩ ΤΟΝ ΑΝΩ ΤΥΠΟΝ γραμματοσήμου. Δίδω δάνεια ἐπὶ γραμματοσήμων (συλλογῶν, στόκ, κλπ.) Ἐνδιαφέρομαι διὰ παλαιὰς ἐπιστολάς μὲ γραμματόσημα.

ΔΗΜ. Α. ΣΠΑΝΟΣ

Πλατεία Κλαθμώνος. Ὁδὸς Γερμανοῦ Παλαιῶν Πατρῶν

ΓΚΡΕΚΑ

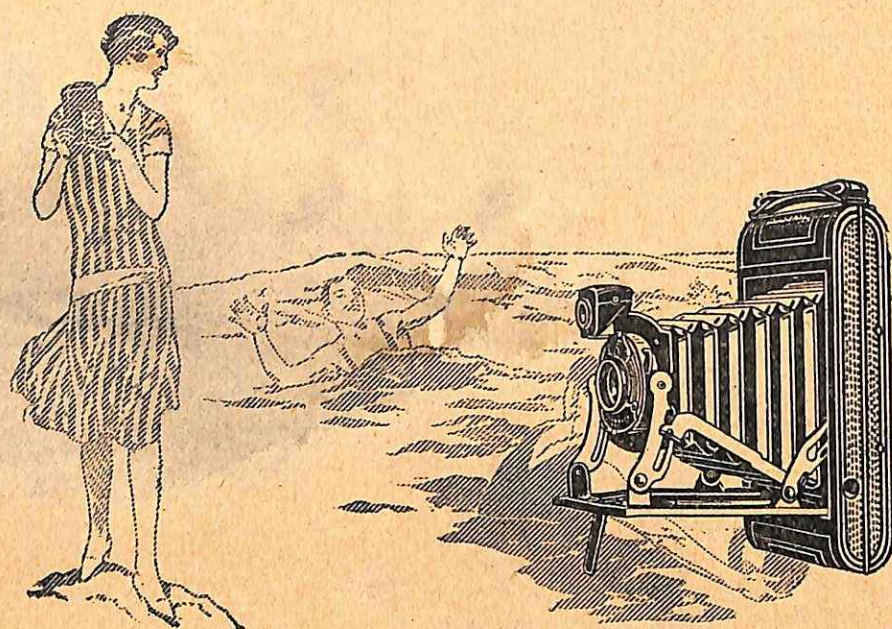
Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Ἐτὴν ἀκρογυὰ γὰρ ἔχετε πάντοτε τὸ KODAK σας

Διωγὴν εὐχαρίστησις νὰ παίρνῃ κανεὶς φωτο-
γραφίες KODAK — Νὰ τις δείχνῃ στοὺς φί-
λους του γὰρ νὰ θαυμάζουν, καὶ νὰ ζανα-
θλέωσιν τὰ παιδιά, τοὺς συγγενεῖς τοὺς φίλους,
τὶς ἐκδρομὰς τὶς ὥραιες ὥρες ποὺ πέρασε ἐτὴν
ἀκρογυὰν.....

Ἦσιν ἀλλὰ κομψή, στερεὰ ἀλλὰ ἐλαφρὰ
καὶ ποδὸ παντὸς εἰς τιμὰς προσιτάς.

ΜΑΘΑΙΝΕΤΕ ΤΟΝ ΧΕΙΡΙΣΜΟΝ ΣΕ 5 ΛΕΠΤΑ